



اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

**این پایان نامه با حمایت مالی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و  
کشاورزی تهران به انجام رسیده است**

صلى الله عليه وسلم



### تعهدنامه اصالت پایان نامه

اینجانب مهسا علیمدد دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته در رشته حسابداری که در تاریخ ۱۳۹۵/۰۵/۰۲ از پایان نامه خود تحت عنوان نقش مدیریت شرکت های پذیرفته در بورس اوراق بهادار تهران در میزان انحراف سود حسابرسی شده و سود گزارش شده با کسب نمره ۱۷/۲۵ و درجه بسیار خوب دفاع نموده ام، بدین وسیله متعهد می شوم:

(۱) این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه موجود، نام منبع مورداستفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست مربوط ذکر و درج کرده ام.

(۲) این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

(۳) چنانچه بعد از فراغت تحصیل قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

(۴) چنانچه در هر مقطعی زمانی برخلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچ گونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

مهسا علیمدد

تاریخ و امضا:



معاونت پژوهش و فن آوری

به نام خدا

مشور اخلاق پژوهش

بایاری از خداوند سبحان و اعتقاد به اینکه عالم محضر خداست و به پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظر به اهمیت جایگاه دانشگاه در اعتلای فرهنگ و تمدن بشری، مادنشجویان و اعضای هیات علمی واحد های دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تحفظی نکنیم:

- ۱- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هرگونه پنهان سازی حقیقت.
- ۲- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهیدگان (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.
- ۳- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه همکاران پژوهش.
- ۴- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.
- ۵- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از هرگونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال تجنیزات و منابع در اختیار.
- ۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق.
- ۷- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب تعد و خودداری از هرگونه حرمت شکنی.
- ۸- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشاعه نتایج تحقیقات و انتقال آن به همکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۹- اصل برائت: التزام به برائت جویی از هرگونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شائبه های غیر علمی می آلائند.



دانشگاه آزاد اسلامی  
واحد شهر قدس  
دانشکده علوم انسانی، گروه حسابداری

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته حسابداری

عنوان

## **نقش مدیریت شرکت های پذیرفته در بورس اوراق بهادار تهران در میزان انحراف سود حسابرسی شده و سود گزارش شده**

استاد راهنما  
دکتر رویا دارابی

استاد مشاور  
دکتر سیروس تدیری

نگارنده  
مهسا علیمدد

مرداد ۱۳۹۵



## صفحه تاییدیه هیات داوران (تصویب نامه)

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد شهر قدس

دانشکده علوم انسانی

با یاری خداوند متعال جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد خانم مهسا علیمدد در رشته حسابداری با عنوان: نقش مدیریت شرکت های پذیرفته در بورس اوراق بهادار تهران در میزان انحراف سود حسابرسی شده و سود گزارش شده با حضور اساتید راهنما، مشاور و هیات داوران در تاریخ ۱۳۹۵/۰۵/۰۲ ساعت ۱۳:۳۰ در محل سالن دفاع ساختمان ولایت برگزار و با کسب نمره ۱۷/۲۵ و درجه بسیار خوب مورد تصویب قرار گرفت.

۱- استاد راهنما: سرکار خانم دکتر رویا دارابی

۲- استاد مشاور: جناب آقای دکتر سیروس تدبیری

۳- استاد داور: سرکار خانم دکتر زهرا امیرحسینی

۴- مدیر گروه آموزشی: سرکار خانم دکتر زهرا امیرحسینی

## سپاسگزاری

بنام یگانه حسابدار حسابرس که ترازنامه سند اندوخته هرکس را بدون حساب سازی برایش تدوین می‌کند و مالیاتی اضافه بردارایی او و اندوخته‌هایش نخواهد بست و تلفیقی بدون محافظه کاری و رضایت طرفین صورت نخواهد داد. تحقیق حاضر تلاشی است بس ناچیز در راه شناخت یکی از موضوعات مطرح شده در زمینه رشته حسابداری، که امید است نتایج آن، نقش موثری در غنای هرچه بیشتر ادبیات حسابداری این مرز و بوم داشته باشد.

اشخاص بسیاری در اجرای صحیح و موفقیت آمیز این تحقیق، اینجانب را یاری داده‌اند، که بر خود لازم می‌دانم زحمات و مساعدت‌های بی دریغ ایشان را که برخاسته از جامعه دوستی، ارج نهاده و سپاسگزار کوشش‌های وصف ناپذیر آنان در راه گسترش دستاوردهای علمی پژوهش باشیم:

● استاد راهنما سرکار خانم **دکتر رویا دارابی** که در طول انجام این تحقیق راهنمایی‌های ارزنده ای را به این اینجانب ارائه نموده‌اند.

● استاد مشاور، **جناب آقای دکتر سیروس تدبیری** که همواره با بردباری و متانت خاص در مورد هر چه بهتر انجام شدن تحقیق حاضر، به اینجانب ارائه نموده‌اند.

● و همچنین از داور محترم و مدیر پژوهش در راستای انجام این پایان نامه تشکر و قدردانی نمایم.

تقدیم به اولین معلمان و فرشتگان زندگیم:

مادر عزیز و فداکارم؛

که نیمی از وجودش، ایثار و گذشت کامل و نیمی دیگر، عشق و محبت است.

پدر عزیز و بزرگواری؛

که همواره پشتیبان، مشوق و حامی من است.

و تقدیم به همسرم

که در سایه همیاری و همدلی او به این منظور نائل شدم.



|                                                                   |    |
|-------------------------------------------------------------------|----|
| چکیده .....                                                       | ۱  |
| فصل اول: کلیات تحقیق                                              |    |
| ۱-۱- مقدمه .....                                                  | ۲  |
| ۲-۱- بیان مسأله .....                                             | ۳  |
| ۳-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق .....                                    | ۵  |
| ۴-۱- اهداف تحقیق .....                                            | ۶  |
| ۵-۱- سوال های تحقیق .....                                         | ۶  |
| ۶-۱- فرضیه تحقیق .....                                            | ۷  |
| ۷-۱- متغیر های تحقیق .....                                        | ۷  |
| ۱-۷-۱- متغیر های وابسته .....                                     | ۷  |
| ۲-۷-۱- متغیر های مستقل .....                                      | ۷  |
| ۸-۱- مدل تحقیق .....                                              | ۸  |
| ۹-۱- مدل مفهومی .....                                             | ۸  |
| ۱۰-۱- قلمرو تحقیق (جامعه آماری، روش نمونه گیری و حجم نمونه) ..... | ۹  |
| ۱۱-۱- روش تحقیق .....                                             | ۹  |
| ۱۲-۱- تعریف متغیر های عملیاتی تحقیق .....                         | ۱۰ |
| ۱۳-۱- ساختار تحقیق .....                                          | ۱۱ |
| ۱۴-۱- خلاصه فصل اول .....                                         | ۱۲ |

فصل دوم: مروری بر تحقیقات انجام شده

|    |                                                                  |
|----|------------------------------------------------------------------|
| ۱۳ | ۱-۲- مقدمه.....                                                  |
| ۱۵ | ۲-۲- مفاهیم مختلف سود.....                                       |
| ۱۵ | ۱-۲-۲- سود.....                                                  |
| ۱۵ | ۲-۲-۲- فواید سود برای سرمایه گذاران در بورس اوراق بهادار.....    |
| ۱۷ | ۳-۲- مدیریت سود و تاثیر آن بر حجم معاملات سهام شرکت ها.....      |
| ۱۹ | ۴-۲- کیفیت اطلاعات برای استفاده کنندگان.....                     |
| ۲۱ | ۵-۲- شاخص های مدیریت.....                                        |
| ۲۸ | ۱-۵-۲- تخصص گرایی و عملکرد حرفه ای مدیریت.....                   |
| ۲۹ | ۲-۵-۲- دوره تصدی مدیریت.....                                     |
| ۳۰ | ۳-۵-۲- تحصيلات مدیریت.....                                       |
| ۳۰ | ۶-۲- تبیین رابطه بین سود و کیفیت حسابرسي و حجم معاملات سهام..... |
| ۳۳ | ۷-۲- پيشينه تحقيق.....                                           |
| ۳۳ | ۱-۷-۲- تحقيقات خارجي انجام شده.....                              |
| ۳۷ | ۲-۷-۲- تحقيقات داخلي انجام شده.....                              |
| ۳۹ | ۸-۲- خلاصه فصل.....                                              |

## فصل سوم: روش اجرای تحقیق

|    |                                               |
|----|-----------------------------------------------|
| ۴۱ | ۱-۳- مقدمه.....                               |
| ۴۱ | ۲-۳- روش پژوهش.....                           |
| ۴۳ | ۳-۳- جامعه آماری.....                         |
| ۴۳ | ۴-۳- حجم نمونه و روش اندازه گیری آن.....      |
| ۴۴ | ۵-۳- روش ها و ابزار های جمع آوری اطلاعات..... |
| ۴۵ | ۶-۳- فرضیه های پژوهش.....                     |

|    |                                                               |
|----|---------------------------------------------------------------|
| ۴۵ | ۷-۳- متغیرهای پژوهش و شیوه اندازه گیری متغیرها.....           |
| ۴۵ | ۳-۷-۱- متغیر مستقل.....                                       |
| ۴۶ | ۳-۷-۲- متغیر وابسته.....                                      |
| ۴۷ | ۳-۸- مدل تحقیق.....                                           |
| ۴۷ | ۳-۹- روش ها و ابزار تجزیه و تحلیل داده ها.....                |
| ۴۷ | ۳-۹-۱- مبانی داده های تابلویی.....                            |
| ۴۷ | ۳-۹-۱-۱- مدل داده های ترکیبی سری زمانی - مقطعی (تابلویی)..... |
| ۴۷ | ۳-۹-۱-۲- انواع مدلها در داده های ترکیبی.....                  |
| ۴۹ | ۳-۹-۱-۳- مدل اثر ثابت.....                                    |
| ۴۹ | ۳-۹-۱-۴- مدل تصادفی.....                                      |
| ۵۰ | ۳-۹-۱-۵- آزمونهای تشخیصی.....                                 |
| ۵۲ | ۳-۹-۱-۶- آزمون ایستایی در داده های ترکیبی.....                |
| ۵۴ | ۳-۹-۱-۷- آزمونهای همجمعی داده های ترکیبی.....                 |
| ۵۵ | ۳-۱۰- آمار استنباطی.....                                      |
| ۵۶ | ۳-۱۱- مدل مفهومی تحقیق.....                                   |
| ۵۶ | ۳-۱۲- خلاصه فصل.....                                          |

#### فصل چهارم: تخمین و تجزیه و تحلیل

|    |                                   |
|----|-----------------------------------|
| ۵۸ | ۴-۱- مقدمه.....                   |
| ۵۸ | ۴-۲- آمار توصیفی.....             |
| ۶۱ | ۴-۳- برازش مدل تحقیق.....         |
| ۶۱ | ۴-۳-۱- آزمون ایستایی متغیرها..... |
| ۶۳ | ۴-۳-۲- آزمون همانباشتگی.....      |

۴-۳-۳- آزمونهای تشخیصی..... ۶۳

۴-۳-۴- برازش مدل و ارزیابی فرضیات..... ۶۴

۴-۴- خلاصه فصل..... ۶۶

## فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادها

۵-۱- مقدمه..... ۶۷

۵-۲- نتایج آزمون فرضیات..... ۶۸

۵-۲-۱- نتیجه فرضیه اول..... ۶۸

۵-۲-۲- نتیجه فرضیه دوم..... ۶۸

۵-۲-۳- نتیجه فرضیه سوم..... ۶۸

۵-۳- نتیجه گیری..... ۶۹

۵-۴- مقایسه نتایج این تحقیق با تحقیقات قبلی..... ۶۹

۵-۵- پیشنهادها..... ۷۰

۵-۵-۱- پیشنهادهای مبتنی بر نتایج پژوهش..... ۷۰

۵-۵-۱-۱- پیشنهاد مبتنی بر فرضیه اول:..... ۷۰

۵-۵-۱-۲- پیشنهاد مبتنی بر فرضیه دوم:..... ۷۰

۵-۵-۱-۳- پیشنهاد مبتنی بر فرضیه سوم:..... ۷۱

۵-۵-۲- پیشنهادهایی برای پژوهش های آتی..... ۷۱

منابع فارسی..... ۷۲

منابع انگلیسی..... ۷۳

پیوست..... ۷۸

چکیده انگلیسی..... ۸۲

## فهرست جدول ها

| عنوان                                                              | صفحه |
|--------------------------------------------------------------------|------|
| جدول ۳-۱- حجم نمونه.....                                           | ۴۴   |
| جدول ۴-۱- توصیف شاخصهای مرکزی و پراکندگی دادههای متغیر وابسته..... | ۵۹   |
| جدول ۴-۲- توصیف شاخصهای مرکزی و پراکندگی دادههای متغیر مستقل.....  | ۵۹   |
| جدول ۴-۳- آزمون کلموگروف- اسمیرنف جهت نرمال سنجی دادهها.....       | ۶۱   |
| جدول ۴-۴- آزمون ریشه واحد هادری متغیرهای تحقیق.....                | ۶۲   |
| جدول ۴-۵- آزمون کائو برای هم‌انباشتگی.....                         | ۶۳   |
| جدول ۴-۶- آزمونهای تشخیصی.....                                     | ۶۴   |
| جدول ۴-۷- نتایج حاصل از برازش.....                                 | ۶۵   |

## فهرست نمودارها

| صفحه | عنوان                        |
|------|------------------------------|
| ۴۲   | نمودار ۳-۱- مسئله تحقیق..... |

## چکیده

هدف اصلی این تحقیق بررسی نقش مدیریت شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در میزان انحراف سود حسابرسی شده و گزارش شده می‌باشد. به بیان دیگر می‌توان گفت این تحقیق آزمونی برای مشخص کردن توانایی مدیریت در کاهش انحراف بین سود حسابرسی شده و سود گزارش شده می‌باشد. برای انجام این تحقیق نمونه‌ای به تعداد ۶۹ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، در دوره زمانی ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۳ مورد بررسی قرار گرفت. متغیر وابسته این تحقیق انحراف سود گزارش شده با سود حسابرسی شده و متغیر مستقل آن دوره تصدی مدیریت، تحصیلات مدیریت و سابقه و تجربه کاری مدیریت است. برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از مدل‌های رگرسیون داده‌های تابلویی با اثرات ثابت استفاده شده است. با توجه به آزمون کلمگروف اسمیرنف که جهت نرمال سنجی داده‌ها انجام گردید، همچنین با برآورد مدل داده‌های تابلویی با اثر ثابت مشخص شد که فرضیه دوم و سوم یعنی سابقه و تجربه کاری مدیریت و تحصیلات مدیریت بر انحراف سود میان سود گزارش شده و حسابرسی شده تاثیر گذار می‌باشد و فرضیه اول در حدود نمونه مورد پژوهش رد گردید.

کلید واژگان: حساسیت سرمایه گذاری نسبت به تغییرات جریان نقدی، مالکیت نهادی، استقلال هیئت مدیره، تمرکز مالکیت

## فصل اول

### کلیات تحقیق

#### ۱-۱- مقدمه

یکی از اهداف اساسی وضع استانداردهای حسابداری این است که استفاده کنندگان بتوانند با اتکا بر صورت های مالی تصمیم های نسبتاً مربوط و صحیحی اتخاذ کنند، پس نیاز حرفه حسابداری به آن شیوه گزارشگری می باشد که منافع تمام استفاده کنندگان به صورتی مطلوب رعایت شود. اما همان طور که از تعریف مدیریت سود بر می آید، مدیران برای رسیدن به اهداف خاصی که منطقیاً منافع عده ای خاص را تأمین می کند، سود را طوری گزارش می کنند که این با هدف تأمین منافع عمومی استفاده کنندگان مغایرت دارد. حسابرسان وظیفه دارند بر مطلوبیت صورت های مالی در چارچوب استانداردهای حسابداری صحه بگذارند، در حالی که استاندارد های حسابداری نیز در بعضی از موارد دست مدیران را برای انتخاب روش حسابداری باز می گذارد.

در واقع مشکل از آنجا ناشی می شود که مدیریت سود در بعضی مواقع باعث گمراه کننده شدن صورت های مالی می شود، در حالی که صورت های مالی از نظر قرار گرفتن در چارچوب استانداردهای حسابداری مشکلی نداشته و حسابرسان از این نظر نمی توانند بر صورت های مالی اشکالی بگیرند. پس با



توجه به این موضوع که سود یکی از مهمترین عوامل در تصمیم گیری ها می باشد، آگاهی استفاده کنندگان از قابل اتکا بودن سود می تواند آن ها را در اتخاذ تصمیم یاری دهد (مشایخی و صفری، ۱۳۸۵، ۳۶).

در این راستا یک مؤسسه حسابرسی مستقل و با مهارت، قادر به شناخت ارائه نادرست اقلام صورت های مالی مورد رسیدگی بوده و می تواند نسبت به ارائه صحیح آن بر صاحبکار خود تأثیرگذار باشد تا در نتیجه آن اطلاعات مالی قابل اتکایی گزارش شود. رسیدن به این هدف مطلوب به خصوصیات مؤسسات حسابرسی کاملاً وابسته است و این خصوصیات مؤسسات حسابرسی می تواند به شکل مثبت یا منفی با کیفیت حسابرسی در ارتباط باشد به نظر تیت من و ترومن<sup>۱</sup> (۱۹۸۹) حسابرس با کیفیت تر صحت اطلاعات ارائه شده را بهبود می بخشد و به سرمایه گذاران اجازه می دهد برآورد دقیق تری از ارزش شرکت بدست آورند (پورکریم، ۱۳۸۸، ۳).

هدف کلی حسابرسان حفاظت از منافع سهامداران در مقابل تحریفات و اشتباهات با اهمیت موجود در صورت های مالی است. حسابرسان به منظور حفظ اعتبار حرفه، شهرت حرفه ای خود و اجتناب از دعاوی قضایی علیه خود به دنبال افزایش کیفیت حسابرسی هستند (تندلو و ون استرایلن، ۲۰۰۸، ۴۴۹)<sup>۲</sup>.

در این میان انگیزه های مدیران در جهت اعمال منافع شخصی خود در کیفیت سود، مانع از رسیدن حسابرسان به اهداف خود می شوند. در مقابل حسابرسان می توانند با افزایش کیفیت حسابرسی، مدیریت سود صورت گرفته توسط مدیران را کشف کرده و مدیران را در اعمال مدیریت سود در تنگنا قرار دهند.

## ۱-۲- بیان مسأله

یکی از اهداف گزارشگری حسابداری، ارائه اطلاعات مفید در مورد عملکرد مالی واحد تجاری برای طیف گسترده ای از استفاده کنندگان است. صورت سود و زیان، یکی از صورت های مالی اساسی است که این هدف را برآورده می سازد. محصول صورت سود و زیان، سود خالص است و یکی از اطلاعات مالی بسیار مهمی است که توسط سرمایه گذاران و سایر استفاده کنندگان صورت های مالی استفاده می گردد. عده ای

<sup>۱</sup> - Titman and Truman, 1989

<sup>۲</sup> - Tevdello & Vanstralen, 2008, p449

معتقدند که سرمایه گذاران برای شرکت هایی که دارای سود ثابت و پایدار هستند، ارزش بیشتری قائل می شوند، در نتیجه ممکن است مدیران برای افزایش قیمت سهام شرکت خود به مدیریت سود روی آورند (دموری و همکاران، ۱۳۹۰).

از سوی دیگر استفاده کنندگان از صورتهای مالی همواره به قابل اتکا بودن و مفید بودن گزارش های مالی ارائه شده به دیده تردید می نگرند، چراکه مدیران قادرند با به کارگیری روش های مختلف حسابداری به شکل قانونی و در چارچوب اصول پذیرفته شده حسابداری، سود شرکت را دستخوش تغییر و همراه با تمایلات شخصی خود سازند (واتر و زیمرمن، ۱۹۸۳). برای انجام چنین امری عواملی چون دوره تصدی مدیریت در هر شرکت، تحصیلات مدیریتی و سابقه کاری و عملکرد حرفه ای مدیریت نقش به سزایی دارد.

لذا اطلاعات ارائه شده توسط مدیران شرکتها باید به نحوی اعتباردهی و قابل اتکا گردند. قابلیت اتکای اطلاعات ضرورتاً و الزاماً باید توسط شخص یا نهادی مستقل از تهیه کنندگان آن باشد که این شخص یا نهاد در جهان کنونی «حسابرسی یا مؤسسه حسابرسی» نامیده می شود. بنابراین می توان حسابرسی را در کلی ترین حالت به صورت زیر تعریف کرد:

"حسابرسی فرآیندی است منظم و با قاعده (سیستماتیک) جهت جمع آوری و ارزیابی بی طرفانه شواهد درباره ادعاهای مربوط به فعالیت و وقایع اقتصادی به منظور تعیین درجه انطباق این ادعاها (اظهارات) با معیارهای از پیش تعیین شده و گزارش نتایج به افراد ذینفع. (دوانی، ۱۳۸۵، ۱۸)

با این تفاسیر می توان چنین استدلال کرد که مدیریت واحد تجاری، قسمتی از مسئولیت پاسخگویی، یعنی اعتبار دادن به گزارش های خود را بر عهده حسابرسان مستقل قرار می دهند.

همچنین برخی استدلال می کنند که نقش حسابرس را نمی توان در چهارچوب مسئولیت های صرفاً قانونی محدود کرد. انتظارات جامعه مسئولیت های دیگری را در مقابل حسابرس قرار می دهد و این نظرات به طور خلاصه چنین است:

-کشف تقلب و کارهای غیر قانونی مدیران

-گزارش در مورد کارایی و شایستگی مدیران

-گزارش در مورد کنترل های داخلی شرکت ها

- حفظ منابع سایر استفاده کنندگان از صورت های مالی

انجام مسئولیتهای فوق بستگی به کیفیت حسابرس در اجرای وظایف خود دارد. به طوری که در تحقیقات حسابداری و حسابرسی ، از کیفیت حسابرسی به عنوان فاکتوری که اعتبار اطلاعات مالی را تحت تأثیر قرار می دهد یاد شده است. به این صورت که حسابرسی با کیفیت بالاتر منتج به ارائه اطلاعات مالی صحیح تر و قابلیت اتکای بیشتر می گردد (دیویدسون و نیو، ۱۹۹۳).

لذا با توجه به اطلاعات بالا می توان استدلال کرد که بین سود حسابرسی شده و سود گزارش شده تفاوتی وجود داشته باشد. علاوه بر این همچنانکه در بالا ذکر شد حسابرس برطبق مسئولیتهایی که بر عهده دارد باید این تفاوت ها را شناسایی و مبلغ واقعی سود را گزارش کند.

بنابراین انتظار می رود هر چه دوره تصدی مدیریت ، تحصیلات مدیریتی و سابقه کاری و تجربه مدیریت بیشتر باشد انحراف میان سود گزارش شده با سود حسابرسی شده توسط حسابرس کمتر گردد.

لذا در این تحقیق به دنبال آن هستیم که ارتباط بین شاخص های مدیریتی چون دوره تصدی مدیریت ، تحصیلات مدیریت و سابقه کاری ( تجربه ) مدیریتی را با تفاوت بین سود حسابرسی شده با سود گزارش شده را مورد ارزیابی قرار دهیم.

### ۱-۳- اهمیت و ضرورت تحقیق

در این تحقیق سعی گردیده است که الگویی که تقریباً در برگیرنده شاخص های مدیریتی چون دوره تصدی مدیریت ، تحصیلات مدیریت و سابقه و تجربه مدیریت می باشد مورد استفاده قرار گیرد و رابطه میان آنها با تفاوت میان سود حسابرسی شده با سود گزارش شده بیان گردد. که نتیجه آن میتواند به اصلاح سیستم

مدیریتی در شرکت های پذیرفته شده در بورس و همچنین افزایش میزان حجم معاملات سهام شرکت ها منجر گردد.

#### ۴-۱- اهداف تحقیق

هدف اصلی این تحقیق بررسی تاثیر مدیریت در میزان انحراف سود حسابرسی شده با سود گزارش شده در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. به بیان دیگر می توان گفت این تحقیق آزمونی برای مشخص کردن توانایی مدیریت در تعیین سود می باشد.

نتایج این تحقیق می تواند مورد استفاده کلیه کاربران صورتهای مالی قرار گیرد. از جمله استفاده کنندگان عبارتند از:

۱- سرمایه گذاران و سهامداران شرکتهای بورس اوراق بهادار جهت اتخاذ تصمیمات بهینه

۲- مدیران و اعضای هیأت مدیره شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار

۳- تحلیل گران مالی بازار سرمایه

۴- اعتباردهندگان

۵- کارگزاران، هیأت نظارت و مسئولین بورس اوراق بهادار

۶- دانشجویان، دانش پژوهان و محققان حسابداری و مالی.

۷- دولت

و....

#### ۵-۱- سوال های تحقیق

در تحقیق حاضر به دنبال پاسخ به این پرسش هستیم که آیا مدیریت با انحراف میان سود حسابرسی شده و سود گزارش شده رابطه معنی داری دارد؟

## ۱-۶- فرضیه تحقیق

### فرضیه اصلی

\*نقش مدیریت، با انحراف میان سود حسابرسی شده و سود گزارش شده رابطه معنی داری دارد.

### فرضیه فرعی

۱- دوره تصدی مدیریت با انحراف میان سود حسابرسی شده و سود گزارش شده رابطه معنی داری دارد.

۲- تحصیلات مدیریت با انحراف میان سود حسابرسی شده و سود گزارش شده رابطه معنی داری دارد.

۳- سابقه و تجربه کاری مدیریت با انحراف میان سود حسابرسی شده و سود گزارش شده رابطه معنی داری دارد.

## ۱-۷- متغیرهای تحقیق

### ۱-۷-۱- متغیرهای وابسته

انحراف سود واقعی از سود حسابرسی شده :

سود حسابرسی شده : عبارت است از سودی که برحسب استاندارد ۳۴۰ حسابرسی به سازمان بورس اوراق بهادار گزارش می شود (دارایی و خوش خلق ، ۱۳۹۰).

سود واقعی گزارش شده : سودی است که شرکتهای پذیرفته شده در بورس به صورت سود پایان دوره ای گزارش و اعلام می نمایند (دارایی و خوش خلق ، ۱۳۹۰).

### ۱-۷-۲- متغیرهای مستقل

دوره تصدی مدیریت : مدت زمانی که مدیریت در یک شرکت مشخص فعالیت دارد. هرچه دوره تصدی مدیریت بیشتر باشد، شناخت او از صاحبکار و تخصص او در آن صنعت خاص بالاتر رفته و موجب افزایش کیفیت کار خواهد شد (دیانتی دیلمی و همکاران، ۱۳۹۱).

تحصیلات مدیریت : تحصیلات دانشگاهی مرتبط مدیریت با صنعت خاصی که در آن فعالیت میکند . هرچه میزان دانش تئوری مدیریت بیشتر باشد روش کار مدیریت اصولی و قانونمند تر خواهد بود (دیانتی و همکاران، ۱۳۹۱) .

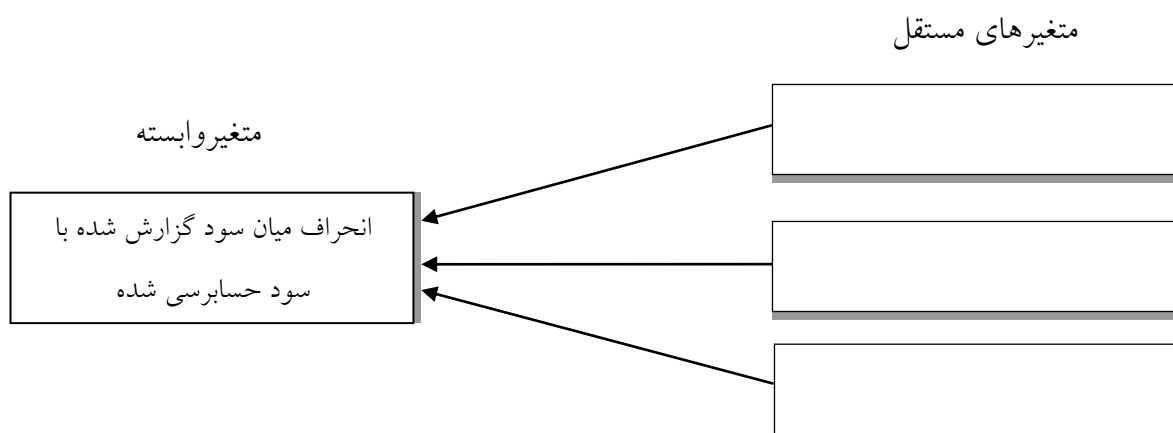
سابقه کاری و تجربه مدیریت : مدت زمان فعالیت در زمینه مدیریت در شرکت های مختلف . هرچه میزان سابقه کاری مدیریت از لحاظ تجربی بیشتر باشد درایت مدیریت بیشتر میشود (عابدی، ۱۳۹۲).

#### ۱-۸- مدل تحقیق

$$\text{Income.before Aud} - \text{Income.aft Aud} = \beta_0 + \beta_1 \text{ Management.period} + \beta_2 \text{ Management-Education} + \beta_3 \text{ Experience}$$

#### ۱-۹- مدل مفهومی

متغیرهای مورد بررسی در قالب یک مدل مفهومی به شکل زیر می باشد:



## ۱-۱۰- قلمرو تحقیق (جامعه آماری، روش نمونه‌گیری و حجم نمونه)

جامعه آماری این تحقیق، شامل کلیه شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران (۴۴۷ شرکت پذیرفته شده در بورس) میشود. و چون دسترسی به اطلاعات کلیه این شرکتها و تجزیه و تحلیل آنها از توان مالی و زمانی محقق خارج است لذا برای انجام این تحقیق نمونه ای به روش حذف سیستماتیک به صورت زیر انتخاب گردید :

شرکتها قبل از سال ۱۳۸۹ در بورس پذیرفته شده باشند و تا پایان دوره تحقیق در بورس باشند.

وقفه معاملاتی بیش از ۱۵۰ روز نداشته باشد.

سال مالی شرکتها منتهی به ۱۲/۲۹ باشد و شرکتها طی دوره تحقیق تغییر سال مالی نداده باشند.

شرکتها داری ارزش دفتری منفی نباشد.

شرکت های نمونه جزء شرکت های سرمایه گذاری، نهادهای مالی ، بانکها و هلدینگ ها نباشد.

اطلاعات آنها در دست باشد.

با توجه به شرایط ۶ گانه پیش رو تعداد نمونه به ۶۹ شرکت کاهش یافت.

بازه زمانی این تحقیق از سال ۱۳۸۹ تا سال ۱۳۹۳ می باشد.

## ۱-۱۱- روش تحقیق

این پژوهش با استفاده از نتایج تحقیقات بستر شناسانه دیگر که مبانی و چهارچوب های لازم را فراهم آورده اند به بررسی یکی از مشکلات مهم در زمینه میزان اعتبار اطلاعات مالی ارائه شده توسط شرکتها پرداخته است . در این راستا محقق ، شاخص های مدیریتی را به عنوان متغیر وابسته قرار داده تا از طریق آن میزان تاثیر انحراف سود واقعی گزارش شده توسط مدیران از سود حسابرسی شده را بر این مولفه مهم در تصمیم

گیری سرمایه گذاران بسنجد . بنابراین در جهت استخراج داده های مورد نیاز از منابعی چون سازمان بورس اوراق بهادار ، آمارهای بانک مرکزی و اطلاعات مرکز آمار استفاده شده است.

## ۱-۱۲- تعریف متغیر های عملیاتی تحقیق

انحراف سود واقعی از سود حسابرسی شده : (Aberrance)

سود حسابرسی شده : (Audited Earning) عبارت است از سودی که برحسب استاندارد ۳۴۰ حسابرسی به سازمان بورس اوراق بهادار گزارش می شود. (دارایی و خوش خلق ، ۱۳۹۰)

سود واقعی گزارش شده : (Non-audited and Reported Earning) سودی است که شرکتهای پذیرفته شده در بورس به صورت سود پایان دوره ای گزارش و اعلام می نمایند. (دارایی و خوش خلق ، ۱۳۹۰)

در نتیجه برای محاسبه انحراف سود حسابرسی شده از سود واقعی گزارش شده به صورت زیر عمل می نماییم:

$$\text{سود واقعی گزارش شده} - \text{سود حسابرسی شده} = \frac{\text{انحراف سود حسابرسی شده از سود واقعی گزارش شده}}{\text{سود حسابرسی شده}}$$

دوره تصدی مدیریت : مدت زمانی که مدیریت در یک شرکت مشخص فعالیت دارد. هرچه دوره تصدی مدیریت بیشتر باشد، شناخت او از صاحبکار وتخصص او در آن صنعت خاص بالاتررفته وموجب افزایش کیفیت کارخواهد شد. بنابراین برای کمی کردن این متغیر، اگر واحد مورد رسیدگی مدیریت خود را در دوره مورد تحقیق تغییرنداده باشد ، به آن عدد «۱» و در غیر این صورت به آن عدد «صفر (۰)» نسبت می دهیم.



تحصیلات مدیریت : تحصیلات دانشگاهی مرتبط مدیریت با صنعت خاصی که در آن فعالیت میکند . هرچه میزان دانش تئوری مدیریت بیشتر باشد روش کار مدیریت اصولی و قانونمند تر خواهد بود . برای محاسبه این داده چنین عمل میکنیم که اگر مدیریت شرکت تحصیلات مرتبط رداشته باشد عدد ۱ در غیر اینصورت عدد صفر را به آن اختصاص می دهیم .

سابقه کاری و تجربه مدیریت : مدت زمان فعالیت در زمینه مدیریت در شرکت های مختلف . هرچه میزان سابقه کاری مدیریت از لحاظ تجربی بیشتر باشد درایت مدیریت بیشتر میشود . باتوجه به تعریف ارائه شده کمی کردن متغیر، به این صورت انجام شده است که اگر مدیریت سابقه کاری بیش از ۳ سال را داشته باشد به این متغیر عدد «۱» و در غیر این صورت به آن عدد «صفر(۰)» نسبت داده می شود.

### ۱-۱۳- ساختار تحقیق

تشریح و بیان موضوع، اهمیت و ضرورت موضوع و اهداف خاص و کاربردی پژوهش، فرضیه ها و مدل پژوهش و شیوه اندازه گیری متغیرها، روش ها و ابزارهای گردآوری اطلاعات و همچنین تعریف مفاهیم و واژگان تخصصی مطالبی هستند که در فصل یک ارائه شده اند و در ادامه، در ابتدای فصل دوم مباحث مرتبط با سود تشریح گردیده و سپس مبانی نظری مربوط به سودها و شاخص های کیفیت حسابرسی و حجم معاملات سهام شرکت ها بیان شده و پس از ارائه مفاهیم بنیادی موضوع پژوهش، پژوهش های مختلفی که در رابطه با ابعاد مختلف موضوع پژوهش انجام گرفته مورد بررسی قرار گرفته است. فصل سوم، روش پژوهش را مورد بحث و بررسی قرار می دهد. در این فصل ابتدا روش تحقیق و اهداف تحقیق و سپس متغیرهای پژوهش و همچنین نحوه اندازه گیری آن ها، جامعه آماری، نمونه آماری و روش جمع آوری داده ها و در نهایت روش آزمون فرضیه ها تشریح گردیده است. در فصل چهارم پس از ارائه شاخص های توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش، از آزمون کولو موگروف اسمیرنف برای تعیین نرمال یا عدم نرمال بودن متغیرها استفاده شده و هم چنین از روش پنل دیتا برای داده های ۰ و ۱ استفاده شده است در نهایت فرضیه های پژوهش با استفاده از نرم افزار Eviws مورد آزمون و تجزیه و تحلیل قرار گرفته اند. فصل پنجم شامل نتیجه گیری بوده و در خاتمه پیشنهادهایی در مورد پژوهش های آتی ارائه شده است. فهرست منابع و مأخذ، چکیده انگلیسی نیز در انتهای پایان نامه درج شده است.

## ۱-۱۴- خلاصه فصل اول

در این فصل به کلیاتی از این تحقیق اشاره شد و پس از بیان مقدمه ای کوتاه، موضوع تحقیق و اهمیت آن تشریح گردید. سپس اهداف، ضرورت انجام تحقیق، فرضیه‌ها و روش تحقیق ارائه شده است. در پایان فصل نیز واژه‌ها و اصطلاحات تحقیق تعریف و چارچوب فصول آتی بیان شد.

## فصل دوم

### مروری بر تحقیقات انجام شده

#### ۲-۱- مقدمه

حسابداری را می توان فرایند شناسایی اندازه گیری طبقه بندی و گزارش اطلاعات مالی به منظور فراهم کردن امکان قضاوت آگاهانه و اتخاذ تصمیمات منطقی توسط استفاده کنندگان مالی تعریف کرد. عملکرد و رویه های حسابداری طی قرون متمادی تغییرات قابل ملاحظه ای داشته است و از ثبت نسبتاً ساده در دوران باستان، تا سیستم های حسابداری کامپیوتری و پیچیده امروزی تکامل یافته است. اما در جریان این تغییرات و تحولات هدف نهایی حسابداری یعنی تامین اطلاعات استفاده کنندگان بدون تغییر باقی مانده است.

درحقیقت حسابداری یک سیستم اطلاعاتی است که به عنوان مهمترین زیر مجموعه سیستم های اطلاعاتی مدیریت، وظیفه جمع آوری، طبقه بندی، تلخیص و ارائه گزارش های مربوط به وقایع مالی و اقتصادی یک سازمان را بر عهده دارد. اگر چه بیشتر استفاده کنندگان این اطلاعات سهامداران و مدیران یک بنگاه اقتصادی هستند ولی مدیریت بنابر وظایف و مسوولیت هایی که در قبال گروه های مختلف استفاده کنندگان اطلاعات مالی دارد و همچنین بنابر الزامات قانونی یا درخواست طرف های تجاری یا تامین کنندگان مالی بنگاه، اطلاعات مختلفی را در اختیار استفاده کنندگان خارج از بنگاه قرار می دهد. این گزارش ها جهت استفاده کنندگان خارجی اطلاعات مالی در چارچوب مشخص ارائه می شود و صحت این

اطلاعات و گزارش ها توسط حسابرسان مستقل تایید می گردد. یکی از اقلام صورت های مالی که به عنوان معیار ارزیابی عملکرد و توانایی سودآوری واحد انتفاعی قرار می گیرد، "گزارشگری سود" می باشد.

محاسبه سود خالص یک واحد انتفاعی متأثر از روشها و برآوردهای حسابداری است. اختیار عمل مدیران در استفاده از اصول تحقق و تطابق، برآورد و پیش بینی و همچنین اعمال روشهایی نظیر تغییر روش ارزیابی موجودی کالا، استهلاک سرقفلی، هزینه جاری یا سرمایه ای تلقی کردن هزینه های تحقیق و توسعه و تعیین هزینه مطالبات مشکوک الوصول از جمله مواردی هستند که مدیران می توانند از طریق اعمال آنها سود را تغییر دهند. از یک طرف به دلیل آگاهی بیشتر مدیران از وضعیت شرکت، انتظار می رود بگونه ای اطلاعات تهیه و ارائه شود که وضعیت شرکت را به بهترین نحو منعکس کند.

مدیران واحدهای تجاری به دلایل مختلف در دوره تصدی خود می کوشند از طریق کاربرد روش های گوناگون حسابداری و یا تصمیمات اجرایی، سود دوره مالی را مدیریت کنند تا وضعیت مورد نظر خود را از عملکرد بنگاه اقتصادی ارائه کنند. انگیزه ها مدیریت سود در دوره های پیرامون تغییر مدیر عامل برانگیخته می شود؛ از این رو توجه به سال های اولیه و سال آخر تصدی مدیر عامل از اهمیت بیشتری برخوردار است

از طرف دیگر بنابه دلایلی نظیر ابقاء در شرکت، دریافت پاداش و... مدیریت واحد انتفاعی خواسته یا ناخواسته ممکن است با دستکاری سود، وضعیت شرکت را مطلوب جلوه دهد. تحت چنین شرایطی سود واقعی با سود گزارش شده در صورتهای مالی مغایرت داشته و رویدادی تحت عنوان مدیریت سود رخ داده است از سویی دیگر دنیای تجاری و حرفه ای امروز دستخوش تغییر و تحولات سیاسی گردیده و انقلاب اطلاعات تأثیر بسزایی در نحوه کار داشته است. جهانی شدن نه تنها به تجارت، بلکه به حرفه های مختلفی نیز تسری یافته است. این بدین معناست که تقاضا برای دقت نظر بیشتر نسبت به نتیجه ی کارهای حرفه ای افزایش یافته است. و دیگر نمی توان به سیستم ها و روش های سنتی اتکا کرد حرفه حسابرسی نیز از این امر مستثنی نیست. با رشد رقابت در حرفه موسسات حسابرسی ضرورت ارائه خدمات با کیفیت هر چه بهتر به بازار را بیشتر دریافته اند. برای رقابت بر پایه ای غیر از حق الزحمه، موسسات حسابرسی به دنبال متفاوت کردن خدمات خود هستند.

هدف کلی مدیران دستیابی به سود مورد نظر خویش می باشد. یک مدیر توانا و با تجربه با توجه به دانش حسابداری خویش استانداردهای حسابداری را به گونه ای در صورتهای مالی خویش لحاظ می کند که هم منافع شرکت را برآورده سازد و هم سود گزارش شده چندان تفاوتی با سود حسابرسی شده توسط

حسابرسان مستقل نداشته باشد. برای رسیدن به این اهداف مدیریت می بایست شاخص مدیریتی کافی را داشته باشد. چنین شاخص هایی شامل دوره تصدی مدیریت، تحصیلات مدیریت و سابقه و تجربه مدیریت می باشد.

## ۲-۲- مفاهیم مختلف سود

قبل از پرداختن به انحرافات سود پیش بینی شده و سود حسابرسی شده با سود گزارش شده لازم است در ارتباط با سود، اهداف گزارشگری آن، استفاده سود برای استفاده کنندگان پیش بینی سود و فواید آن برای سرمایه گذاران مطالبی ارائه شود تا اهمیت آن برای خوانندگان مشخص شود.

### ۲-۲-۱- سود

در ابتدای پیدایش انسان منفعت گرایی در ذات او بوده است. با پیدایش علم اقتصاد و در کنار آن حسابداری مفهوم منفعت گرایی جای خود را پیدا کرده است. به طوری که حسابداری دو طرفه با نظریه ی مالکیت شروع شد؛ بعدها نظریه تئوری تفکیک شخصیت مطرح گردید. در این تئوری، شخصیت واحد تجاری جدای از شخصیت صاحبان آن بوده و هدف مؤسسه ایجاد سود حسابداری برای سهامداران و بستانکاران بوده است؛ و به دنبال آن تئوری های مؤسسه، حقوق باقی مانده و وجوه مطرح شدند؛ که هر کدام تقسیم جدیدتری از اطلاعات حسابداری به خصوص سود را ارائه می دهند. در تئوری وجوه، سود حسابداری معنی و مفهومی ندارد، در تئوری مؤسسه واحد تجاری یک بنگاه اجتماعی به حساب می آید که برای عموم منافع ایجاد می کند و منافع آن سود حسابداری نیست بلکه ارزش افزوده است. امروزه اقتصاددانان می گویند سود تنها انگیزه ی تاسیس مؤسسات نیست بلکه معتقدند که مؤسسات با اهداف رفاهی، اجتماعی و اقتصادی هم ممکن است ایجاد شوند البته در کنار نظریه ی اقتصاد دانان این نظریه وجود دارد که اکثر واحدهای تجاری برای سودآوری تاسیس می شوند (قربانی، ۱۳۸۹، ۱۲).

### ۲-۲-۲- فواید سود برای سرمایه گذاران در بورس اوراق بهادار

ارزیابی برای سرمایه گذاران انگیزه اصلی برای پژوهش های حسابداری است. بهبودهای اخیر در نظریه ی سرمایه، دلایلی برای انتخاب رفتار قیمت اوراق بهادار به عنوان آزمونی تجربی از مفید بودن سود را فراهم

نموده است. تاکید بر فواید سود از اواخر دهه ۱۹۶۰ عجیب نیست، زیرا مساله ارتباط و فواید اطلاعات مالی و انتخاب رویه های حسابداری مطلوب در راس دستور کار تحقیقات حسابداری بود. واضح است که توانایی استنباط ما در مورد مفید بودن اطلاعات مالی به شواهد بازار سرمایه محدود است. ارزیابی مفید بودن اجتماعی هر گونه عمل قانونی یا عمومی نتایج پیچیده ای دارد که ساده تر از مقررات افشای مالی نیست (نیکخواه آزاد، و همکاران، ۱۳۷۸).

هر چند که این مشکلات اقتصاددانان و سایر متخصصین علوم اجتماعی را از درگیر کردن خود در ارزیابی مؤثر بودن، مربوط بودن و مفید بودن رویه های اجتماعی باز می دارد؛ ولی ارزیابی مفید بودن سود که محصول اولیه مقررات افشای مالی است، به طور آشکار اهمیت قابل توجهی دارد. مفید بودن سود، اهمیت زیادی برای کاربران اطلاعات مالی نظیر محققان حسابداری، قانون گذاران و خط مشی گذاران دارد. سود گزارش شده در صورتهای مالی اولین قلم اطلاعاتی فراهم شده در این صورتهای است. بیور می گوید: "محتوای اطلاعاتی سود مربوط ترین مساله حرفه حسابداری است، زیرا نتایج آن مستقیماً مطلوبیت فعالیت حسابداری را منعکس می نماید" نظریه های اقتصادی نقش اصلی سود شرکت را کمک به تخصیص منابع در بازار سرمایه برای سرمایه گذاران در بورس اوراق بهادار می دانند (نیکخواه آزاد، و همکاران، ۱۳۷۸).

از آنجا که مهمترین منبع اطلاعاتی سرمایه گذاران، اعتبار دهندگان، و سایر استفاده کنندگان از اطلاعات شرکت ها (در بورس اوراق بهادار) پیش بینی های سود ارائه شده توسط مدیریت شرکت ها در فواصل زمانی معین است. پیش بینی سود باید اطلاعاتی فراهم کند که منطقی و به موقع باشد تا بتواند نیازهای اطلاعاتی استفاده کنندگان را به نحو مناسبی بر طرف نماید (هشی و همکاران، ۱۳۸۸، ۳۷). از سویی دیگر، وجود برخی از شرایط در محیط گزارشگری مالی، امکان ارزیابی مستقیم کیفیت اطلاعات به وسیله استفاده کنندگان را دشوارتر می سازد که از آن جمله می توان به تضاد منافع، پیامدهای اقتصادی با اهمیت، پیچیدگی اطلاعات و عدم دسترسی مستقیم به اطلاعات اشاره کرد (نیکخواه آزاد، و همکاران، ۱۳۷۸، ۱۵). در این میان مدیران می توانند از دانش خود درباره فعالیتهای تجاری برای بهبود اثربخشی صورت های مالی به عنوان ابزاری برای انتقال اطلاعات به سرمایه گذاران و اعتبار دهندگان استفاده کنند. با این حال چنانچه مدیران برای گمراه کردن استفاده کنندگان صورتهای مالی (درون و برون سازمانی) از طریق اعمال اختیارات خود در زمینه گزینش های حسابداری اختیاراتی داشته باشند، ممکن است نتیجه عکس حاصل شود که در این صورت رویدادی تحت عنوان مدیریت سود رخ می دهد. امروزه مدیریت سود یکی از موضوعات بحث انگیز و جذاب در پژوهش های حسابداری به شمار می رود، که در ادامه به معرفی مدیریت سود می پردازیم.

## ۲-۳- مدیریت سود و تاثیر آن بر حجم معاملات سهام شرکت ها

به علت قابلیت انعطاف پذیری ذاتی که در برخی از استانداردهای حسابداری وجود دارد و تفسیر و بکارگیری این رویه ها، در بسیاری از موارد تابع قضاوت و اعمال نظر مدیران است. این فرصت برای آن ها فراهم شده تا با استفاده از تکنیک های متنوع از جمله اقلام تعهدی حسابداری، سود گزارش شده را مدیریت نمایند. بنابراین سود حسابداری ممکن است عملکرد واقعی حسابداری شرکت را منعکس ننماید.

از آن جایی که این رفتار مداخله گرایانه (مدیریت سود) ممکن است بر کیفیت اطلاعات افشا شده و مفید بودن آن ها برای تصمیمات سرمایه گذاری اثر داشته باشد، احتمال دارد اعتماد سرمایه گذاران به فرایند گزارشگری مالی را تقلیل داده و گذشته از این ممکن است موجب تخصیص نادرست منابع کمیاب اقتصادی به سمت سرمایه گذاری ها با کارایی اندک گردد همان طور که اشاره شد، امروزه مدیریت سود یکی از موضوعات بحث انگیز و جذاب در پژوهش های حسابداری به شمار می رود. به دلیل این که سرمایه گذاران به عنوان یکی از فاکتورهای مهم به رقم سود توجه خاصی دارند این پژوهش ها از جنبه رفتاری، اهمیت خاص خود را دارد. به این ترتیب، سرمایه گذاران با اطمینان خاطر بیشتر در سهام شرکت هایی سرمایه گذاری می کنند که روند سود آنها با ثبات تر است (پور ابراهیمی و خسروشاهی، ۱۳۹۱).

فلسفه مدیریت سود، بهره گیری از انعطاف پذیری روشهای استاندارد و اصول پذیرفته شده حسابداری می باشد. البته تفسیرهای گوناگونی که میتوان از روشهای اجرایی یک استاندارد حسابداری برداشت کرد، از دیگر دلایل وجود مدیریت سود می باشد. این انعطاف پذیری دلیل اصلی تنوع موجود در روشهای حسابداری است. در زمانی که تفسیر یک استاندارد بسیار انعطاف پذیر است، یکپارچگی داده های ارائه شده در صورت های مالی کمتر می شود. اصول تطابق و محافظه کاری نیز میتواند باعث مدیریت سود شود (نوروش و همکاران، ۱۳۸۴، ۱۶۸). برخلاف اینکه اکثر افراد هموارسازی را سوءاستفاده از انعطاف پذیری در گزارشگری می دانند، به نظر ما، مدیران باخرد که هدفشان افزایش ارزش شرکتها می باشد، در چارچوب الزامات قانونی و حسابداری اقدام به بیشتر کردن ارزش شرکت تحت نظر خود، استفاده می نمایند (کیرشن هایترو و ملومند، ۲۰۰۲، ۱۷)<sup>۱</sup>. در مقابل، اگر داده های آورده شده در صورت های مالی به زیان صاحبان سود تغییر کند، تقلب مدیریت در جهت مقاصد فردی اش محسوب می گردد.

<sup>۱</sup> Kirschenheiter, and Melumad. (2002)

(هانت، مویر و شلوین<sup>۱</sup>، ۱۹۹۷) بررسی کرده اند که آیا صلاحدید مدیریت که در مدیریت سود اعمال میشود، بر ارزش شرکت تأثیری دارد یا خیر؟ یافته های پژوهش های آنها نشان داد که نشان دادن رقم پایتتر برای سود حاصل از ارقام معوق، باعث افزایش ارزش بازار سرمایه میشود. آشکار است هنگامیکه نظرهای شخصی مدیریت باعث کاهش سود میشود، یکپارچگی داده های ارائه شده در صورتهای مالی تحت تأثیر قرار خواهد گرفت.

بازی با «ارقام مالی» (نامی که گاهی اوقات برای مدیریت سود به کار میرود) میتواند تأثیر کاملاً منفی در هنگام کشف شدن باقی بگذارد. «با استفاده از حسابداری مدیریت سود، مدیریت میتواند صورتهای سایرین نسبت به عملکرد شرکت را تغییر دهد. ارزیابی قدرت سودآوری شرکت ممکن است به اشتباه تعبیر شود و باعث تعیین نامناسب قیمت اوراق بدهی و سرمایه شود. هنگامی که اشتباه هایی کشف میشود شرکت دیگر اطمینان بازار را به دست نخواهد آورد و این باعث کاهش شدید قیمت اوراق بدهی و سرمایه اش خواهد شد (مافورد و کومیسکی، ۲۰۰۲، ۸).<sup>۲</sup>

مدیریت سود زمانی رخ می دهد که مدیران قضاوت خویش را در گزارشگری مالی و در نحوه ثبت و گزارش های مالی بصورتی وارد نمایند که تغییر در محتوای گزارش های مالی، برخی از سهامداران را نسبت به عملکرد اقتصادی شرکت گمراه نماید و بر معیارها و پیامدهای قراردادی که وابسته به ارقام حسابداری گزارش شده اند تأثیر گذارد. از جمله مواردی که مدیران می توانند بر آنها اعمال قضاوت نمایند عبارتند از: عمر مفید دارایی ها و ارزش اسقاط دارایی های بلند مدت و برآورد مطالبات مشکوک الوصول و انتخاب یک روش از بین روشهای مختلف حسابداری کالا و استهلاك و سرمایه گذاری ها و تخصیص هزینه ها در قیمت تمام شده و.... تمامی این موارد، جزیی از ارقام تعهدی حسابداری هستند که مدیران در رابطه با آنها دارای اختیار می باشند.

بدین ترتیب اعمال آنها که منجر به اعمال مدیریت سود می شود جزء ارقام تعهدی اختیاری هستند ولی ارقام تعهدی غیر اختیاری بواسطه مقررات و سازمان ها و دیگر عوامل خارجی محدود هستند و در اختیار و کنترل مدیریت نیستند. لذا مدیریت امکان تغییر آنها را ندارد. در متون حسابداری از ارقام تعهدی اختیاری بعنوان شاخص مدیریت سود نام می برند. در بعضی از متون تحقیقی از اصطلاح مدیریت عایدات بجای مدیریت سود استفاده شده است. این در حالی است که بین مفهوم سود و سود خالص با عایدات در

<sup>۱</sup>- hant, moyer & Shelving (1997)

<sup>۲</sup> - Mulford and Comiskey. (2002)



متون تئوری حسابداری تفاوت وجود دارد؛ بطوریکه عایدات خود بخشی از سود خالص است و سود خالص بخشی از سود جامع (آلتمان، ۲۰۰۱، ۱۴۵).<sup>۱</sup>

نقش اصلی گزارشگری مالی انتقال اثربخش اطلاعات به افراد برون سازمانی به روشی معتبر و به موقع است. با این حال این حسابرسان هستند که با عملکرد حرفه ای خویش سود واقعی را گزارش میکنند تا سرمایه گذاران با اطمینان بیشتری سهام شرکت ها را خریداری نمایند. بنابراین هرچه تفاوت میان سود پیش بینی شده و سود حسابرسی شده از سود واقعی بیشتر باشد حجم معاملات سهام شرکت ها در سنوات آتی نیز بیشتر می گردد.

## ۲-۴- کیفیت اطلاعات برای استفاده کنندگان

کیفیت اطلاعات در گرو این است که اطلاعات صورت های مالی تا چه حد شرایط اقتصادی واقعی شرکت را منعکس می کنند. صورت های مالی حسابرسی شده بوسیله حسابرسان مستقل، وسیله بسیار مناسبی در انتقال اطلاعات قابل اتکاست. حسابرس مستقل، شایسته ترین شخص برای اظهار نظر درباره درستی تهیه و ارائه گزارش های مالی واحد اقتصادی است. شایستگی حسابرس برای این دلیل است که وی حسابرسی را برطبق استانداردهای حسابرسی انجام می دهد تا اطمینان یابد که اقلام مندرج در صورت های مالی مطابق با استانداردهای حسابداری تهیه شده است.

بنابراین حسابرسی به ادعاهایی که توسط شخص دیگر در قالب صورت های مالی تهیه شده است، اعتبار می بخشد و بدین وسیله قابلیت اتکای اطلاعات به کار رفته در تصمیمات اقتصادی را افزایش میدهد (نیکخواه آزاد، ۱۳۷۹، ۱). برخی استدلال های نظری که حسن شهرت حسابرس را به توانایی نظارت حسابرس ارتباط می دهند، مفاهیم کیفیت اطلاعات را در بر می گیرند. برای مثال، بیتی (۱۹۸۹) مدعی می شود که اطلاعات افشا شده در گزارش های حسابداری حسابرسی توسط مؤسساتی که سرمایه گذاری بیشتری در سرمایه اعتباری انجام داده اند با فرض ثابت بودن سایر شرایط دقیقتر می باشد. مطالعات تجربی کمی رابطه بین اجزای کیفیت حسابرسی (حسن شهرت حسابرس و توانایی حسابرس) را بررسی کرده اند و استنتاجی را در باب چگونگی تأثیر اجزای فوق بر کیفیت اطلاعات به دست داده اند. کریشنان (۲۰۰۳) این رابطه را بطور مستقیم بررسی کرد. او کیفیت اطلاعات را به صورت توانایی اطلاعات در پیش بینی سود آوری آینده تعریف می کند. یافته های او بیانگر این است که ذخایر احتیاطی مؤسسات دارای نام تجاری (۶

1- Altman, (2001)

ابر مؤسسه حسابرسی) در مقام مقایسه با ذخایر احتیاطی گزارش شده صاحبکاران مؤسسات فاقد نام تجاری پیش بینی شده بهتری از سود آوری آینده و جریان های نقدی آینده است.

مفهوم مطالعه کریشنان این است که او همزمان رابطه بین اجزای کیفیت حسابرسی (اعتبار اطلاعات و کیفیت اطلاعات) را آزمون می کند. بنابراین، این مطالعه تنها مطالعه ای است که کیفیت حسابرسی را همان گونه که در این نوشتار تعریف شده در نظر می گیرد و به طور تجربی رابطه آن را با اعتبار اطلاعات و کیفیت اطلاعات آزمون می کند. این مطالعه از فرضیات نظری قبلی، که به موجب آنها مؤسسات حسابرسی دارای نام تجاری حسابرسی های با کیفیت تری را هم از دیدگاه حسن شهرت حسابرس هم از دیدگاه توانایی نظارت حسابرس انجام می دهند، حمایت می کند (حساس یگانه و قنبریان، ۱۳۸۵، ۲۸).

عرصه پژوهشی جدید در باب کیفیت حسابرسی، که با تصویب قوانین پس از فروپاشی شرکت های بزرگ به وجود آمده است. روابط بین اندازه استقلال حسابرس، یعنی یکی از اجزای توانایی نظارت حسابرس، و تأثیر حسابرس بر مدیریت سود را بررسی می نماید. قانون گذاران پیرامون این موضوع که در صورت افشای اعمال غیر قانونی صاحبکار، حسابرس ممکن است با ریسک از دست دادن حق الزحمه خدمات غیر حسابرسی روبرو شود و بنابراین تمایل کمتری برای افشا اعمال غیر قانونی انجام شده در صورت های مالی دارند، اظهار نگرانی نموده اند.

بنابراین قانون گذاران استدلال می کنند که استقلال حسابرس از طریق وابستگی حسابرس به خدمات غیر حسابرسی در معرض خطر قرار گرفته است (کینی و همکارانش، ۲۰۰۴، ۱۸۹)<sup>۱</sup>. چنین نگرانی هایی سبب شده است تا پیش گیری هایی انجام شود، برای مثال می توان به الزام کمیسیون بورس اوراق بهادار آمریکا برای افشای اطلاعات مربوط به حق الزحمه های خدمات حسابرسی و غیر حسابرسی شرکت های پذیرفته شده و قانون ساینز-آکسلی (۲۰۰۲) که حسابرسان را در ارائه خدمات غیر حسابرسی محدود می نماید، اشاره نمود (نیکبخت و مهربانی، ۱۳۸۵، ۱۳۷). یافته های دانشگاهیان امریکایی نشان می دهد که استدلال های قانون گذاران (مواردی نظیر آنچه به آن اشاره شد) هزینه های حسابرسان برای به خطر انداختن استقلالشان را در نظر نگرفته اند. همچنین آنان این احتمال را نادیده گرفته اند که ارائه خدمات غیر حسابرسی به صاحبکاران حسابرسی از طریق فراهم نمودن اطلاعات برای حسابرسان امکان افزایش کیفیت را فراهم می کند. به علاوه، مطالعات کمی درباره ی رابطه بین اندازه استقلال حسابرس و حق الزحمه خدمات غیر حسابرسی پیش از اقدام قانونی انجام شده است. مطالعات اخیر که از اطلاعات در دسترس جدید استفاده می کند، می کوشند تا تأثیر حق الزحمه های خدمات غیر حسابرسی بر استقلال حسابرس را بررسی نمایند.

## ۲-۵- شاخص های مدیریت

ظهور سازمانهای اجتماعی و گسترش روزافزون آنها یکی از خصیصه های بارز تمدن بشری است . و به این ترتیب و با توجه به عوامل گوناگون مکانی و زمانی و ویژگیها و نیازهای خاص هر جامعه هر روز بر تکامل و توسعه این سازمانها افزوده می شود . بدیهی است هر سازمان اجتماعی برای نیل به اهدافی طراحی شده و با توجه به ساختارش نیازمند نوعی مدیریت است . یکی از پیامدهای مهم در هم ریخته شدن نظام ارزشی غرب حاکم شدن مکتب اصالت نفع بر روند فعالیتهای اقتصادی و تولید است . معتقدین به این مکتب یک عمل را تا آنجا درست قلمداد میکنند . که برای فرد یا افرادی بیشترین خوشی و اسایش را به بوجود آورد به بیان دیگر ملاک درستی یک عمل نتایج آن است نه شیوه انجام آن عمل (رضائیان، ۱۳۶۹) .

### • تعریف مدیریت

مدیریت فرایند به کارگیری مؤثر و کارآمد منابع مادی و انسانی در برنامه ریزی سازماندهی بسیج منابع وامکانات هدایت و کنترل است که برای دستیابی به اهداف سازمانی و بر اساس نظام ارزشی مورد قبول صورت می گیرد .

واقعا باید گفت ؛ که در ابتدا انسانها درباره مدیریت چقدر میدانند؟ دانش مدیریت تا چه حد علمی است و آیا مدیریت علم است یا هنر؟ بخشی از مدیریت را میتوان از طریق مدیریت آموزش فرا گرفت و بخشی دیگر را ضمن کار باید آموخت در واقع بخشی را که با آموزش فرا گرفته می شود علم مدیریت است . و بخشی را که موجب به کار بستن اندوختها در شرایط گوناگون می شود هنر مدیریت می نامند . به عبارتی دیگر سخن علم دانستن است و هنر توانستن .

### • نظریه نقش های مدیریتی

جدیدترین نظریه مدیریت نظریه نقشهای مدیری است اساس این نظریه این است که آنچه را مدیر انجام میدهد باید ملاحظه نمود و بر پایه چنین ملاحظاتی فعالیتهای مدیری را معین کرد . آدیزس<sup>۱</sup> با مطالعه مدیریت برای اداره موثر هر سازمان چهار نقش « مدیر تولید - اجرای - ابداعی و ترکیبی » را لازم میدانند هر یک از این نقشهای مدیری با یکی از خرده سیستم و یک سیستم اجتماعی ارتباط دارد . زیرا هر

<sup>۱</sup> -adizes

نوع سازمانی خواه بازرگانی، صنعتی یا اداری یک سیستم اجتماعی است و بیشتر خرده سیستم های اجتماعی مرکب از خرده سیستم های به هم پیوسته زیادی هستند. که شامل خرده سیستم های انسانی، اجتماعی، اداری، ساختاری، اطلاعاتی، تصمیم گیری و تکنولوژی اقتصادی است. ادریس این چنین استدلال می کند که به طور کامل هر چهار نقش را ایفا کنند و هیچ گونه سبک مدیری غلط نداشته باشند اندکند زیرا چنین مدیری باید تکنسینی عالی، رئیس، مبتکر و نیز ترکیب کننده باشد (مرادیان، ۱۳۸۹).

هر مدیری با توجه به نوع کار سطح سازمان و شرایط محیطی به درجاتی از مهارت های مدیری نیاز دارد. مدیریت به شکل یک هرم است که در پایین آن عالی، در وسط میانی، در بالا عملیاتی؛ مدیران عملیاتی، این مدیران سرشان بسیار شلوغ است و مراجعه مکرر افراد موجب انقطاع کارشان می شود. و اغلب مجبورند برای نظارت در رفت و آمد باشند و برای پرسنل خود ماموریت های کاری خاص تعیین کنند و با برنامه عملیاتی تفصیلی کوتاه مدت طرح ریزی کنند (مرادیان، ۱۳۸۹).

مدیران میانی؛ آنها به طور مستقیم به مدیریت رده بالا گزارش میدهند کارشان مدیریت بر سرپرستان است و نقش حلقه واسطی را میان مدیریت عالی و مدیران عملیاتی به عهده دارند بیشتر وقتها به تحلیل داده ها، آماده کردن اطلاعات برای تصمیم گیری تبدیل تصمیم های مدیریت عالی به پروژه های معین برای سرپرستان و جهت دادن به نتایج کار مدیران عملیاتی است. مدیریت عالی؛ مدیری که در نقش های عملیاتی و میانی موفق بوده و عملکرد کلی واحدهای عمده را ارزیابی می کنند و درباره موضوعات و مسائل کلی با مدیران سطح پایین به تبادل نظر می نشینند و بیشتر وقتشان را با همکاران یا افراد خارج از سازمان و اندک زمانی را با افراد زیردست می گذرانند.

هر مدیری باید خلاقیت داشته باشد. خلاقیت یعنی به کارگیری توانای های ذهنی برای ایجاد یک فکر یا مفهوم جدید تداوم حیات سازمانها به باسازی آنها بستگی دارد؛ باسازی سازمانها از طریق هماهنگ کردن اهداف یا وضعیت روز و اصلاح و بهبود روش های حصول این اهداف انجام می شود. ماکسیم گورکی می گوید: اگر کار تفریح باشد زندگی لذتبخش است و اگر وظیفه باشد زندگی بردگی است (مرادیان، ۱۳۸۹).

## • خلاقیت مدیران

هر مدیری باید خلاقیت داشته باشد خلاقیت یعنی به کارگیری توانای های ذهنی برای ایجاد یک فکر یا مفهوم جدید. تداوم حیات سازمان ها به باسازی آنها بستگی دارد باسازی سازمان ها از طریق هماهنگ

کردن اهداف با وضعیت روز و اصلاح و بهبود روش های حصول این اهداف انجام می شود . چه کسی خلاقیت نوآوری می کند ؟

هر انسان مدیر یا غیرمدیری از استعداد خلاقیت برخوردار است بنابراین نباید خلاقیت فقط در انحصار مدیران خاصی باشد زیرا آنچه که محکمتر از وجود استعداد خلاقیت است جلوگیری از عوامل بازدارنده ظهور آن است که در صورت آزاد سازی ذهن از پیش فرض ها و الگو های زنجیرهای ذهنی در مدت کوتاهی توان خلاقیت و به کارگیری فکر های نو در عمل را می توان دو برابر افزایش داد (مرادیان ، ۱۳۸۹).

#### • مدیریت موفق و مؤثر

مدیریت موفق و مؤثر عبارت است ؛ از کسب اهداف سازمانی یا چیزی بیش از آن . ویلیام جمیز با تحقیقی که درباره انگیزش انجام داد ، به این نتیجه رسید که کارکنان ساعتی ، تقریباً با میزان کاری در حدود ۲۰ الی ۳۰ درصد توانایی ایشان می توانستند شغل خود را حفظ کنند و اخراج نشوند؛ این تحقیق همچنین نشان داد که اگر کارکنان، انگیزش بیشتری داشته باشند تقریباً با ۸۰ الی ۹۰ درصد توانای خود، کار می کنند . مدیری که بتواند حداقل کار مورد قبول را با استفاده از امکانات مدیری مانند : تویخ ، کسر حقوق و .... فراهم سازد ؛ مدیر موفق نامیده می شود ولی مدیر مؤثر کسی است که بتواند ۸۰ الی ۹۰ درصد توانای های افراد را به کار گیرد ( ویلیام جمیز، ۱۹۹۸ ) .

#### • چگونه می توان مدیر موفق بود؟

برای موفق و مؤثر بودن ، توانای های ذاتی و اکتسابی معینی لازم است . مدیر مؤثر نیاز به توانای های فنی ، انسانی ادراکی ، طراحی و حل مسائل دارد . یک مدیر موفق ، نگرش و انگیزه های معینی دارد. پاداش های سازمانی (اضافه حقوق ، ارتقاء و ...) و جو سازمانی بر انگیزه و انگیزش وی اثر دارد . یکی دیگر از موفقیت ، رویدادهای پیش بینی نشده و امدادهای غیبی است ؛ زیرا همیشه توانای های افراد نیست که برای ایشان موفقیت می آورد . بررسی میزان موفقیت و مؤثر بودن هر مدیر بر اساس دیدگاه و معیارهای سازمانی صورت می گیرد.

## • نقش مدیریت در ایجاد تحول سازمانی

تغییر و تحول بطور پیوسته و مستمر در روش زندگی انسانها، سازمانها و... امر بدیهی است و مختص نقطه خاصی از جهان نیست، بطوریکه نمی توان هیچ جامعه ای را پیدا نمود که نسلی از آن عیناً مانند نسل قبل زندگی کرده باشد. البته مشکلی در این نیست که سرعت این تحولات در جوامع مختلف، واحدهای سازمانی اعم از تولیدی، خدماتی، آموزشی و حتی یک فرد نسبت به فرد دیگر تفاوت داشته باشد هرچند که در برخی موارد شکاف حاصل از این تغییرات بسیار زیاد است. اما استمرار و تداوم تغییر بصورت یک اصل انکارناپذیر همواره پا برجاست. لذا اگر واحدی خود را هماهنگ با دیگر اعضای جامعه ننماید مجبور به شکست، انحلال، ضعیف شدن و... میگردد (معصومی، ۱۳۹۳).

گاهی نیز ممکن است تغییر و تحولات ناشی از نارسائیه‌ها، کمبودها، نقایص و اختلافات موجود در داخل سازمان باشد که به طرق گوناگون نظر مقامات بالاتر را به لزوم ایجاد تغییرات جلب می نماید. همچنین امکان دارد نتایج حاصل از تحقیقات در خصوص مشکل خاصی حقایق دیگری را آشکار نماید که مسئولان را به لزوم ایجاد تغییر و تحولات سازمانی متوجه سازد. اما خارج از اینکه انگیزه و علت تحولات هر چه باشد ایجاد تغییر و تحول در سازمانها هر از چندگاهی و متناسب با موضوعاتی که باعث این امر می گردند اجتناب ناپذیر است. مدیریت و نیروی انسانی خارج از اینکه چه نقشی در سازمان ایفا می نمایند و اهمیت آن چقدر است بی شک مهمترین عامل به حرکت درآوردن چرخ سازمان است و اثربخشی و کارایی هر تغییر و تحولی بسته به نوع عملکرد مدیریت و دیگر نیروی انسانی آن دارد.

البته نباید تصور کرد که تغییر و تحول در زمینه های مختلف به آسانی ایجاد شده و بطور مستمر ادامه پیدا می نماید. اگر زمینه تغییر مساعد نباشد و مزایای آن برای افراد توجیه نشده باشد افراد ممکن است در اثر فشارهای مختلف، از تغییرات استقبال نمایند ولی باطناً در مقابل آن سرسختی نشان داده و مقاومت می نمایند.

همانطور که خود مدیریت و نیروی انسانی دارای اهمیت بالا و نقش قابل توجهی در سازمان می باشد ایجاد تحولات در نیروها نیز دارای ضرورت و ظرافت خاصی است (معصومی، ۱۳۹۳).

مجموعه عواملی که موجب تحول در اجزاء مختلف سازمانی، روش کار و ساختار سازمانی می گردد، وظیفه ای سنگین و حساس نیز برای مدیران محسوب می شود، ایشان سکان هدایت و رهبری مجموعه تحت پوشش خود را در دست دارند و می بایستی بر پایه تخصص و تجربه به همراه مشاوره، بهترین ها را انتخاب و به منصه ظهور بگذارند. مدیران در برنامه های تغییر و تحول مسئولیت سنگین و حساس تری

دارند.

به نظر مردم ایران هنوز در ساختار مدیریتی کشور بطور لازم انقلابی صورت نگرفته و عدم تطابق جامعه انقلابی ایران با مدیریت اجرایی کشور سبب پیدایش بحران های اجتماعی مداوم بعد از انقلاب شده است. مدیریت اجرایی در بعد از انقلاب براساس اندیشه شبه سوسیالیستی شکل گرفته بود و این مدیریت دولت گرا نقش مردم را در حد یک نمایش توده وار تنزل می داد که با تهییج هیجانات بوسیله یک جنگ رسانه ای و یک سخنرانی عمومی می توان به آنها خط داد پس ایدئولوژی شبه چپ بر مردم پیشی گرفته بود. از سوی دیگر مدیریت اجرایی بعد از جنگ براساس اندیشه لیبرالیستی شکل گرفت. اندیشه ای که مدیریت را به سرمایه داران می سپرد. مردم در این اندیشه به عنوان ابزار مصرف کالا قلمداد می شوند که با تبلیغات کالاهای به این سو و آن سو رانده می شوند. پس رسانه ها همه در جهت ایجاد تقاضا به کار می روند و مردم مهره های بازی آنها می باشند (میر معصومی، ۱۳۹۳).

مردم به دنبال مدیرانی هستند که خود را به واسطه ایدئولوژیها برتر ندانند و ایدئولوژیها را سبب جدائی خود از مردم قرار ندهند و برخاسته از مردم و با توجه به اندیشه و سنت حاکم بر مردم مدیریت کنند در این صورت است که بحرانهای مدیریتی در ایران فروکش می کنند.

مدیرانی که از مردم و برای مردم مدیریت می کنند کمتر اشتباه خواهند کرد. چون مبنای شناختی آنها، زندگی مردم می باشد و زندگی مردم یک امر واقعی و حقیقی است و چون این زندگی با تمامی ابعاد وجودی آن، تجربه می شود. پس تصویرهای ذهنی آن را به نسبیّت و شک نمی کشد و آنها را دچار شبه نمی کند پس جدی عمل خواهند کرد.

مدیر مردمی، میدانی فکر و سپس عمل می کند، یعنی فکر خود را در پشت میز ساخته و پرداخته و سپس آن را به مردم تحمیل نمی کند تا زندگی مردم مختل شود بلکه او سعی می کند در بین مردم حرکت کند و مردم را حس و تجربه کند. پس مدیر مردمی براساس این تجربه حقیقی و واقعی فکر و عمل خواهد کرد و از همین جهت او، زندگی و مردم را پاس می دارد.

مبنای این مدیریت، آرام بخشی است نه تکان دادن و بحران زایی، رشد و توسعه پایدار در پناه چنین مدیریتی صورت خواهد پذیرفت چون در این فضای آرام است که رشد علمی در دراز مدت رخ خواهد داد و رشد پایدار اقتصادی که زمینه ساز رشد علمی دراز مدت است صورت خواهد پذیرفت و مردم به نمادهای علمی خود اعتماد خواهد کرد.

در این فضای مدیریتی است که امیدواری اجتماعی بوجود خواهد آمد. یعنی انسانها احساس خوش بینی به آینده خواهند داشت و مردم برنامه های اجتماعی برای زندگی خود ترسیم می کنند و انرژی های بسیار زیاد بدست می آورند و آن را در جهت آینده مصرف می کنند و رشد اجتماعی عمومی را رقم می زنند که این خود بر نشاط اجتماعی خواهد افزود.

مردم بدنبال مدیری هستند که در همان حالی که جدی است به دنبال استیلای خود و قشر خود نباشد و مردم گرایی و تواضع او نیز نبایستی از جدیت او بکاهد. الگوی چنین مدیریتی انسان کامل می باشد که در تاریخ اسلام نمونه های بسیار دارد که سبب عبرت دیگران بوده است.

با چنین مبنایی مدیرانی که دست به کار تحول در سازمان می زنند با یک نفر سرو کار ندارند، قضاوت و اقدامات آنان ممکن است در زندگی و رفاه افراد بسیاری از جامعه مؤثر واقع شود. چنانچه اگر مهارتشان ضعیف و قضاوتشان نارسا باشد موجب وارد آوردن ضربه و لطماتی سنگین به مجموعه تحت امر خودشان شده که به تبع آن موجبات نارضایتی های بی شمار را فراهم می آورد. از سوی دیگر اگر مهارت و توانایی آنها با وظیفه و مسئولیت سنگینی که برعهده دارند تطبیق نماید می تواند نقاط ضعف سازمانی را بهبود بخشیده بهره وری را افزایش داده و در مجموع ثمرات مفیدی را برای مجموعه خودشان و بسیاری از افرادی که با آن سازمان سروکار دارند به همراه آورد.

استفاده بهنگام و مرتبط از تسلطها و قابلیت های شخصی کارکنان بصورت مستمر و با دیدی عمیق و روشن نه تنها تحولات سازمانی را موثرتر و کاراتر می نماید بلکه بهره وری را تا حد چشمگیری افزایش می دهد. یک مدیر مجرب که دارای دانش و بینش کافی و مدیریتی است، ضمن استفاده بهینه از ساختارهای جاری اقتدار و اختیار در سازمان با باورهای مشترک و قواعد کار به خوبی مسلط بوده و با سنجش عواقب کار و بینایی کامل در انجام تحولات، آن را به طریقی مناسب به اتمام می رساند. مدیرانی که برحسب روابط نه ضوابط، براساس علایق شخصی نه واجد شرایط بودن انتخاب و مشغول به فعالیت می شوند، در مدتی نه چندان طولانی، تغییراتی را در مجموعه تحت پوشش خود ایجاد می نماید که باعث بوجود آمدن خسارات جبران ناپذیری می گردد. در دورانی که علم و فناوری و پیشرفت در عرصه های مختلف دانش با سرعت بالایی حرکت می کند واگذاری امور به دست مدیرانی ضعیف یا اصولاً غیر مدیر نه تنها باعث عقب ماندگی آن مجموعه می شود بلکه باعث وارد آمدن لطماتی به افراد و یا واحدهایی که با آن سازمان سروکار دارند نیز می شود. ایشان خواسته یا ناخواسته نقاط ضعف سیستم را تقویت کرده و از تهدیدات فرا روی سیستم به صورتی سهل و آسان می گذرد (معصومی، ۱۳۹۳).



حضرت علی (ع) در بخشی از نامه معروف خود به مالک اشتر درخصوص انتخاب و انتصاب کارگزاران چنین می فرماید: « در کارهای کارگزارانت درست بنگر و آنان را پس از آزمون، بکار گمار و ایشان را از روی محبت و نیازموده و سرخود بکار مگذار که این دو کار دو شعبه جور و خیانت را گردآورنده است.»

نظام مدیریتی امام علی(ع) بدین گونه است که بر اساس نیازهای جامعه و به قصد اصلاح امور مردم و پیشرفت کارهای اجتماعی و رفاه اجتماعی، نظام مدیریتی دقیقی را برنامه ریزی می کند تا استنادارانش با توجه به طبقات مردم و نیازهای آن بتوانند به اداره جامعه بپردازند(معصومی، ۱۳۹۳).

و اما شیوه ها و روش های مدیریتی امام علی (ع) را می توان چنین خلاصه کرد:

۱- نظم و برنامه ریزی که ایشان بعد از سفارش به تقوی الهی به نظم در کارهای اجتماعی تأکید می کند و خودش نیز الگوی نظم و انضباط است.

۲- رعایت قانون و اجرای عدالت: امام به رعایت قانون الهی و سنت های پسندیده رایج تأکید می کند و با همه مردم به انصاف و عدالت رفتار می کند.

۳- مسئولیت دادن به دیگران که بهترین روش های مدیریتی تعیین مسئولیت و وظایف تا بتوان افراد را مؤاخذه کرد.

۴- تقویت انگیزه ها: او خلاقیت را به قصد خدمت به مردم و اصلاح امور اجتماعی پذیرفته است و به استنادارش توصیه می کند که حکومت را طعمه ندانند بلکه آنرا وسیله ای برای خدمت به مردم قرار دهند. البته او از حقوق مادی مدیران غافل نیست.

به نظر هنری فایول صاحب نظر و نظریه پرداز فرانسوی، مدیر بایستی دارای خصوصیات و ویژگیهای زیر باشد:

۱- توانایی جسمی، یعنی داشتن سلامت، نیرو و انرژی و ظاهر مناسب

۲- توانایی فکری، یعنی داشتن قدرت فهم و یادگیری و تشخیص نیروی فکری و سازگاری.

۳- توانایی اخلاقی، یعنی داشتن ثبات روانی، اشتیاق به پذیرفتن مسئولیت، ابتکار، وفاداری، ظراف طبع

۴- معلومات عمومی یعنی آشنایی کلی به اموری که ارتباط خاص با وظایف سازمان ندارد.  
۵- معلومات تخصصی، یعنی داشتن اطلاعات خاص در مورد وظایف شغلی و کار مورد تصدی که ممکن است فنی، تجاری، ملی، حسابداری و یا اداری باشد.

۶- تجربه، یعنی دارا بودن معلوماتی که ضمن کار عاید انسان می شود. در مجموع هنگامی که تغییری می بایستی در یک سازمان ایجاد شود می بایستی کسانی این کار را به انجام برسانند که دارای شرایط و تجربیات کافی مدیریتی باشند تا هنگامی که با موارد غیرقابل پیش بینی مواجه می شوند بتوانند عکس العمل های منطقی و صحیحی را داشته باشند.

شاخص های مهم مدیریتی که برای اداره یک مجموعه کلیدی تلقی می شود شامل عملکرد حرفه ای مدیریت، دوره تصدی مدیریت و تحصیلات مدیریت می باشد که در ذیل به توضیح هر یک از آنها می پردازیم:

## ۲-۵-۱- تخصص گرایی و عملکرد حرفه ای مدیریت

عملکرد حرفه ای مدیریت به مدت زمان فعالیت در زمینه مدیریت در شرکت های مختلف بستگی دارد. هرچه میزان سابقه کاری مدیریت از لحاظ تجربی بیشتر باشد درایت مدیریت بیشتر میشود. تحقیقات انجام شده در این زمینه بیانگر آن است که بین نوع صنعتی که مدیران در مدیریت آن تبحر دارند و کیفیت کارشان رابطه مثبتی وجود دارد. به عبارت دیگر، مدیرانی که در صنعت مورد نظر تخصص دارند، به دلیل داشتن توانایی بیش تر در شناسایی و برخورد با مشکلات ویژه آن صنعت می توانند مدیریت را با کیفیت بالاتری انجام دهند. به علاوه، هر قدر مدیریت تجربه بیشتری در یک صنعت کسب کند، به دلیل ایجاد شهرت مثبت، علاقه بیشتری به ارائه خدمات بهتر با کیفیت برتر پیدا می کند. برای نمونه، "آرندا" (۲۰۰۰) نشان داد که مدیرانی با تخصص ویژه در مدیریت صنعت خاص، به دو دلیل عمده از کیفیت مدیریتی بالاتری برخوردار هستند. اول، آشنایی بیش تر با مسایل و مشکلات حسابداری و مدیریتی آن صنایع به دلیل اجرای مداوم کار دوم، انگیزه برای کسب و حفظ شهرت در کار آن گروه خاص از صنایع (آرندا، ۲۰۰۰).

---

۱- Arrunda (2000)

## ۲-۵-۲- دوره تصدی مدیریت

دوره تصدی مدیریت یکی از معیارهای اندازه گیری کیفیت مدیریت است که به تعداد سال های متوالی که مدیریت در یک شرکت مشخص فعالیت دارد اطلاق می شود. هرچه دوره تصدی مدیریت بیشتر باشد، شناخت او از صاحبکار و تخصص او در آن صنعت خاص بالاتر رفته و موجب افزایش کیفیت کار خواهد شد. نتایج تحقیقات خارج از کشور نشان می دهد که بالا بودن دوره تصدی مدیریت، موجب افزایش شناخت و تخصص مدیریت در صنعت صاحبکار مربوطه شده و همچنین موجب بالا رفتن سطح کیفیت مدیریتی خواهد شد.

در دنیای امروز مدیریت نقش تعیین کننده در افزایش بازدهی و بهره وری شرکت ها دارد. در میان چهار عامل کلیدی موفقیت در سازمان ها شامل نیروی کار، سرمایه، مواد اولیه و مدیریت، امروزه نقش مدیریت بیش از هر زمان دیگری اهمیت یافته است. در دنیای رقابتی امروز فشار زیادی برای دستیابی سریع به نتایج مطلوب و به تبع آن تصمیم گیری های سریع وجود دارد که مدیران در اجرای این مهم نقش حیاتی دارند و گاه در اثر نرسیدن به نتایج مطلوب در زودترین زمان ممکن تغییرات مدیریتی در سازمان صورت میگیرد.

مدیران پس از اینکه به این سمت منصوب می شوند، به این دلیل که دوره تصدی بلند مدتی را برای خود پیش بینی نمی کنند صرفاً در جهت منافع سهامداران حرکت نمی کنند بلکه از مدت کوتاهی که در این سمت قرار دارند در راستای رسیدن به منافع خود استفاده می کنند. به همین دلیل ممکن است مدیران از سرمایه گذاری در پروژه های بلند مدت، به دلیل این که در دوره تصدی آن ها به بازدهی نمی رسد خودداری کنند. به عبارت دیگر تصمیماتی که می تواند برای منافع شخصی مدیریت مفید باشد، ممکن است از نظر شرکت تصمیمات بهینه ای نباشد.

مدیران در ابتدای انتصاب به هر مسئولیت، دوره غیر موثر را می گذرانند و پس از آن دوره تاثیر مثبت فعالیت های آنها شروع میشود. حال اگر مدیران قبل از رسیدن به این دوره از سمت خود برکنار شوند هزینه های زیادی برای شرکت ایجاد خواهد شد.

یکی از تضادهای بین مدیر و ذینفعان شرکت این است که افق تصمیم گیری مدیران برای شرکت کوتاه تر از افق سرمایه گذاری سهامداران می باشد. ادعای مدیران نسبت به شرکت تنها محدود به دوره تصدی آن ها می باشد و همین مسئله ممکن است باعث کاهش منافع سهامداران و ارزش شرکت شود.

بنابراین هرچه دوران تصدی یک مدیر در یک شرکت بیشتر باشد اهداف مدیریت با اهداف شرکت یکپارچه شده و تلاش مدیریت در رسیدن به اهداف بلند مدت شرکت افزایش می یابد (لی برتون و میلر، ۲۰۰۶).<sup>۱</sup>

## ۲-۵-۳- تحصيلات مدیریت

تحصيلات دانشگاهی مرتبط مدیریت با صنعت خاصی که در آن فعالیت میکند . هرچه میزان دانش تئوری مدیریت بیشتر باشد روش کار مدیریت اصولی و قانونمند تر خواهد بود . مدیران تحصيل کرده در دانشگاه ها و رشته های مرتبط با صنعت خاص در اداره محیط کار و هم چنین پیشبرد اهداف شرکت بسیار موفق ترند. تحصيلات آکادمیک به همراه تجربه های کسب شده در طول ارائه خدمات سبب می شود که مدیریت در رسیدن به اهداف بلند مدت شرکت موفق تر باشد.

## ۲-۶- تبیین رابطه بین سود و کیفیت حسابرسي و حجم معاملات سهام

هیلی و والن (۱۹۹۹) تعریف زیر را از مدیریت سود ارائه کرده اند : مدیریت سود زمانی رخ می دهد که مدیر برای گزارشگری مالی از قضاوت شخصی خود استفاده می کند، و این کار با هدف گمراه کردن برخی از سهامداران درباره عملکرد واقعی و یا برای تأثیر در نتایج قراردادهایی که به ارقام حسابداری گزارش شده بستگی دارند، انجام می دهد. اسکات<sup>۵</sup> (۱۹۹۷) به مدیریت سود به عنوان اختیار شرکت در انتخاب سیاست های حسابداری برای دستیابی به برخی اهداف خاص مدیر، اشاره می کند. کلاگ<sup>۶</sup> (۱۹۹۱) دو انگیزه اصلی برای مدیریت سود تعریف می کند : تشویق سرمایه گذاران برای خرید سهام شرکت و افزایش ارزش بازار شرکت. دی (۱۹۸۸) در یک مقاله کاملاً نظری، مباحث مربوط به منافع سهامداران را عنوان کرده است. به نظر می رسد که مدیریت سود معمولاً از استفاده مدیران از مزایای عدم تقارن اطلاعاتی سهامداران ناشی می شود. این مسئله، کانون تعریف ارائه شده توسط اسکات نیز است. وی، در مباحث مذکور، حداقل دو مسئله مهم را مطرح نموده است (هیلی و والن، ۱۹۹۴).

اولاً "برای افزایش پاداش مدیران که توسط سرمایه گذاران تامین می شود، سود دستکاری می شود. ثانیاً" سرمایه گذاران بالفعل تمایل دارند که بازار برداشت بهتری از ارزش شرکت داشته باشد. بنابراین، انتقال ثروت بالقوه از سرمایه گذاران جدید به سرمایه گذاران قدیمی، که ایجاد کننده یک تقاضای داخلی

<sup>۱</sup> Le Breton-Miller, I. Miller, D. (2006)

برای مدیریت سود هستند، بوجود می آید. دچو<sup>۱</sup>، سلون<sup>۲</sup> و سویی<sup>۳</sup> (۱۹۹۵) عملکرد نسبی ۵ روش اقلام معوق اختیاری، هیلی و دآنجلو، جونز تعدیل شده را برای آگاهی از مدیریت سود مورد ارزیابی قرار دادند بر اساس ۴ سری آزمون های انجام گرفته به این نتیجه رسیدند که روش جونز<sup>۴</sup> (۱۹۹۵) تعدیل شده آزمون مناسب و قویتری برای بررسی مدیریت سود می باشد (نوروش و همکاران، ۱۳۸۴، ۱۵۵). جدایی مالکیت از مدیریت این امکان بالقوه را به وجود می آورد که مدیران تصمیماتی را اتخاذ نمایند که در راستای منافع خود و عکس منافع سهامداران باشد. تضاد منافع که از آن به عنوان مساله نمایندگی تعبیر می شود ناشی از وجود تفاوت در تابع مطلوبیت ذی نفعان می باشد (باقر ابادی، ۱۳۸۷).

با در نظر گرفتن تئوری تضاد منافع میان مدیران و مالکان، می توان ادعا کرد که مدیران واحد های تجاری می توانند از انگیزه لازم برای دستکاری اقلام صورت های مالی به منظور حداکثر کردن منافع خود برخوردار باشند. اختیار عمل مدیران در استفاده از اصول تحقق و تطابق، برآورد و پیش بینی و همچنین اعمال روش هایی نظیر تغییر روش ارزیابی موجودی کالا، استهلاک سرفقلی، هزینه جاری یا سرمایه ای تلقی کردن هزینه های تحقیق و توسعه و تعیین هزینه های مطالبات مشکوک الوصول از جمله مواردی هستند که مدیران می توانند از طریق اعمال آنها سود را تغییر دهند.

به طور کلی اقلام تعهدی معمولاً همراه با برآوردها، پیش بینی ها و قضاوت های مدیریت می باشد. و به همین خاطر (یعنی ذهنی بودن آن) می تواند منجر به خطاهای عمدی و غیر عمدی در اندازه گیری ها شود. اما با توجه به مساله تضاد منافع بین مالکیت و مدیریت احتمال این که این خطاها به صورت عمدی از طرف مدیریت صورت گیرد بیشتر است. سوالی که به وجود می آید این است که چگونه می توان سرمایه گزاران را در برابر دستکاری اقلام صورت های مالی که به گفته شیفر دخالت هدفمند مدیران در فرآیند گزارشگری مالی برون سازمانی به منظور تحصیل منافع شخصی است حمایت کرد. صورت های مالی منبع اولیه اطلاعات مورد نیاز در بازارهای سرمایه است. اطلاعات این صورت ها باید از اعتبار منطقی برخوردار باشند. حسابرسان با ارزیابی مستقل صورت های مالی از صحت و بی طرفی اطلاعات مربوط به وضعیت مالی، عملکرد مالی و جریان وجوه نقد مندرج در این صورت ها و این که بر اساس اصول پذیرفته شده حسابداری تهیه شده اند گزارش می دهند و به صورت های مالی اعتبار می بخشد (مشایخی و صفری، ۱۳۸۵).

<sup>۱</sup>- Dichev. 1995

<sup>۲</sup>- Sloan. 1995

<sup>۳</sup>- Sweeney, 1995

<sup>۴</sup>- Jones 1995

<sup>۵</sup>- Scott 1997

<sup>۶</sup>- Kellogg 1991

بنابراین یکی از راه های موثر در کنترل دستکاری توسط مدیران و اعمال نظر های مدیریت در انتخاب رویه های حسابداری، حسابرسی می باشد. بدین صورت یک پل ارتباطی بین یافته های حسابرسان با افراد داخل و خارج شرکت به صورت اظهار نظر حسابرسی به وجود می آید که نقش مهمی در هشدار به استفاده کنندگان از صورت های مالی نسبت به شناخت مشکلات پیش روی شرکت ایفا می کند (مشایخی و صفری، ۱۳۸۵).

از سال ۱۹۸۱ تا کنون تحقیقات متعددی در سایر کشورها در زمینه کیفیت حسابرسی انجام شده است یک مشکل اساسی در تعریف کیفیت حسابرسی تمایز بین کیفیت حسابرسی و کیفیت حسابرس است. اندازه گیری کیفیت واقعی حسابرسی به سادگی امکان پذیر نیست کیفیت واقعی حسابرسی غیر قابل مشاهده است و فقط می توان آن را پس از اجرای حسابرسی ارزیابی کرد برای نمونه پالمروس، ۱۹۸۸، برای اندازه گیری کیفیت واقعی حسابرسی از میزان دعاوی حقوقی علیه حسابرسان استفاده کرد (حساس یگانه، ۱۳۸۴، ۴۵۶).

بر طبق پژوهش انجام شده توسط بورگستاهلر و همکاران<sup>۱</sup> (۲۰۰۶) شرکت های خصوصی در مقایسه با شرکت های دولتی مدیریت سود بیشتری دارند. همچنین بال و شیوا کومار<sup>۲</sup> (۲۰۰۵) مشخص کردند که شرکت های خصوصی کمتر از شرکت های دولتی اقدام به اعلام به موقع زیان های خود می کنند. اگرچه کیفیت حسابرسی عمدتاً برای شرکت های دولتی حائز اهمیت است و منطبق با تئوری نمایندگی می باشد اما حسابرسی با کیفیت در شرکت های خصوصی نیز قابل اجرا خواهد بود، مثلاً این امر می تواند به کاهش تضادهای میان مالکین، مدیران و بانک ها کمک کرده و در ارزیابی عملکرد مدیریت یا متقاعد کردن سهامداران مختلف، درباره اعتبار صورت های مالی سودمند باشد.

بر طبق پژوهش های بورگستاهلر و همکاران، ۲۰۰۶، شرکت های خصوصی در کشورهای دارای سیستم قضایی قویتر، مشارکت کمتری در مدیریت سود را نشان می دهند. از منظر بازار حسابرسی، کیفیت حسابرسی وابسته به عوامل زیر است :

۱- احتمال آنکه علائم تنش مالی و صورت حسابهای ناصحیح کشف شوند.

۲- احتمال آنکه حسابرسان این علائم و صورت وضعیت های ناصحیح را گزارش کنند.

در حالی که توانایی فنی حسابرسان تقریباً ثابت تلقی می شود اما کیفیت حسابرسی تابع استقلال و عدم وابستگی آنان قلمداد می شود. محرومیت های قانونی و انتظامی مانع از آن می شوند که حسابرسان استقلال خود را به مخاطره بیاندازند و بدین ترتیب انگیزه کافی برای آنان بوجود می آید تا مدیریت سود را

<sup>۱</sup> - Burgstahler et al, 2006

<sup>۲</sup> - Ball, and Shivakumar, 2005

با محدودیت مواجه سازند یا اینکه اظهار نظر مقتضی را ابراز دارند. جدای از خود محرومیت ها و ممنوعیت ها، اقدامات قضایی یا انتظامی به شهرت حسابرسان آسیب می رساند، در این راستا شرکت های بزرگ حسابرسی به احتمال کمتری اقدام به اجرای حسابرسی کم کیفیت می کنند زیرا این شرکت ها به خاطر از دست دادن مشتریان و هزینه های حسابرسی در هنگام شکست حسابرسی، زیان بیشتری می بینند. شرکت های دارای انگیزه برای هموار سازی (مدیریت سود) به سمت بالا (به سمت پایین) به طور قابل ملاحظه ای از اقلام تعهدی اختیاری در مدیریت سود استفاده می کنند این در حالی اتفاق می افتد که این شرکت ها بوسیله شرکت های بزرگ حسابرسی، حسابرسی نمی شوند (چن و همکاران، ۲۰۰۵، ۸۹).

مطالعات بکر (۱۹۹۸) و فرانسیس (۱۹۹۹) برای محیط های غیر IPO نشان می دهد که کیفیت بالاتر حسابرسی، با سطوح کاسته شده مدیریت سود همراه است. شرکت های با عملکرد ضعیف تجاری که وجوه نقد حاصل از عملیات کمی گزارش کرده اند، به منظور گمراهی بازار ویا دلایل دیگر سود گزارش شده خود را از طریق افزایش اقلام تعهدی اختیاری، افزایش می دهند. به عبارت دیگر بین وجوه نقد حاصل از عملیات و اقلام تعهدی اختیاری رابطه معکوس وجود دارد. در نهایت یک موسسه حسابرسی مستقل و با مهارت (با کیفیت بالا) قادر است که ارائه های نادرست حسابرسی را شناسایی و در راستای درست کردن آن ارائه های نادرست و گزارش اطلاعات مالی قابل اتکا بر صاحبکار خود تاثیرگذار باشد (چمبرز و پاین، ۲۰۰۸، ۴).<sup>۱</sup>

موسسه حسابرسی با کیفیت تر می تواند بر اعمال نظر های مدیریت در انتخاب رویه های حسابداری و انگیزه های او برای دستکاری سود تاثیرگذار باشد. بنابراین محققان از جانشین هایی برای تمایز میان موسسات حسابرسی با کیفیت بالا از موسسات حسابرسی با کیفیت پایین استفاده می نمایند.

## ۲-۷- پیشینه تحقیق

### ۲-۷-۱- تحقیقات خارجی انجام شده

در مورد ارتباط بین سود حسابرسی شده و گزارش شده (توسط مدیریت) تحقیقات محدودی که مثالهایی از آنها در قسمت ذیل ارائه گردیده است انجام شد است :

<sup>۱</sup> - Chambers & Payne, 2008

طبق نظریه علامت دهی: "وندا ای . والاس" (۱۹۸۶) تقاضا برای خدمات حسابرسی با کیفیت بالا را در چارچوب نظریه علامت دهی در عرضه اولیه سهام در بازار سرمایه مورد بررسی قرار داده است. در چارچوب نظریه علامت دهی، اگر خریداران اوراق بهادار نتوانند میان اوراق بهادار با کیفیت و بی کیفیت تفاوت قائل شوند، قیمت بازار اوراق بهادار به گونه‌ای تعدیل می‌شود تا متوسط کیفیت مورد انتظار اوراق بهادار آماده برای فروش را منعکس سازد. پیامد چنین اقدامی خروج اوراق بهادار با کیفیت از بازار است. در واقع، چنانچه مدیران بر کیفیت نسبی اوراق بهادار خود آگاه باشند، آن‌ها انگیزه لازم را برای انتقال یک پیام و علامت مشخص از طریق حسابرسی صورت های مالی با کیفیت بالا خواهند داشت. این پیام انعکاس دهنده فراتر بودن کیفیت اوراق بهادار آن‌ها از متوسط کیفیت مورد انتظار بازار است.

و هم چنین بر طبق هزینه نمایندگی: مطالعات گوناگونی در زمینه هزینه نمایندگی و تقاضا برای حسابرسی با کیفیت بالا انجام شده است. "دی فاند" (۱۹۹۲) دریافت که تغییر در نوع مالکیت سازمان‌ها و تغییر در اهرم مالی به‌طور مستقیم با تغییر در کیفیت حسابرسی ارتباط دارد. مالکان عمده و اعتبار دهندگان خواهان اعمال نظارت شدیدتر بر سرمایه‌گذاری های خود هستند. یکی از روش های دست یابی به چنین هدفی، تقاضا برای حسابرسی با کیفیت بالا است. مدیران برای کاهش هزینه نمایندگی و در نتیجه عدم تعدیل حقوق و مزایا از طرف مالکان، از انگیزه کافی برای استفاده از خدمات حسابرسان مستقل برخوردار هستند (دی فاند، ۱۹۹۲).

در دفاع از عامل هزینه نمایندگی در برانگیختن مدیران برای استفاده از حسابرسان شایسته و مستقل "واتز و زیمرمن" (۱۹۸۳) به شواهدی استناد کرده‌اند که بر اساس آن ۸۴ درصد شرکت های پذیرفته شده در بورس نیویورک در سال ۱۹۲۶، یعنی سال ها قبل از تدوین مقررات بورس اوراق بهادار مبنی بر اجباری کردن حسابرسی، از خدمات حسابرسان مستقل استفاده می‌کردند. والاس (۱۹۸۶) استدلال می‌کند که فرضیه‌های نظارت، اطلاعات و بیمه فراهم کننده شواهد کافی برای استفاده مدیران از خدمات حسابرسی با کیفیت بالا است. طبق فرضیه بیمه مدیران برای کاهش هزینه نمایندگی و پیش‌گیری از تعدیل حقوق و مزایای خود توسط مالکان، از انگیزه کافی برای انجام حسابرسی مستقل برخوردار هستند. در فرضیه اطلاعات، انگیزه مدیران از حسابرسی مستقل، تاکید بر اطلاعات مالی به عنوان ابزاری برای بهبود تصمیم گیری های درون سازمانی از طریق بهبود در کیفیت اطلاعات حاصل می‌شود.

طبق فرضیه بیمه، تقاضا برای حسابرسی با میزان دعاوی حقوقی تهدید کننده مدیران ارتباط مستقیم دارد. چنانچه بتوان مسئولیت مالی داده‌های گزارش شده را به حسابرسان منتقل کرد، در این صورت، طرح دعاوی حقوقی علیه مدیران و اعتباردهندگان و سایر اشخاص حرفه‌ای در بازارهای اوراق بهادار به‌طور



چشم‌گیری کاهش می‌یابد. بنابراین، با افزایش طرح دعاوی حقوقی برعلیه مدیران و سایر افراد و گروه‌های حریفه ای فعال در عرصه واحدهای اقتصادی انتظار می‌رود تقاضای بیمه‌ای برای حسابرسی افزایش یابد (لطیفی، ۱۳۹۲).

"دیویدسون و نیو" (۱۹۹۳) معیار اندازه‌گیری کیفیت حسابرسی را تفاوت بین سود پیش بینی شده و سود گزارش شده در شرکت‌های کانادایی قلمداد کرده‌اند. هرچه میزان این تفاوت بیش‌تر باشد کیفیت حسابرسی بالاتر و هرچه کم‌تر باشد، کیفیت حسابرسی پایین‌تر در نظر گرفته شده است. فرض اساسی در این تعریف این است که پیش‌بینی سود مستقل از کیفیت حسابرسی است، زیرا در دوره مورد بررسی این دو محقق، حساب‌رسان سود پیش‌بینی شده شرکت‌های کانادایی را فقط مورد بررسی اجمالی می‌دادند. بنابراین، چنان‌چه کیفیت حسابرسی بالاتر باشد، توان مدیریت در دستیابی به سود پیش‌بینی شده کم‌تر شده و از این رو، انحراف بین سود حسابرسی شده و سود گزارش شده افزایش می‌یابد.

جوزف کریستین و آتول رای ۱، (۲۰۰۷)، جوزف کریستین و آتول رای تحقیقی انجام دادند که در آن به بررسی رابطه بین اقلام تعهدی، مدیریت سود و ضریب واکنش سود پرداختتند. ایشان معتقد بودند که ضریب واکنش سود شرکت‌های که سود غیر منتظره گزارش می‌کنند و دارای اقلام تعهدی سرمایه در گردش بزرگ هستند کمتر از شرکت‌هایی است که دارای اقلام تعهدی سرمایه در گردش کوچک هستند. ایشان بزرگی یا کوچکی اقلام تعهدی سرمایه در گردش را با میانگین صنعت در نظر گرفتند. آنها بیشتر روی اقلام تعهدی سرمایه در گردش تمرکز داشتند چون معتقد بودند که اقلام تعهدی فوق از این جهت اهمیت دارد که به بازار کمک می‌کند مشکلات وجه نقد ناشی از عملیات را بهتر درک کند. آنها طی دوره ای ۱۶ ساله ۴۱،۹۳۶، سال شرکت انتخاب نمودند.

بروکمن ۲۰۰۹ (Brookman, J.) به بررسی رابطه بین دوره تصدی مدیریت با ریسک نکول و ارزش شرکت پرداخت جامعه آمریکا می‌باشد. نتایج حاصل از تحقیق وی نشان دهنده وجود رابطه معکوس بین دوره تصدی مدیریت با ریسک نکول و وجود رابطه مستقیم بین ارزش شرکت با دوره تصدی مدیریت است.

---

<sup>۱</sup>-Keristyan & Ray

پالارموس و سچولز (۲۰۱۰) به رابطه مدیریت سود با قوانین و استانداردها در اندونزی پرداخت. نتیجه پژوهش او بیان کننده این مطلب بود که مدیریت سود در شرکت‌های مورد مطالعه او تحت تاثیر قوانین حسابداری و حسابرسی انجام شده نیستند.

افزایش دوره تصدی مدیریت با استفاده از این پارادایم به عملکرد آینده شرکت به خصوص در صنایع پویا آسیب وارد می کنند. به هر حال ممکن است این پارادایم در شرکت های ایستا باعث تاثیر منفی بر روی عملکرد نشود. آنتیا و هم پژوهان (۲۰۱۰) به بررسی این موضوع پرداختند که افق تصمیم گیری کوتاه تر مدیرعامل با بیشتر شدن هزینه های نمایندگی، کاهش ارزش شرکت و سطح بالاتر ریسک اطلاعاتی در ارتباط می باشد. این نتایج با این دیدگاه مطابقت دارد که افق تصمیم گیری کوتاه مدت مدیرعامل باعث می شود سرمایه گذاری هایی در ارجحیت قرار گیرد که دارای بازده سریعتر می باشد. و از سرمایه گذاری هایی که باعث ایجاد ارزش های بلند مدت می شود چشم پوشی خواهد شد.

ال مک لیلند و هم پژوهان (۲۰۱۲) به بررسی افق حرفه ای و دوره تصدی مدیر عامل بر روی عملکرد آینده شرکت پرداختند. آن ها معتقد بودند که مدیر عامل با افق حرفه ای کوتاه مدت، (این متغیر با استفاده از سن آن ها اندازه گیری شده است) استراتژی ریسک گریزی را استفاده خواهد کرد که این به طور متوسط باعث، تاثیر منفی بر روی عملکرد آینده شرکت می شود. علاوه بر این آنها اعتقاد داشتند که سطح مالکیت بالای مدیر عامل به دلیل قدرت همراه آن، این رابطه را تشدید می کند.

ریچاردسون و همکاران (۲۰۱۳) ثابت کردند که شرکت هایی که بیشترین تجدید ارائه را در صورت های مالی خود داشته اند؛ شرکت هایی بوده اند که زنجیره افزایشی سود طولانی تری داشته اند. این تحقیقات، شواهدی را در خصوص ویژگی های شرکت های دارای زنجیره سود و تمایل مدیران به حفظ این زنجیره نشان می دهد. آنچه که کمتر به آن توجه شده است، این است که مدیریت سود افزایشده شرکت ها، تا چه اندازه ناشی از تمایلات آنها برای تداوم و بقای زنجیره سود بوده و آنها چه تلاش هایی برای اجتناب از شکست زنجیره سود انجام می دهند. در این رابطه شواهدی وجود دارد مبنی بر اینکه، مدیران رفتارهایی از خود نشان می دهند که ثابت می کند آنها به طور نسبی از زمان شکست زنجیره سود اطلاع دارند. بر این اساس، به نظر می رسد که شرکت ها در سال های قبل از شکست زنجیره سود، به طور بالقوه در مدیریت سود افزایشده درگیر می شوند.

کرافت و همکاران (۲۰۱۵) به بررسی ارتباط بین پیش بینی سود و عدم تقارن اطلاعاتی در ۲۸۸ شرکت از کشور آلمان طی دوره زمانی ۲۰۰۴-۲۰۱۲ پرداختند. نتایج تحقیق آنان نشان داد که، با افزایش

انحراف پیش بینی سود توسط مدیریت، عدم تقارن اطلاعاتی افزایش میابد. همچنین، آنان نشان دادند که مدیران برای کاهش انحرافات پیشبینی از مدیریت سود استفاده میکنند و از این طریق انحراف پیشبینی سود را قبل از فروش سهام کاهش و قبل از خرید سهام افزایش میدهند.

## ۲-۷-۲- تحقیقات داخلی انجام شده

حمید خالقی مقدم (۱۳۷۷) در رساله دکتری خود دقت پیش‌بینی سود شرکت‌های جدید الورد به بورس اوراق بهادار تهران و عوامل موثر بر آن را برای سالهای ۱۳۷۳ تا ۱۳۷۵ مورد بررسی قرار داد. از جمله عواملی که بر دقت پیش‌بینی سود شرکتها موثر بوده و در تحقیق او مورد بررسی قرار گرفته، متغیرهایی چون: اندازه شرکت، عمر شرکت، قیمت سهام و درجه اهرم مالی شرکت است. وی به این نتیجه رسید که بین تغییرات قیمت سهام و دقت پیش‌بینی سود رابطه معکوس و بین دقت پیش‌بینی سود و اندازه شرکت‌های جدید الورد به بورس اوراق بهادار تهران رابطه مستقیم وجود دارد. مجتهدزاده و نظری تنها (۱۳۸۷) رابطه بین تغییرات عایدی پیش‌بینی شده هر سهم را با تغییرات قیمت سهام بررسی کردند. آنها تغییرات قیمت سهام را طی سه روز قبل و بعد از تاریخ اعلام تعدیل عایدی پیش‌بینی شده هر سهم طی ۵ سال (۸۰ - ۸۴) بررسی کردند. آنها متوجه واکنش قیمت به تعدیلات سود شدند. این تغییرات قیمت به گونه‌ای بود که در راستای تعدیلات تغییر می‌کرد. آنها رابطه معناداری بین تغییرات عایدی پیش‌بینی شده هر سهم و تغییرات قیمت سهام پیدا کردند که روی بازده هم تأثیر گذار است.

نوروش (۱۳۸۹) به بررسی مدیریت سود در بورس اوراق بهادار تهران پرداخت که یافته این‌های پژوهش نشان می‌دهد که شرکت‌های بزرگ نیز در ایران اقدام به مدیریت سود کرده‌اند و انگیزه انجام این اقدام با افزایش میزان بدهی نیز بیشتر می‌شود هم چنین مدیران برای انگیزه‌های مالیاتی از اقلام تعهد بیشتری استفاده می‌نمایند.

آخوندزاده و حبشی (۱۳۹۰) در پایان‌نامه خود تحت عنوان بررسی تأثیر مدیریت بر رابطه جریان‌های نقدی آزاد و ارزش سهامداران در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به بررسی تأثیر مدیریت بر رابطه جریان‌های نقدی آزاد و ارزش سهامداران در شرکت‌های تولیدی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۸۲ تا ۸۷، با به کارگیری روش رگرسیون خطی چندمتغیره مورد

بررسی و آزمون قرار گرفته است. نتایج حاصل نشان می دهد میان جریان های نقدی آزاد و ارزش سهامداران، رابطه معنادار و مستقیمی وجود دارد. همچنین نتایج تحقیق حاکی از آن است که مدیران این شرکت ها تمایل دارند با استفاده از ابزار مدیریت سود، جریان های نقدی آزاد و در نهایت ارزش و ثروت سهامداران را افزایش دهند.

دیانتی و مراد زاده (۱۳۹۲) در تحقیقی تحت عنوان اثر دوره تصدی مدیریت بر ارزش شرکت، هزینه های نمایندگی و ریسک اطلاعاتی به بررسی ارتباط بین دوره تصدی مدیرعامل با ارزش شرکت، هزینه های نمایندگی و ریسک اطلاعاتی پرداختند که در این تحقیق نمونه ای مشتمل بر ۹۶ شرکت از بین شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در طی دوره زمانی ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۹ انتخاب گردید. دوره تصدی به عنوان معیاری برای سنجش میزان افق تصمیم گیری مدیرعامل در نظر گرفته شد. آزمونهای تجربی نشان داد که دوره تصدی بلند مدت مدیرعامل با ریسک اطلاعاتی و ارزش شرکت ارتباط دارد. ولی میان دوره تصدی مدیرعامل و هزینه های نمایندگی رابطه معنی داری مشاهده نشد.

کردستانی (۱۳۹۲) در پایان نامه کارشناسی ارشد به بررسی تاثیر دوره تصدی مدیر عامل بر مدیریت سود شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال های ۱۳۸۲ الی ۱۳۹۰ می پردازد. که در آن جهت بررسی مدت تصدی مدیر عامل از اطلاعات سال های ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۰ استفاده گردید. در این پژوهش با استفاده از مدل مک نیکولز (۲۰۰۲)، اقلام تعهدی برآورد و به منظور آزمون فرضیه های پژوهش از روش رگرسیون چند متغیره و مدل داده های ترکیبی استفاده شده است طبق نتایج تحقیق، شواهدی از مدیریت مثبت سود در سال های اولیه تصدی مدیر عامل و همچنین کاهش میزان آن برای شرکت های با مالکیت نهادی بالا، به دست نیامد. علاوه بر این، در سال آخر تصدی مدیر عامل، مدیریت مثبت سود قبل از کنترل متغیر سال های اولیه، تایید شد ولی در بررسی همزمان متغیر سال های اولیه و سال آخر، شواهدی از مدیریت مثبت سود بدست نیامد.

بولو و القار (۱۳۹۴) هموارسازی سود به طور قابل توجهی تحت تاثیر انتظارات در مورد سودهای آینده است، و بیش اطمینانی مدیریت بر این انتظارات اثر می گذارد. مدیران بیش اطمینان در نتیجه این باور که آن ها اطلاعات ویژه ای در اختیار دارند (که دیگران ندارند)، دقت اطلاعات خود و به تبع آن سودها و جریان های نقدی آتی واحد تجاری خود را بیش از حد تخمین می زنند و چشم انداز مثبتی از ریسک و بازده آتی شرکت دارند. در پژوهش حاضر به بررسی تاثیر بیش اطمینانی مدیریت بر هموارسازی سود

پرداخته شده است. جامعه آماری پژوهش را شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۲ تشکیل می دهد. در این پژوهش، برای اندازه گیری بیش اطمینانی مدیریت از دو معیار مبتنی بر تصمیمات سرمایه گذاری استفاده شده است. معیار هموارسازی سود مورد نظر در این پژوهش نسبت انحراف معیار سود عملیاتی به انحراف معیار جریان نقد عملیاتی که هر دو براساس کل دارایی ها تعدیل شده اند. نتایج پژوهش نشان می دهد که بیش اطمینانی مدیریت به طور معناداری منجر به افزایش هموارسازی سود می گردد. همچنین یافته ها نشان داد در شرکت های با ریسک سیستماتیک بالاتر، احتمال هموارسازی سود بیشتر است.

ولی پور (۱۳۹۵) در مقاله ای تحت عنوان تاثیر سود حسابرسی شده و حسابرسی نشده بر ارزش سهام با در نظر گرفتن ویژگی عدم تقارن اطلاعاتی مدیریت به بررسی اثر انحراف بین سود حسابرسی شده و حسابرسی نشده با در نظر گرفتن عدم تقارن اطلاعات مدیریت بر ارزش بازار سهام پرداخت که تایید بدست آمده حاکی از آنست که سود حسابرسی نشده و سود حسابرسی شده تاثیر مثبت و معنی داری بر ارزش سهام داشته است همچنین یافته ها بیانگر آنست که سود حسابرسی شده دارای محتوای اطلاعاتی بیشتری نسبت سود حسابرسی نشده است. دیگر شواهد بدست آمده نیز نشان می دهد که عدم تقارن اطلاعاتی دارای نقش تعدیل کنندگی بر رابطه بین سود هر سهم حسابرسی نشده و حسابرسی شده با تغییرات ارزش سهام است.

## ۲-۸- خلاصه فصل

با توجه به اهداف ذکر شده در بالا سرمایه گذاران برای کمتر شدن ریسک سرمایه گذاری هایشان احتیاج به اطلاعاتی قابل اتکا دارند تا بتوانند به اهداف خود که سود و بازه مناسب از سرمایه گذاریشان است دست یابند. در این راستا تنها منبع اطلاعاتی آنها تکیه بر صورت های مالی ارائه و حسابرسی شده توسط حسابرسان می باشد. بنابر این هنگامی که کیفیت حسابرسی افزایش یابد گزارش های حسابرسی معتبر و قابل اتکا تر خواهد بود و تفاوت میان سود پیش بینی شده توسط مدیریت و سود حسابرسی شده توسط حسابرسان از سود گزارش شده بیشتر میشود و این امر سبب میشود که سرمایه گذاران با اطمینان بیشتری سهام شرکتها را خریداری کنند. بنابر این مدیریت موفق و با تجربه با اعمال دانش خود در مدیریت شرکت تلاش می کند تا سود پیش بینی شده و سود گزارش شده با سود حسابرسی شده توسط حسابرسان تفاوت

چندانی نداشته باشد تا سرمایه گذاران با اتکا و اعتماد بیشتری به صورتهای مالی در شرکت ها سرمایه گذاری کرده و به اهداف و منافع خویش دست یابند .

در این پژوهش با توجه به مطالب ارائه شده در بالا انتظار داریم که هر چه عملکرد حرفه ای ، دانش و تجربه ، دوره تصدی مدیریت بالاتر باشد، کیفیت سود گزارش شده هم بالاتر خواهد بود، و هر چه کیفیت سود گزارش شده بالاتر باشد، میزان انحراف میان سود گزارش شده با سود حسابرسی شده کاهش یابد و تاثیرگذاری آن بر حجم معاملات سهام شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران افزایش یابد .

## فصل سوم

### روش اجرای تحقیق

#### ۳-۱- مقدمه

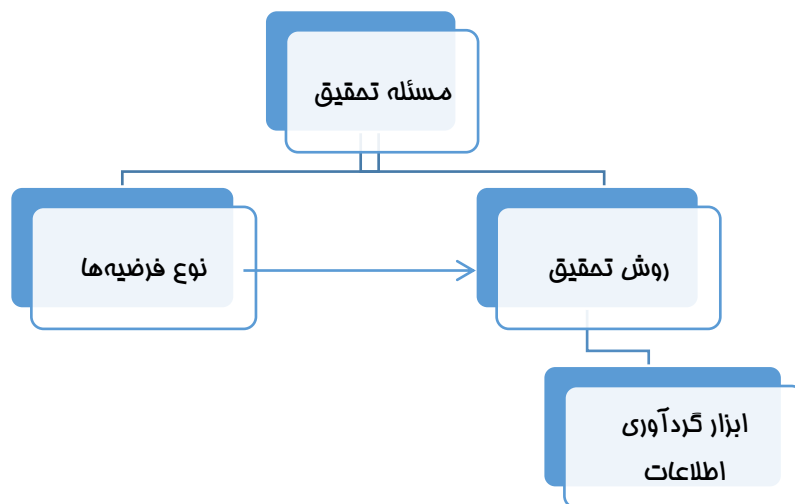
هر پژوهش علمی، تلاشی سیستماتیک و روش‌مند برای دستیابی به پاسخ یک پرسش یا راه حل برای یک مسأله است. روش<sup>۱</sup> به معنای «رفتن در راه» است. چنین معنایی ضروری می‌سازد برای رسیدن به مقصد که همانا یافتن «پاسخ» یا «راه حل» برای پرسش مسئله است گام‌هایی را برداشت، این گام‌ها باید استوار، منطقی و نظام‌مند یکی پس از دیگری به سوی هدف برداشته شوند (خاکی، ۱۳۹۱).

#### ۳-۲- روش پژوهش

دستیابی به شناخت علمی زمانی میسر می‌شود که با روش درست انجام پذیرد، به سخن دیگر پژوهش به دلیل به‌کارگیری روش تحقیق درست (نه موضوع پژوهش) اعتبار می‌یابد، خیلی از پژوهش‌ها به دلیل به‌کارگیری روش‌های نامناسب، علی‌رغم موضوع‌های خوب و جذاب از اعتبار برخوردار نیستند (همان منبع).

---

<sup>۱</sup> - Method



نمودار ۳-۱- مسئله تحقیق (خاکی، ۱۳۹۱)

با توجه به اینکه هر تحقیق با یک مسئله و هدف خاص آماده می‌شود لذا بر پایه ماهیت مسئله‌های مطرح شده و هدفی از تحقیق که پژوهشگر دنبال می‌کند، تحقیقات را طبقه‌بندی کرد و انواع آن‌ها را از یکدیگر تمایز داد.

این پژوهش با استفاده از نتایج تحقیقات بستر شناسانه دیگر که مبانی و چهارچوب‌های لازم را فراهم آورده‌اند به بررسی یکی از مشکلات مهم در زمینه میزان اعتبار اطلاعات مالی ارائه شده توسط شرکتها پرداخته است. در این راستا محقق، شاخص‌های مدیریتی را به عنوان متغیر وابسته قرار داده تا از طریق آن میزان تاثیر انحراف سود واقعی گزارش شده توسط مدیران از سود حسابرسی شده را بر این مولفه مهم در تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران بسنجد. بنابراین در جهت استخراج داده‌های مورد نیاز از منابعی چون سازمان بورس اوراق بهادار، آمارهای بانک مرکزی و اطلاعات مرکز آمار استفاده شده است. در ادامه با توجه به داده‌های بدست آمده در راستای روابط متغیرهای مستقل و وابسته اقدام به تجزیه و تحلیل آنها شده است. بر همین اساس میتوان اذعان داشت که این تحقیق از نوع تحقیقات کاربردی است. همچنین از آنجایی که این تحقیق به بررسی وجود و یا عدم وجود رابطه بین دو متغیر می‌پردازد از لحاظ ماهیت و روش نیز در زمره تحقیقات همبستگی یا همخوانی طبقه‌بندی میگردد.



### ۳-۳- جامعه آماری

جامعه<sup>۱</sup> عبارت است از گروه یا طبقه‌ای از افراد، اشیاء، متغیرها، مفاهیم یا پدیده‌ها که حداقل در یک ویژگی مشترک باشند (پرهیزگار و آقاجانی، ۱۳۹۰). این ویژگی‌ها در واقع نماد جامعه مورد نظر هستند و به همین دلیل، جامعه مزبور را هم از روی آن‌ها می‌توان شناخت و هم تفاوت آن را نسبت به دیگر جامعه‌ها برشمرد (خاکی، ۱۳۹۰). همچنین جامعه نیز به کل افراد، وقایع و چیزهایی اشاره دارد که محقق می‌خواهد به تحقیق درباره آن‌ها بپردازد (سکاران، ترجمه صائبی و شیرازی، ۱۳۹۳).

جامعه آماری مورد مطالعه کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. لازم به یادآوری می‌باشد که انتخاب شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به عنوان جامعه آماری بدین لحاظ است که تقریباً قابل استفاده‌ترین اطلاعات در خصوص شرکت‌های ایرانی در این نهاد قرار داشته و از طرف دیگر تنها شرکت‌هایی هستند که سهام آن‌ها در بازار بورس قیمت‌گذاری و داد و ستد می‌شود.

### ۳-۴- حجم نمونه و روش اندازه‌گیری آن

پرهیزگار و آقاجانی (۱۳۹۰) نمونه را چنین تعریف می‌کنند: «مجموعه‌ای از نشانه‌ها که از یک قسمت یا یک گروه از جامعه‌ی بزرگتر انتخاب شده است، به طوری که صفات اعضای این مجموعه، معرف کیفیات و ویژگی‌های جامعه‌ی بزرگتر باشد». نمونه همچنین یک مجموعه کوچک و فرعی از جامعه آماری است مشتمل بر برخی از اعضا که از جامعه آماری انتخاب شده‌اند و با مطالعه آن محقق قادر است نتیجه را به کل جامعه آماری تعمیم دهد (سکاران، ترجمه صائبی و شیرازی، ۱۳۹۳).

از جامعه آماری آن دسته از شرکت‌هایی که به طور مستمر در بورس فعالیت نداشته یا فاقد اطلاعات مورد نیاز در مورد متغیرهای تعیین شده در پژوهش بودند حذف شده‌اند به علت گستردگی حجم جامعه آماری و وجود ناهمگونی‌ها میان اعضای جامعه، شرایط زیر برای انتخاب نمونه آماری قرار داده شده و از این رو نمونه آماری به روش حذف سیستماتیک انتخاب شده است شرایط یاد شده عبارتند از:

---

<sup>۱</sup> -Population

شرکتها قبل از سال ۱۳۸۹ در بورس پذیرفته شده باشند و تا پایان دوره تحقیق در بورس باشند.

وقفه معاملاتی بیش از ۱۵۰ روز نداشته باشد.

سال مالی شرکتها منتهی به ۱۲/۲۹ باشد و شرکتها طی دوره تحقیق تغییر سال مالی نداده باشند.

شرکتها داری ارزش دفتری منفی نباشد.

شرکتهای نمونه جزء شرکتهای سرمایه گذاری، نهادهای مالی، بانک ها و هلدینگ ها نباشد.

اطلاعات آنها در دست باشد.

با توجه به شرایط ۶ گانه پیش رو تعداد نمونه به ۶۹ شرکت کاهش یافت.

بازه زمانی این تحقیق از سال ۱۳۸۹ تا سال ۱۳۹۳ می باشد.

#### جدول (۱-۳) حجم نمونه

| تعداد   | شرح                                                                                            |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ۴۴۷     | شرکت های پذیرفته شده در بورس تهران                                                             |
| ( ۱۲۰ ) | شرکت هایی که بعد از سال ۱۳۸۹ در بورس پذیرفته شده اند یا تا پایان دوره تحقیق در بورس نبوده اند. |
| ( ۶۷ )  | شرکت هایی که وقفه معاملاتی بیش از ۱۵۰ روز داشته اند.                                           |
| ( ۵۳ )  | شرکت هایی که سال مالی آن ها منتهی به ۱۲/۲۹ نبوده و یا طی دوره تحقیق تغییر سال مالی داده اند.   |
| ( ۷۴ )  | شرکت هایی که دارای ارزش دفتری منفی بوده اند.                                                   |
| ( ۱۴ )  | شرکت هایی که جزء شرکتهای سرمایه گذاری، نهادهای مالی، بانک ها و هلدینگ ها بوده اند.             |
| ( ۵۰ )  | شرکت هایی که اطلاعات آن ها در دست نبوده است.                                                   |
| ۶۹      | تعداد نمونه                                                                                    |

### ۳-۵- روش ها و ابزار های جمع آوری اطلاعات

جهت گردآوری اطلاعات در خصوص تبیین ادبیات پژوهش، از روش کتابخانه ای ، میدانی و مطالعات اسنادی استفاده گردیده و برای دستیابی به اطلاعات مورد نظر برای پردازش فرضیات پژوهش، از

اطلاعات موجود در نرم افزار ره آورد نوین و بررسی صورت های مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با مراجعه به سایت رسمی بورس اوراق بهادار تهران استفاده شده است. ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش بانک های اطلاعاتی، اطلاعات استخراج شده از بورس اوراق بهادار تهران پایان نامه ها، مقالات داخلی و خارجی و منابع اینترنتی معتبر می باشد.

### ۳-۶- فرضیه های پژوهش

فرضیه حدس وگمانی زیرکانه و علمی است که برای نتیجه تحقیق پیش بینی می شود. و در محک آزمایش علمی سنجیده می شود. در هر پژوهش علمی پژوهشگر معمولاً نسبت به نتایج احتمالی پژوهش خود یک یا چند فرضیه را در نظر می گیرد تا بتواند تحقیق خود را در جهت مشخص هدایت و به پیش ببرد. این پژوهش شامل فرضیه هایی بشرح زیر می باشد :

فرضیه اصلی:

۱- مدیریت، با انحراف میان سود حسابرسی شده و سود گزارش شده رابطه معنی داری دارد.

فرضیه فرعی:

۱- دوره تصدی مدیریت با انحراف میان سود حسابرسی شده و سود گزارش شده رابطه معنی داری دارد.

۲- تحصیلات مدیریت با انحراف میان سود حسابرسی شده و سود گزارش شده رابطه معنی داری دارد .

۳- سابقه و تجربه کاری مدیریت با انحراف میان سود حسابرسی شده و سود گزارش شده رابطه معنی داری دارد.

### ۳-۷- متغیرهای پژوهش و شیوه اندازه گیری متغیرها

#### ۳-۷-۱- متغیر مستقل

-دوره تصدی مدیریت : مدت زمانی که مدیریت در یک شرکت مشخص فعالیت دارد. هرچه دوره تصدی مدیریت بیشتر باشد، شناخت او از صاحبکار و تخصص او در آن صنعت خاص بالاتررفته و موجب افزایش کیفیت کارخواهد شد. بنابراین برای کمی کردن این متغیر، اگر واحد مورد رسیدگی مدیریت خود را در دوره مورد تحقیق تغییر نداده باشد ، به آن عدد «۱» و در غیر این صورت به آن عدد «صفر (۰)» نسبت می دهیم که برای محاسبه این متغیر از روش پنل دیتا استفاده می شود .

-**تحصیلات مدیریت** : تحصیلات دانشگاهی مرتبط مدیریت با صنعت خاصی که در آن فعالیت میکند . هرچه میزان دانش تئوری مدیریت بیشتر باشد روش کار مدیریت اصولی و قانونمند تر خواهد بود . برای محاسبه این داده چنین عمل میکنیم که اگر مدیریت شرکت تحصیلات مرتبط را داشته باشد عدد ۱ و در غیر اینصورت عدد صفر را به آن اختصاص می دهیم که برای محاسبه این متغیر از روش پنل دیتا استفاده می شود .

-**سابقه کاری و تجربه مدیریت** : مدت زمان فعالیت در زمینه مدیریت در شرکت های مختلف . هرچه میزان سابقه کاری مدیریت از لحاظ تجربی بیشتر باشد درایت مدیریت بیشتر میشود. باتوجه به تعریف ارائه شده کمی کردن متغیر، به این صورت انجام شده است که اگر مدیریت سابقه کاری بیش از ۳ سال را داشته باشد به این متغیر عدد «۱» و در غیر این صورت به آن عدد «صفر(۰)» نسبت داده می شود که برای محاسبه این متغیر از روش پنل دیتا استفاده می شود .

### ۳-۷-۲- متغیر وابسته

انحراف سود واقعی از سود حسابرسی شده: (Aberrance)  
 سود حسابرسی شده: (Audited Earning) عبارت است از سودی که برحسب استاندارد ۳۴۰ حسابرسی به سازمان بورس اوراق بهادار گزارش می شود. (دارایی و خوش خلق ، ۱۳۹۰).  
 سود واقعی گزارش شده: (Non-audited and Reported Earning) سودی است که شرکتهای پذیرفته شده در بورس به صورت سود پایان دوره ای گزارش و اعلام می نمایند. (دارایی و خوش خلق ، ۱۳۹۰).

در نتیجه برای محاسبه انحراف سود حسابرسی شده از سود واقعی گزارش شده به صورت زیر عمل می نماییم:

(۱-۳)

$$\text{سود واقعی گزارش شده} - \text{سود حسابرسی شده} = \frac{\text{انحراف سود حسابرسی شده از سود واقعی گزارش شده}}{\text{سود حسابرسی شده}}$$

### ۳-۸- مدل تحقیق

(۲-۳)

$$\text{Income.before Aud} - \text{Income.aft Aud} = \beta_0 + \beta_1 \text{ Management.period} + \beta_2 \text{ Management-Education} + \beta_3 \text{ Experience} + \beta_4 \text{ Size} + \beta_5 \text{ Industry} + \beta_6 \text{ Post-Risk} + \beta_7 \text{ Pre-Risk}$$

### ۳-۹- روش‌ها و ابزار تجزیه و تحلیل داده‌ها

#### ۳-۹-۱- مبانی داده‌های تابلویی

#### ۳-۹-۱-۱- مدل داده‌های ترکیبی سری زمانی - مقطعی (تابلویی)

در تحقیقات اجتماعی و اقتصادی از برخی از انواع روش‌های آماری برای تجزیه و تحلیل استفاده می‌شود. انتخاب نوع روش آماری برای تحلیل، بستگی به نوع سنجش داده‌ها و اهداف کار تحقیقاتی مورد نظر دارد. یکی از این روش‌ها، تجزیه و تحلیل داده‌های ترکیبی سری زمانی و مقطعی است که به عنوان روشی کارا در تجزیه و تحلیل‌های کاربردی به کار می‌رود. داده‌های تلفیقی اطلاعات آگاهی‌دهنده‌ی بیشتر، تنوع یا تغییرپذیری بیشتر، هم‌خطی کم‌تر بین متغیرها، درجات آزادی و کارایی بیشتر را فراهم می‌کند. در داده‌های تلفیقی، بعد مقطعی موجب اضافه‌شدن تغییرپذیری بسیار زیادی می‌شود که با در دست داشتن این اطلاعات می‌توان برآوردهای معتبری انجام داد. داده‌های ترکیبی به یک مجموعه از داده‌ها گفته می‌شود که براساس آن مشاهدات به وسیله‌ی تعداد زیادی از متغیرهای مقطعی (N) که اغلب به صورت تصادفی انتخاب می‌شوند، در طول یک دوره زمانی مشخص (T) مورد بررسی قرار گرفته باشند. این  $N \times T$  داده‌ی آماری را داده‌های ترکیبی یا داده‌های مقطعی - سری زمانی می‌نامند.

#### ۳-۹-۱-۲- انواع مدل‌ها در داده‌های ترکیبی

در استفاده از داده‌های ترکیبی از مدل‌ها و آزمون‌های خاص این روش استفاده می‌شود. یکی از مهمترین مشکلات بررسی‌های غیر تجربی در تورش ناشی از متغیرهای حذف شده یا تخمین زده نشده در برآوردها است. به این دلیل تحلیل‌هایی که براساس این قبیل مشاهدات صورت می‌گیرد، اغلب با واقعیات منطبق

نیست. بر این اساس، با استفاده از مدل داده‌های ترکیبی، می‌توان به تخمین‌های کارا دست یافت. شکل کلی داده‌های ترکیبی که به مدل اجزاء خطا معروف است، به صورت زیر است:

(۳-۳)

$$y_{it} = \beta_1 + \sum_{j=2}^k \beta_j x_{jit} + \sum_{p=2}^s \gamma_p z_{pi} + \delta t + \varepsilon_{it}$$

که در آن  $i = 1, 2, \dots, n$  نشان‌دهنده واحدهای مقطعی،  $j$  و  $p$  نشان‌دهنده تفاوت بین متغیرهای مشاهده نشده و شده در مدل و  $t = 1, 2, \dots, T$  به زمان اشاره دارد. همچنین  $y_{it}$  متغیر وابسته برای  $i$ امین واحد مقطعی در سال  $t$ ،  $z_{pi}$  نشان‌دهنده متغیرهای توضیحی غیر قابل مشاهده اثرگذار بر متغیر وابسته برای هر مقطع و  $x_{jit}$  نیز  $i$ امین متغیر مستقل غیر تصادفی برای  $i$ امین واحد مقطعی در سال  $t$ ام است. فرض می‌شود جمله اخلاص  $\varepsilon_{it}$  دارای میانگین صفر و واریانس ثابت است. جمله روند نشان‌دهنده تغییرات جمله‌ی ثابت در طول زمان است. این مدل به مدل داده‌های ترکیبی دوطرفه<sup>۱</sup> معروف است. به عبارتی دیگر، اگر جمله‌ی ثابت همراه با روند تغییر کند، روش داده‌های ترکیبی را روش دو طرفه می‌گویند. اگر جمله‌ی روند در مدل نباشد، این مدل به مدل تجزیه و تحلیل داده‌های ترکیبی یک طرفه<sup>۲</sup> معروف است. همچنین در صورت ثابت بودن تغییرات متغیرها در طول زمان، می‌توان به جای جمله‌ی روند از متغیرهای مجازی استفاده کرد. به این مدل، مدل حداقل مربعات متغیرهای مجازی<sup>۳</sup> (LSDV) گفته می‌شود.

از آن جا که مقادیر متغیرهای  $z$  قابل اندازه‌گیری نیستند، می‌توان مجموع همه‌ی آن‌ها را به صورت یک متغیر  $\alpha_i$  به شکل ذیل نشان داد:

$$y_{it} = \beta_1 + \sum_{j=2}^k \beta_j x_{jit} + \alpha_i + \delta t + \varepsilon_{it} \quad (۴-۳)$$

اگر  $\alpha_i$  با هر کدام از متغیرهای توضیحی دیگر  $x$  وابسته باشد، برآورد و تحلیل از طریق این معادله، دارای تورش مربوط به متغیرهای برآورد نشده خواهد بود. حتی اگر اثر متغیرهای مشاهده نشده به هیچ کدام از متغیرهای توضیحی وابسته نباشد، وجود این متغیرها منجر به برآوردهای ناکارا و ناسازگار خطای تخمین خواهد شد. اما با استفاده از روش‌هایی مانند مدل اثر ثابت و مدل اثر تصادفی، مشکل عدم کارایی و

<sup>۱</sup> . Two-Way Panel Model

<sup>۲</sup> . One-Way Panel Model

<sup>۳</sup> . Least Square Dummy Variable

ناسازگاری تخمین وجود نخواهد داشت (اشراق‌نای جهرمی و ایقانی‌یزدلی، ۱۳۸۷؛ زراءنژاد و انواری، ۱۳۸۴)

### ۳-۹-۱-۳- مدل اثر ثابت<sup>۱</sup>

در مدل اثر ثابت، شیب رگرسیون در هر مقطع ثابت است و جمله‌ی ثابت از مقطعی به مقطع دیگر متفاوت است. هر چند اثر زمانی معنی‌دار نیست، اما اختلاف معنی‌داری میان مقاطع‌ها وجود دارد و ضرایب مقاطع‌ها با زمان تغییر نمی‌کند. یکی از روش‌های نشان دادن اثر مقطعی استفاده از متغیرهای مجازی<sup>۲</sup> است. شکل کلی این مدل به صورت زیر است.

$$Y_{it} = \alpha_1 + \alpha_2 DUM_{it} + \alpha_3 DUM_{it} + \sum \beta_i X_{it} + e_{it} \quad (5-3)$$

در این رابطه‌ی  $X_{it}$  نشان‌دهنده‌ی برداری از متغیرهای مستقل،  $DUM$  متغیر مجازی برای نشان دادن اثر مقطعی،  $Y_{it}$  برداری از متغیرهای وابسته و  $e_{it}$  جملات خطای معادله است. مدل‌های اثر ثابت با توجه به وجود یا عدم وجود روند زمانی در جمله‌ی ثابت، به مدل‌های اثر ثابت دوطرفه و یک طرفه قابل تفکیک است. در مدل اثر ثابت دوطرفه، شیب‌ها ثابت هستند، اما جمله‌ی ثابت در هر زمان متفاوت است. در مدل اثر ثابت دوطرفه، شیب توابع در هر مقطع ثابت است، اما جمله‌ی ثابت (عرض از مبدأ) هم با زمان و هم با مقطع تغییر می‌کند. در تمامی مدل‌های اثر ثابتی که شیب ثابت دارند، فرض می‌شود که واریانس خطاها در هر مقطع و همچنین بین مقاطع همسان است و خودهمبستگی بین اجزاء خطای آن وجود نداشته باشد (زراءنژاد و انواری، ۱۳۸۴).

### ۳-۹-۱-۴- مدل تصادفی<sup>۳</sup>

در مدل‌های اثر ثابت، برای دستیابی به تخمین‌های کارا از روش حذف متغیرهای غیر قابل اندازه‌گیری اثرگذار در مدل استفاده شد. به کارگیری این روش موجب حذف بسیاری از متغیرهای مهم اثرگذار در رگرسیون داده‌های ترکیبی می‌شود. به این دلیل، می‌توان با وارد کردن این متغیرها در اجزاء خطا، به روشی دیگر این مشکل را حل کرد. این روش به مدل اثر تصادفی معروف است. اولین شرط برای استفاده از مدل

<sup>۱</sup> - Fixed Effects Model

<sup>۲</sup> - Dummy

<sup>۳</sup> - Random Effects Model

اثر تصادفی آن است که متغیرها به صورت تصادفی انتخاب شده باشند. اگر متغیرها به صورت تصادفی انتخاب شده باشند و بین متغیرهای توضیحی و خطاها همبستگی وجود نداشته باشد، می‌توان برای رسیدن به تخمین‌های کارا و سازگار از روش اثر تصادفی استفاده کرد. در این روش، با استفاده از روش حداقل مربعات تعمیم یافته<sup>۱</sup> مدل به صورت زیر برآورد می‌شود.

$$Y_{it} - \theta \bar{Y}_i = B_1(1 - \theta) + B_2(X_{it} - \theta \bar{X}_i) + [(1 - \theta)\alpha_i + (\varepsilon_{it} - \theta \bar{\varepsilon}_i)] \quad (6-3)$$

که در آن  $\theta$  به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$\theta = 1 - \sqrt{\frac{\delta_\varepsilon^2}{T\delta_\alpha^2 + \delta_\varepsilon^2}} \quad (7-3)$$

در روابط فوق اگر  $\theta = 1$  باشد، در این صورت تخمین مدل با استفاده از روش اثر تصادفی به تخمین با روش اثر ثابت تبدیل می‌شود و چنانچه  $\theta = 0$  باشد، تخمین مدل با روش اثر تصادفی به تخمین با استفاده از ترکیب کل داده‌ها و برآورد حداقل مربعات معمولی تبدیل می‌شود (صدیقی و همکاران، ۲۰۰۰). این مدل یک رگرسیون با جمله‌ی تصادفی به شکل زیر است.

$$Y_{it} = \alpha + \beta_1 Z_{it} + \beta_2 Z_{it} + e_{it} + u_{it} \quad (8-3)$$

در رابطه‌ی فوق مقدار  $e_{it}$  جمله‌ی خطای هر مشاهده و  $u_{it}$  اثر تصادفی مربوط به هر مقطع است و  $e_{it} + u_{it}$  خطای کل با شرط  $cov(e_{it}, u_{it}) = 0$  برای تمام  $t$  و  $i$ ها است. در مدل‌های اثر تصادفی تخمین‌زنده‌های حداقل مربعات تعمیم یافته بهترین تخمین‌زنده‌های خطی بدون تورش<sup>۲</sup> (BLUE) است (همان منبع).

### ۳-۹-۱-۵- آزمون‌های تشخیصی

برای تعیین نوع مدل مورد استفاده در داده‌های ترکیبی از آزمون‌های مختلفی استفاده می‌شود.

الف) آزمون چاو<sup>۳</sup>: این آزمون برای استفاده از مدل اثر ثابت در مقابل مدل برآوردی داده‌های تلفیق‌شده<sup>۴</sup> است. فرضیات آزمون چاو به صورت زیر است.

H<sub>۰</sub> : Pooled Model

<sup>۱</sup> - Generalized Least Squares (GLS)

<sup>۲</sup> - Best Linear Unbiased Estimators

<sup>۳</sup> - Chow

<sup>۴</sup> - Pooled



$H_1$  : Fixed Effect Model

فرضیه‌ی اول براساس مقادیر مقید و فرضیه‌ی مقابل آن براساس مقادیر غیرمقید است. آماره‌ی آزمون چاو براساس مجموع مربعات خطای مدل مقید و مدل غیرمقید به صورت زیر است:

$$Chow = \frac{(RSS_R - RSS_U)/N-1}{RSS_U/NT-N-K} \quad (9-3)$$

این آماره دارای توزیع  $F$  با درجه آزادی  $(N-1)$  و  $(NT - N - K)$  است. فرض وجود اثر متفاوت مقطعی، فرضیات مربوط و آماره‌ی آزمون به صورت زیر است.

$$H_0 : \alpha_1 = \alpha_2 = \dots = \alpha_n = \alpha$$

$$H_1 : \alpha_1 \neq \alpha_2 \neq \dots \neq \alpha_n \neq \alpha$$

آماره‌ی مناسب برای آزمون معنی‌داری این ضرایب، همان آزمون معروف  $F$  به صورت زیر است.

$$F = \frac{[RSS_R - RSS_U]/d}{RSS_U/n-k-1} \approx F(d, n-k) \quad (10-3)$$

در این رابطه  $RSS_R$  مجموع مربعات خطاهای مدل مقید،  $RSS_U$  مجموع مربعات خطاهای وابسته به مدل  $LSDV$ ،  $d$  تعداد قیدها،  $n$  تعداد کل متغیرهای موجود در مدل و  $k$  تعداد پارامترها است. اگر ارزش آماره‌ی  $F$  محاسبه شده از ارزش آماره‌ی  $F$  جدول بیشتر باشد، در سطح معنی‌داری تعیین شده، فرضیه‌ی  $H_0$  رد می‌شود و اثر معنی‌داری برای مقاطع وجود خواهد داشت (همان منبع).

ب) آزمون هاسمن<sup>۱</sup>: برای تعیین استفاده از مدل اثر ثابت در مقابل مدل اثر تصادفی، آزمون هاسمن انجام می‌شود. آزمون هاسمن بر پایه‌ی وجود یا عدم وجود ارتباط بین خطای رگرسیون تخمین زده شده و متغیرهای مستقل مدل شکل گرفته است. اگر چنین ارتباطی شکل گرفته باشد، مدل اثر تصادفی و اگر این ارتباط وجود نداشته باشد، مدل اثر ثابت کاربرد خواهد داشت. فرضیه‌ی  $H_0$  نشان‌دهنده‌ی عدم ارتباط متغیرهای مستقل و خطای تخمین و فرضیه‌ی  $H_1$  نشان‌دهنده‌ی وجود ارتباط است.

ج) آزمون ضریب لاگرانژ<sup>۲</sup> (LM): چنانچه واریانس اثرات مقطعی در مدل تصادفی ناچیز باشد، می‌توان از روش تلفیق کل داده‌ها و استفاده از تخمین حداقل مربعات معمولی برای برآورد روابط بین متغیرها

<sup>۱</sup> - Hausman Test

<sup>۲</sup> - Lagrange Multiplier

استفاده کرد. براین اساس، برای تعیین مدل اثر تصادفی در مقابل مدل pooled از آزمون LM بروچ-پاگان<sup>۱</sup> استفاده می‌شود. فرضیات این آزمون به صورت زیر است.

$$H_0 : \delta_a^2 = 0 \rightarrow \text{Pooled}$$

$$H_1 : \delta_a^2 > 0 \rightarrow \text{Random Effect}$$

که در این فرضیات،  $\delta_a^2$  نشان‌دهنده‌ی واریانس اثر مقطعی مدل برآورد شده از طریق اثر تصادفی است. برای محاسبه آماره از خطای برآورد pooled به صورت زیر استفاده می‌شود.

$$LM = \frac{NT}{2(T-1)} \left[ \frac{T \sum \bar{e}_{it}^2}{\sum \sum e_{it}^2} - 1 \right] \approx \chi^2_{(1-3)} \quad (11-3)$$

که در آن خطای برآورد pooled و  $\bar{e}_{it}$  متوسط خطا در زمان اول است. با درستی فرضیه‌ی اول این آماره دارای توزیع  $\chi^2$  با درجه آزادی یک است (زراءنژاد و انواری، ۱۳۸۴؛ سحابی و همکاران، ۱۳۹۰).

### ۳-۹-۱-۶- آزمون ایستایی در داده‌های ترکیبی

یکی از مسائلی که باید در مورد سری‌های زمانی و مدل‌های تابلویی مورد توجه قرار گیرد، مسأله مانایی<sup>۲</sup> می‌باشد. اگر متغیرهای مورد استفاده در مدل مانا نباشند، نتایج حاصل از تخمین مدل، ساختگی خواهد بود و با مسأله رگرسیون کاذب مواجه خواهیم شد. آزمون‌های ریشه واحد داده‌های ترکیبی به وسیله‌ی کواه<sup>۳</sup> (۱۹۹۲ و ۱۹۹۴) و بریتون<sup>۴</sup> (۱۹۹۴) پایه‌ریزی شد.

الف) آزمون لوین و لین<sup>۵</sup> (LL): لوین و لین نشان دادند که در داده‌های ترکیبی، استفاده از آزمون ریشه واحد برای ترکیب داده‌ها، دارای قدرت بیشتری نسبت به استفاده از آزمون ریشه واحد برای هر مقطع به صورت جداگانه است. آزمون LL، آزمون ترکیبی ADF با روند زمانی است که در ناهمگنی مقطع‌ها و ناهمسانی جملات خطا، دارای قدرت بالایی است. فرضیات در این آزمون به صورت زیر است.

$$H_0 : \rho_i = 0$$

<sup>۱</sup> - Breusch-Pagan LM Test

<sup>۲</sup> - Stationary

<sup>۳</sup> - Quah

<sup>۴</sup> - Breitung

<sup>۵</sup> - Levin and Lin (LL)

$$H_1 : \rho_i < 0$$

ب) آزمون ایم، پسران و شین<sup>۱</sup> (IPS): اختلاف آزمون IPS با آزمون LL بیشتر در فرضیات در نظر گرفته شده نمود پیدا می‌کند. در فرضیه‌ی  $H_1$  این آزمون،  $\rho_i$ ها دارای ارزش‌های متفاوتی هستند. به عبارتی دیگر، فرضیات این آزمون به صورت زیر است.

$$H_0 : \rho_i = 0 \quad i = 1, 2, \dots, N \quad \text{برای همه}$$

$$H_1 : \begin{cases} \rho_i < 0 & i = 1, 2, \dots, N_1 \\ \rho_i = 0 & i = 1, 2, \dots, N \end{cases} \quad \begin{matrix} \text{برای همه} \\ \text{برای همه} \end{matrix} \quad 0 < N_1 < N$$

براساس این فرضیات، بعضی از مقطع‌ها می‌توانند دارای ریشه‌ی واحد باشد. بنابراین، به جای انجام آزمون برای داده‌های ترکیبی، از آزمون ریشه‌ی واحد به صورت جداگانه برای هر مقطع استفاده می‌شود و پس از آن میانگین این آماره‌ها به صورت  $\bar{t}_{NT}$  محاسبه می‌شود.

ج) آزمون فیشر: روش دیگر برای آزمون ریشه واحد داده‌های ترکیبی، استفاده از سطح معنی‌داری آزمون ریشه‌ی واحد دیکی-فولر تعمیم یافته است. اساس این روش برگرفته از روش فیشر (۱۹۳۲) است که بعداً به وسیله‌ی مادالا و وو<sup>۲</sup> (۱۹۹۹) و چوی (۲۰۰۱) به تفصیل، گسترش داده شده است. به همین دلیل، به آزمون MW معروف است. فرضیات این آزمون به صورت زیر بیان می‌شود.

$H_0$  : وجود ریشه‌ی واحد برای متغیرها در همه‌ی مقاطع

$H_1$  : متغیر حداقل در یکی از مقاطع پایا است

آزمون فیشر به روش ساده‌ای وجود یا عدم وجود ریشه‌ی واحد در داده‌های ترکیبی را بررسی می‌کند. پس از انجام آزمون دیکی-فولر معمولی، از مقدار P-Value مختص این آزمون، برای انجام آزمون استفاده می‌شود.

<sup>۱</sup> - Im, Pesaran and Shin (IPS)

<sup>۲</sup> - Maddala and Wu

د) آزمون دیکی-فولر مقطعی<sup>۱</sup> (CADF): با گسترش دامنه‌ی انجام آزمون‌های ریشه واحد داده‌های ترکیبی، تحقیقات فیلیپس و سول<sup>۲</sup> (۲۰۰۳) نشان داد که این آزمون‌ها در مورد داده‌های ترکیبی که میان واحدهای مقطعی همبستگی وجود داشته باشد، با خطای برآورد همراه است. بر این اساس، پسران (۲۰۰۳) شکلی از آزمون ریشه‌ی واحد را در نظر گرفت که در داده‌ها بین هر مقطع همبستگی وجود داشته باشد. این آزمون تمامی عوامل ایجادکننده‌ی ناهمسانی را در نظر می‌گیرد. در واقع پسران به جای در نظر گرفتن آزمون ریشه واحد معمولی از نوعی از رگرسیون دیکی-فولر تعمیم یافته در برگیرنده‌ی متوسط وقفه‌ی متغیرها و متوسط تفاضل متغیرها در هر مقطع، استفاده کرده است (زراء نژاد و انواری، ۱۳۸۴).

### ۳-۹-۱-۷- آزمون‌های همجمعی داده‌های ترکیبی<sup>۳</sup>

اگر یک سری زمانی مانند  $x$  جمعی از درجه‌ی  $d$  باشد و سری زمانی  $y$  نیز جمعی از درجه‌ی  $d$  باشد، این دو متغیر می‌توانند همجمع باشند. به عبارت دیگر، دو سری زمانی را همجمع از درجه‌ی  $(d$  و  $b)$  می‌گویند، اگر هر دو سری زمانی جمعی از درجه‌ی  $d$  باشند و بین آن‌ها یک ترکیب خطی همگرا از درجه‌ی  $(d-b)$  به شکل  $a_1Y_1 + a_2X_2$  وجود داشته باشد. مهم‌ترین نکته در تجزیه و تحلیل‌های همجمعی آن است که با وجود غیر ایستا بودن اکثر سری‌های زمانی و داشتن یک روند تصادفی افزایشی یا کاهش، در بلندمدت ممکن است که یک ترکیب خطی از این متغیرها، همواره ایستا و بدون روند باشند (ابریشمی، ۱۳۸۱). با استفاده از تجزیه و تحلیل‌های همجمعی این روابط بلندمدت کشف می‌شود. برای انجام آزمون همجمعی داده‌های ترکیبی، کائو<sup>۴</sup> (۱۹۹۹) و پدرونی (۱۹۹۹) پس از برآورد رابطه‌ی بلندمدت بین متغیرها از آماره‌های زیر برای آزمون همجمعی استفاده کردند.

$$DF_{\gamma} = \frac{\sqrt{NT}(\hat{\gamma}-1) + r\sqrt{N}}{\sqrt{1.2}} \quad (12-3)$$

$$DF_t = \sqrt{1.25}t_{\gamma} + \sqrt{1.875}N \quad (13-3)$$

در رابطه فوق،  $\gamma$  ضریب رگرسیون خطای بلندمدت، روی وقفه خطاهای حاصل از تخمین مدل به روش ترکیبی ( $e_{it}$ ) به صورت زیر است:

$$\hat{e}_{it} = \gamma \hat{e}_{it-1} + u_t \quad (14-3)$$

<sup>۱</sup> - Cross-Sectionally ADF

<sup>۲</sup> - Phillips and Sul

<sup>۳</sup> - Panel Cointegration Test

<sup>۴</sup> - Kao (1999)

N در آماره‌های  $DF_t$  و  $DF_\gamma$  نشان‌دهنده‌ی تعداد مقطع‌ها و  $t_\gamma$  مقدار t استاندارد ضریب از رابطه‌ی فوق است. آماره‌های استخراج شده، هر دو دارای توزیع نرمال با میانگین صفر و واریانس یک هستند. فروض انجام آزمون همجمعی داده‌های ترکیبی به صورت زیر است.

$$H_0 : \gamma = 1$$

$$H_1 : \gamma < 1$$

فرضیه‌ی صفر نشان‌دهنده‌ی عدم وجود همجمعی بین متغیرها در تمام مقطع‌ها و فرضیه‌ی یک نشان‌دهنده‌ی وجود همجمعی بین متغیرها است (زراءنژاد و انواری، ۱۳۸۴).

### ۳-۱۰- آمار استنباطی

آمارهای استنباطی با تبیین روابط سر و کار دارند. بر اساس رفتار و وضعیت گروه نمونه، رفتار جامعه آماری پیش‌بینی می‌شود. آمارهای استنباطی به دو گروه تقسیم می‌شوند:

الف) آمار پارامتریک: به فرض‌هایی نظیر حداقل فاصله‌ای بودن مقیاس‌ها، توزیع نرمال نمره‌ها و یکسان بودن واریانس جامعه‌ها نیاز دارد.

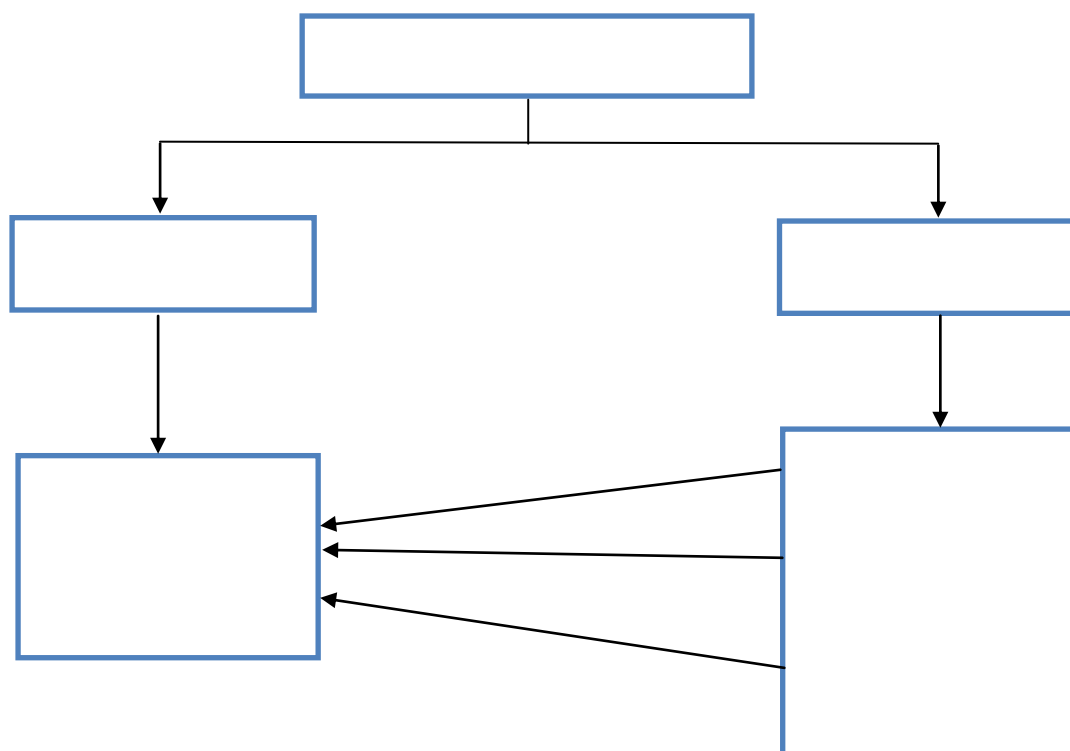
ب) آمار غیر پارامتریک: این گروه به فرض‌های بالا نیاز ندارد و فرض‌های آنها بر پایه مقیاس‌های اندازه‌گیری سطوح پایین‌تری نظیر مقیاس‌های اسمی و رتبه‌ای قرار دارند.

وقتی بیش از یک متغیر توضیحی (مستقل و کنترل) داشته باشیم و بخواهیم میزان ارتباط آنها را با متغیر وابسته بسنجیم و یا آنها را در یک مدل در نظر بگیریم از رگرسیون خطی چندگانه استفاده می‌کنیم. ولی مشکل اساسی در این پژوهش این است که از ۷ متغیر توضیحی تعداد ۳ تا از آنها اسمی و ۵ تای دیگر کمی هستند و در اصل نمی‌توان از روش رگرسیون خطی چندگانه و ضریب همبستگی پیرسون استفاده کرد.

زمانی که در مدل متغیرهای اسمی وجود دارند یکی از روش‌هایی که عموماً پیشنهاد می‌شود روش لوجیت-باینری است یعنی استفاده از کدهای صفر و یک. یعنی ما بر اساس روش لوجیت-باینری یک ترکیب خطی از متغیرهای اسمی می‌سازیم حال براحتمی می‌توان با استفاده از روشهای معمول میزان ارتباط بین متغیرها را سنجید و آزمون کرد و هم یک مدل رگرسیون خطی چندگانه ساخت.

### ۱۱-۳- مدل مفهومی تحقیق

متغیرهای مورد بررسی در قالب یک مدل مفهومی و شرح چگونگی بررسی و اندازه گیری متغیرها:



### ۱۲-۳- خلاصه فصل

در این راستای انجام این پژوهش محقق، شاخص های مدیریت را به عنوان متغیر مستقل قرار داده تا از طریق آن میزان تاثیر آن بر انحراف سود واقعی گزارش شده توسط مدیران از سود حسابرسی شده را مورد بررسی قرار دهد و اثر آنرا بر تصمیم گیری سرمایه گذاران بسنجد. بنابراین در جهت استخراج داده های مورد نیاز با توجه به مدل مورد اشاره از منابعی چون سازمان بورس اوراق بهادار، آمارهای بانک مرکزی و اطلاعات مرکز آمار استفاده شده است. در ادامه با توجه به داده های بدست آمده در راستای روابط متغیر های مستقل و وابسته اقدام به تجزیه و تحلیل آنها شده است. بنابر این پس از محاسبه متغیرهای مورد نیاز پژوهش، داده ها و آزمون فرضیه ها مورد بررسی قرار می گیرد. در مرحله اول با استفاده از آزمون کلموگروف- اسمیرنوف، نرمال بودن متغیرهای وابسته پژوهش مورد آزمون واقع می شود. هرگاه سطح معنی داری کوچکتر از  $\alpha=0/05$  باشد، فرض صفر رد و فرض مقابل پذیرفته می شود. نتایج این آزمون

برای تک تک سال ها و بر روی متغیرهای وابسته نشانگر عدم نرمال بودن داده ها خواهد بود. در نتیجه با استفاده از لگاریتم، متغیر وابسته را نرمال خواهیم نمود. پس از نرمال بودن متغیر وابسته، به آزمون فرضیه ها پرداخته می شود. به منظور سنجش و ارزیابی فرضیه های تحقیق و با استفاده از نرم افزار Eviews رگرسیون ساده خطی، جدول تجزیه و تحلیل واریانس ANOVA، آزمون فشر، T استیودنت، ضریب همبستگی پیرسون و آزمون آماره Z و رگرسیون لجستیک محاسبه خواهد گردید.

## فصل چهارم

### تخمین و تجزیه و تحلیل

#### ۴-۱- مقدمه

تجزیه و تحلیل داده‌ها فرآیندی چند مرحله‌ای است که طی آن داده‌هایی که به طرق مختلف جمع‌آوری شده‌اند، خلاصه، دسته‌بندی و در نهایت پردازش می‌شوند تا زمینه برقراری انواع تحلیل و ارتباط بین داده‌ها به منظور آزمون فرضیه‌ها فراهم آید. در این فرآیند داده‌ها هم از لحاظ مفهومی و هم از جنبه تجربی پالایش می‌شوند و تکنیک‌های گوناگون آماری نقش بسزایی در استنتاج و تعمیم به‌عهده دارند.

#### ۴-۲- آمار توصیفی

این بخش به توصیف وضعیت داده‌های متغیرها می‌پردازد که این توصیف شامل توصیف شاخص‌های مرکزی مانند میانگین، مد و شاخص‌های پراکندگی مثل انحراف معیار، ماکزیمم و مینیمم و به فراوانی و درصد فراوانی داده اشاره می‌کند لذا آمار توصیفی ارائه شده در این بخش شامل این شاخص‌ها می‌باشند.



جدول (۱-۴) توصیف شاخص‌های مرکزی و پراکندگی داده‌های متغیروابسته

| متغیر                                            | تعداد | میانگین | میانه | انحراف معیار | چولگی | کشیدگی | مینیم   | ماکزیمم |
|--------------------------------------------------|-------|---------|-------|--------------|-------|--------|---------|---------|
| انحراف سود<br>گزارش شده با<br>سود حسابرسی<br>شده | ۳۴۵   | ۰/۷۰۹۱  | ۰     | ۶۹/۳۷        | -۷/۹۷ | ۱۴۰/۰۳ | -۸۹۵/۳۴ | ۳۹۷/۰۴  |

ماخذ: محاسبات تحقیق

در جدول فوق مشاهده می‌شود که میانگین انحراف سود گزارش شده با سود حسابرسی شده برابر با ۰/۷۰۹۱ و انحراف معیار آن برابر با ۶۹/۳۷ می‌باشد همچنین حداکثر مقدار داده آن برابر با ۳۹۷/۰۴ و حداقل انحراف برابر با -۸۹۵/۳۴ می‌باشد. که نشان از عدم توزیع نرمال داده‌ها می‌باشد، از آنجا که چولگی برابر با -۷/۹۷ می‌باشد حاکی از آن است که توزیع داده‌ها نامتقارن و با کشیدگی به سمت داده‌های کوچکتر می‌باشد. این مطلب نشان‌دهنده آن است که در اکثر شرکت‌های مورد رسیدگی سود گزارش شده بیشتر از سود حسابرسی شده بوده است.

جدول (۲-۴) توصیف شاخص‌های مرکزی و پراکندگی داده‌های متغیر مستقل

| متغیر                 | تعداد | میانگین | میانه | انحراف معیار | چولگی | کشیدگی | مینیم | ماکزیمم |
|-----------------------|-------|---------|-------|--------------|-------|--------|-------|---------|
| دوره تصدی<br>مدیریت   | ۳۴۵   | ۰/۹۷۶۸  | ۱     | ۰/۱۵         | -۶/۳۶ | ۳۸/۷۲  | ۰     | ۱       |
| تحصیلات<br>مدیریت     | ۳۴۵   | ۰/۴۳۱۹  | ۰     | ۰/۴۹         | ۰/۲۷  | -۱/۹۳  | ۰     | ۱       |
| سابقه کاری و<br>تجربه | ۳۴۵   | ۰/۹۸۵۵  | ۱     | ۰/۱۲         | -۸/۱۶ | ۶۴/۹۷  | ۰     | ۱       |

ماخذ: محاسبات تحقیق

در جدول فوق مشاهده می‌شود که میانگین دوره تصدی‌گری مدیریت برابر با ۰/۹۷۶۸ و انحراف معیار آن برابر با ۰/۱۵ می‌باشد. چولگی داده‌ها برابر با ۶/۳۶- می‌باشد که چون کوچکتر از صفر می‌باشد چوله منحنی داده‌های متغیر به سمت چپ بوده و نشان از غیر نرمال بودن داده‌ها می‌باشد. با توجه به اینکه کشیدگی برابر با ۳۸/۷۲ می‌باشد حاکی از آن است که توزیع داده‌ها تفاوت فاحشی با توزیع نرمال دارد.

میانگین تحصیلات مدیریت برابر با ۰/۴۳۱۹ و انحراف معیار آن برابر با ۰/۴۹ می‌باشد. چولگی مقادیر برابر با ۰/۲۷ می‌باشد که چون بزرگتر از صفر می‌باشد چوله منحنی داده‌های متغیر به سمت راست بوده و نشان از تفاوت اندک با توزیع نرمال دارد، اما با توجه به اینکه کشیدگی برابر با ۱/۹۳- می‌باشد حاکی از آن است که توزیع داده‌ها تفاوت فاحشی با توزیع نرمال دارد.

میانگین سابقه کاری و تجربه برابر با ۰/۹۸۵۵ و انحراف معیار آن برابر با ۰/۱۲ می‌باشد. چولگی مقادیر برابر با ۸/۱۶- می‌باشد که چون کوچکتر از صفر می‌باشد چوله منحنی متغیر به سمت چپ بوده است و نشان از غیر نرمال بودن داده‌ها می‌باشد. با توجه به اینکه کشیدگی برابر با ۶۴/۹۷ می‌باشد حاکی از آن است که توزیع داده‌ها تفاوت فاحشی با توزیع نرمال دارد.

برای انجام آزمون رگرسیون باید داده‌ها دارای توزیع نرمال باشند تا نتایج آن قابل استناد باشد لذا در این تحقیق قبل از آزمون فرضیات ابتدا داده‌های متغیرها به کمک آزمون کلموگروف- اسمیرنف نرمال سنجی می‌شوند تا وضعیت توزیع داده‌ها مشخص شود.

جدول (۳-۴) آزمون کلموگروف- اسمیرنف جهت نرمال سنجی داده‌ها

| متغیر                                            | حد قدر مطلق | حد مثبت | حد منفی | کلموگروف | سطح معنی داری |
|--------------------------------------------------|-------------|---------|---------|----------|---------------|
| انحراف سود<br>گزارش شده با<br>سود حسابرسی<br>شده | ۰/۴۶۲       | ۰/۴۰۵   | -۰/۴۶۲  | ۱۰/۸۵    | ۰/۰۰۰         |
| دوره تصدی<br>مدیریت                              | ۰/۴۵۲       | ۰/۴۵۲   | -۰/۲۶۵  | ۱۰/۶۲    | ۰/۰۰۰         |
| تحصیلات<br>مدیریت                                | ۰/۳۸۲       | ۰/۳۸۲   | ۰/۳۰۰   | ۸/۹۸     | ۰/۰۰۰         |
| سابقه کاری و<br>تجربه                            | ۰/۴۶۲       | ۰/۴۵۳   | -۰/۴۶۴  | ۱۰/۹     | ۰/۰۰۰         |

ماخذ: محاسبات تحقیق

در جدول فوق مشاهده می‌شود که سطح معنی داری آزمون کلموگروف اسمیرنف برای داده‌های متغیرهای تحقیق به جز اندازه شرکت کمتر از ۵ درصد بوده بنابراین این متغیرها دارای توزیع غیرنرمالی می‌باشند. لذا محقق جهت نرمال کردن آن‌ها از تابع  $ASINH$  استفاده نموده است، در نتیجه داده‌هایی که مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند دارای توزیع نرمال می‌باشند.

#### ۳-۴- برآزش مدل تحقیق

در این قسمت ابتدا با توجه به عنوان تحقیق با استفاده از روش داده‌های تابلویی به بررسی مؤلفه های مدیریت بر میزان انحراف سود حسابرسی شده و سود گزارش شده شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با بهره‌گیری از نرم‌افزار  $EVIEWS 7$  می‌پردازد.

#### ۳-۴-۱- آزمون ایستایی متغیرها

بکارگیری روش‌های سستی و معمول اقتصادسنجی در برآورد ضرایب مدل با استفاده از داده‌های سری زمانی بر این فرض استوار است که متغیرهای مدل، ساکن<sup>۱</sup> هستند. یک متغیر سری زمانی وقتی ساکن است که میانگین، واریانس و ضرایب خود همبستگی آن در طول زمان ثابت باقی بماند.

وجود متغیرهای غیرساکن در مدل سبب می‌شود تا آزمون‌های  $t$  و  $F$  معمول از اعتبار لازم برخوردار نباشند و منجر به رگرسیون‌های جعلی شوند. از این رو در برخورد با سری‌های زمانی ابتدا متغیرها از نظر ساکن‌پذیری مورد آزمون قرار می‌گیرد و مدل باثبات برآورد می‌شود.

در حقیقت اگر متغیری ساکن باشد شوک‌های وارده به آن حتی اگر در کوتاه‌مدت سطح متغیر را تغییر دهند، در بلندمدت بر متغیر مذکور کاملاً بی‌اثرند و این متغیر حرکت خود را در حوالی روند ثابت بلندمدت ادامه خواهد داد و لذا سیاست‌گذاری جهت تغییر این متغیر در بلندمدت بی‌اثر خواهد بود. نتایج حاصل از آزمون ریشه واحد آزمون هادری در جدول (۴-۵) گزارش شده است.

جدول (۴-۴) آزمون ریشه واحد هادری متغیرهای تحقیق

| متغیر                                   | آماره $Z$ | سطح معنی‌داری |
|-----------------------------------------|-----------|---------------|
| انحراف سود گزارش شده با سود حسابرسی شده | ۶۹/۶۳۳۲   | ۰/۰۰۰         |
| دوره تصدی مدیریت                        | ۸۶/۱۴۳۱   | ۰/۰۰۰         |
| تحصیلات مدیریت                          | ۵۹/۵۷۳۵   | ۰/۰۰۰         |
| سابقه کاری و تجربه                      | ۸۶/۱۴۳۱   | ۰/۰۰۰         |

ماخذ: محاسبات تحقیق

طبق نتایج بدست آمده از آزمون پایایی متغیرها، تمامی متغیرهای مورد بررسی بر طبق آزمون هادری در سطح پایا هستند.

<sup>۱</sup> - Stationary

#### ۴-۳-۲- آزمون هم‌انباشتگی

در بررسی مدل‌های تحقیق جهت اطمینان از وجود رابطه‌ی هم‌انباشته بین متغیرهای مدل از آزمون کائو استفاده شده است. فرضیه‌ی صفر در این آزمون مبتنی بر عدم وجود رابطه هم‌انباشته است. نتایج در جداول زیر گزارش شده است.

جدول (۴-۵) آزمون کائو برای هم‌انباشتگی

| آزمون                         | آماره $\tau$ | سطح معنی‌داری |
|-------------------------------|--------------|---------------|
| آماره دیکی - فولر تعمیم یافته | -۶/۷۴۹۳۲۲    | ۰/۰۰۰         |
| واریانس جزء اخلاص             | ۶۷۸۷/۰۴۲     | -             |
| واریانس HAC                   | ۱۸۳۹/۴۰۲     | -             |

ماخذ: محاسبات تحقیق

همانطور که مشاهده می‌شود براساس مقدار آماره ADF و سطح معنی‌داری فرضیه صفر رد می‌شود، می‌توان نتیجه گرفت که متغیرها در معادله تحقیق هم‌انباشته هستند و رابطه بلندمدت بین آن‌ها وجود دارد.

#### ۴-۳-۳- آزمون‌های تشخیصی

قبل از ورود به بحث تخمین و تجزیه و تحلیل مدل، لازم است در ابتدا این مسئله که چرا برآورد به صورت پانل مورد مطالعه قرار می‌گیرد، روشن گردد. به عبارت دیگر، آیا مقاطع مورد بررسی همگن هستند یا خیر؟ در صورتی که مقاطع همگن باشند به سادگی می‌توان از روش حداقل مربعات معمولی استفاده کرد و در غیر این صورت، ضرورت استفاده از روش پانل ایجاب می‌گردد.

براساس آزمون چاو مشاهده می‌شود که فرضیه‌ی صفر رد می‌گردد و فرضیه‌ی مقابل آن مبتنی بر لزوم بررسی به صورت پانل مورد تأیید قرار می‌گیرد. همچنین برای تشخیص این که در برآورد مدل‌های پانل کدام روش اثرات ثابت و اثرات تصادفی مناسب می‌باشد، از آزمون هاسمن استفاده می‌شود. فرضیه

صفر در این آزمون به معنای این است که بین جملات خطا (که در برگیرنده اثرات فردی است)، و متغیرهای توضیحی، هیچ ارتباطی وجود ندارد و در واقع، مستقل از یکدیگر می‌باشند. نتایج حاصل از انجام این آزمون در جداول زیرگزارش شده است.

جدول (۴-۶) آزمون‌های تشخیصی

| آزمون | آماره    | مقدار آماره | سطح معنی‌داری |
|-------|----------|-------------|---------------|
| چاو   | F        | ۱/۳۹۵       | ۰/۰۱۸         |
| هاسمن | $\chi^2$ | ۳۰/۴۶۰      | ۰/۰۰۰         |

ماخذ: محاسبات تحقیق

براساس آماره فیشر مربوط به آزمون چاو، فرض صفر مبنی بر مدل حداقل مربعات معمولی رد و مدل داده‌های تابلویی با اثر ثابت پذیرفته می‌شود. با توجه به مقدار آماره کای‌دو در آزمون هاسمن، فرض صفر مبنی بر مدل داده‌های تابلویی با اثر تصادفی رد و مدل داده‌های تابلویی با اثر ثابت قبول می‌شود.

#### ۴-۳-۴- برآزش مدل و ارزیابی فرضیات

با توجه به نتایج آزمون‌های تشخیصی، مدل اثرات ثابت با استفاده از داده‌های تابلویی مورد برآورد قرار گرفت. نتایج حاصل از برآورد مدل تحقیق در جدول زیر گزارش شده است. همانطور که نتایج جدول نشان می‌دهد براساس آماره‌های  $F$  و  $R^2$ ، مدل برآوردی برآزش خوبی دارد.

جدول (۷-۴) نتایج حاصل از برآزش

| متغیر                                                                     | ضریب    | انحراف معیار | آماره $t$ | سطح معنی داری |
|---------------------------------------------------------------------------|---------|--------------|-----------|---------------|
| عرض از مبدا                                                               | -۲/۹۲۹۸ | ۲/۹۱۳۸       | -۲/۰۰۵۴   | ۰/۰۱۵۵        |
| دوره تصدی مدیریت                                                          | -۰/۱۲۰۴ | ۰/۱۶۶۱       | -۰/۷۲۴۹   | ۰/۰۴۶۹        |
| تحصیلات مدیریت                                                            | -۰/۸۵۷۳ | ۰/۱۲۵۶       | -۶/۸۲۱۸   | ۰/۰۰۰         |
| سابقه کاری و تجربه                                                        | -۰/۲۳۳۹ | ۰/۵۵۵۸       | -۲/۴۲۰۸   | ۰/۰۳۷۴        |
| R-squared=۰/۲۴۵۷      F-statistic=۲/۱۵۱۲      Prob=۰/۰۱۰۵      D.W=۲/۵۹۲۸ |         |              |           |               |

ماخذ: محاسبات تحقیق

طبق فرضیه اول فرض شد دوره تصدی مدیریت با انحراف میان سود حسابرسی شده و سود گزارش شده رابطه معنی داری دارد. طبق آماره  $t$  و سطح معناداری مربوط به متغیر دوره تصدی مدیریت به ترتیب (-۰/۷۲۴۹) و (۰/۰۴۶۹) می باشد. این نتیجه موید این مطلب است که رابطه منفی و معناداری بین دوره تصدی مدیریت و انحراف میان سود حسابرسی شده و سود گزارش شده وجود دارد، به این معنا که هرچه دوره تصدی مدیر بیشتر باشد انحراف میان سود حسابرسی شده و سود گزارش شده کمتر خواهد بود. بدین ترتیب فرضیه اول مورد تایید قرار می گیرد.

طبق فرضیه دوم فرض شد تحصیلات مدیر با انحراف میان سود حسابرسی شده و سود گزارش شده رابطه معنی داری دارد. طبق آماره  $t$  و سطح معناداری مربوط به متغیر تحصیلات مدیر به ترتیب (-۶/۸۲۱۸) و (۰/۰۰۰) می باشد. این نتیجه موید این مطلب است که در سطح معناداری ۹۹ درصد بین تحصیلات مدیر و انحراف میان سود حسابرسی شده و سود گزارش شده رابطه منفی و معناداری وجود دارد، به این معنا که هرچه تحصیلات مدیر بیشتر باشد انحراف میان سود حسابرسی شده و سود گزارش شده کمتر خواهد بود. بدین ترتیب فرضیه دوم مورد تایید قرار می گیرد.

طبق فرضیه سوم فرض شد سابقه و تجربه کاری مدیریت با انحراف میان سود حسابرسی شده و سود گزارش شده رابطه معنی داری دارد. طبق آماره  $t$  و سطح معناداری مربوط به متغیر سابقه و تجربه کاری به ترتیب  $(-2/4208)$  و  $(0/0374)$  می باشد. این نتیجه موید این مطلب است که در سطح معناداری ۹۵ درصد بین سابقه و تجربه کاری با انحراف میان سود حسابرسی شده و سود گزارش شده رابطه منفی و معناداری وجود دارد، به این معنا که هرچه سابقه و تجربه کاری بیشتر باشد انحراف میان سود حسابرسی شده و سود گزارش شده کمتر خواهد بود. بدین ترتیب فرضیه سوم مورد تایید قرار می گیرد.

#### ۴-۴- خلاصه فصل

در این فصل ابتدا خلاصه آمار توصیفی متغیرهای تحقیق نشان داده شد. در ادامه به ارائه آمار استنباطی پرداخته شد و مدل های تحقیق در قالب آمار استنباطی فرضیه ها ارائه شد. برای آزمون مدل ها ابتدا از آزمون ایستایی استفاده شد تا مشخص گردد نتایج نشان می دهد از روش آزمون همبستگی بایستی استفاده نمود. در ادامه از آزمون تشخیصی برازش استفاده می شود. در نهایت برازش مدل ارائه شد و نتایج حاصل از مفروضات رگرسیون کلاسیک برای مدل های فوق الذکر ارائه شد. نتایج تحقیق نشان می دهد با برآورد مدل داده های تابلویی با اثر ثابت فرضیه اول، دوم و سوم یعنی دوره تصدی مدیریت، سابقه و تجربه کاری مدیریت و تحصیلات مدیریت بر انحراف سود میان سود گزارش شده و حسابرسی شده تاثیر گذار می باشد.



## فصل پنجم

### نتیجه‌گیری و پیشنهادها

#### ۵-۱- مقدمه

بخش نتیجه آخرین بخش از انجام پژوهش می‌باشد که در آن، پژوهشگر بر اساس اطلاعات آماری که به دست می‌آید می‌تواند نسبت به پژوهشی که انجام داده اظهار نظر و نتیجه‌گیری کند. این نتیجه‌گیری آخرین تأثیر را، هم از حیث سبک نگارش هم از جهت محتوا باید به خواننده القا نماید. نتیجه‌گیری، باوری مبتنی بر استدلال و بر مبنای شواهد حاصل از پژوهش است که پژوهشگر در اختیار خوانندگان پژوهش، علاقه‌مندان به اجرای پژوهش‌های آتی مبتنی بر پژوهش کنونی و در نهایت استفاده‌کنندگان کاربردی، قرار می‌دهد. در این تحقیق برای آزمون فرضیات از رگرسیون چند متغیره استفاده شده است. قبل از آزمون فرضیات می‌بایست روش چپ‌نشان داده‌ها جهت تجزیه و تحلیل مشخص شود که به این منظور محقق از آزمون چاو استفاده نموده است.

در صورتی که میزان خطای محاسبه شده برای آزمون چاو کمتر از ۵ درصد باشد روش چپ‌نشان داده به صورت ترکیبی یا پانل دیتا خواهد ولی اگر میزان خطای محاسبه شده برای این آزمون بیشتر از ۵ درصد باشد برای چپ‌نشان داده از روش مقطعی یا سال به سال استفاده می‌شود. در این فصل به بررسی نتایج حاصل

از آزمون فرضیه‌ها پرداخته و در پایان محدودیت‌های تحقیق و برخی توصیه‌ها و پیشنهادات را برای محققان آینده ارائه می‌نماییم.

## ۵-۲- نتایج آزمون فرضیات

جهت آزمون فرضیات مدل داده‌های تابلویی با اثر ثابت مورد برآورد قرار گرفت.

### ۵-۲-۱- نتیجه فرضیه اول

جهت آزمون این فرضیه که می‌گوید دوره تصدی مدیریت با انحراف میان سود حسابرسی شده و سود گزارش شده رابطه معنی‌داری دارد. نتایج جدول (۴-۸) نشان داد که رابطه منفی و معناداری بین دوره تصدی مدیریت و انحراف میان سود حسابرسی شده و سود گزارش شده وجود دارد، بدین ترتیب فرضیه اول مورد **تایید** قرار می‌گیرد.

### ۵-۲-۲- نتیجه فرضیه دوم

جهت آزمون این فرضیه که می‌گوید تحصیلات مدیر با انحراف میان سود حسابرسی شده و سود گزارش شده رابطه معنی‌داری دارد. نتایج جدول (۴-۸) نشان داد که در سطح معناداری ۹۹ درصد بین تحصیلات مدیر و انحراف میان سود حسابرسی شده و سود گزارش شده رابطه منفی و معناداری وجود دارد، بدین ترتیب فرضیه دوم مورد **تایید** قرار می‌گیرد.

### ۵-۲-۳- نتیجه فرضیه سوم

جهت آزمون این فرضیه که می‌گوید سابقه و تجربه کاری مدیریت با انحراف میان سود حسابرسی شده و سود گزارش شده رابطه معنی‌داری دارد. نتایج جدول (۴-۸) نشان داد که در سطح معناداری ۹۵ درصد بین سابقه و تجربه کاری با انحراف میان سود حسابرسی شده و سود گزارش شده رابطه منفی و معناداری وجود دارد، بدین ترتیب فرضیه سوم مورد **تایید** قرار می‌گیرد.

### ۵-۳- نتیجه گیری

هدف اصلی این تحقیق بررسی نقش مدیریت شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در میزان انحراف سود حسابرسی شده و گزارش شده می‌باشد. به بیان دیگر می‌توان گفت این تحقیق آزمونی برای مشخص کردن توانایی مدیریت در کاهش انحراف بین سود حسابرسی شده و سود گزارش شده می‌باشد. برای انجام این تحقیق نمونه‌ای به تعداد ۶۹ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، در دوره زمانی ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۳ مورد بررسی قرار گرفت.

متغیر وابسته این تحقیق انحراف سود گزارش شده با سود حسابرسی شده و متغیر مستقل آن دوره تصدی مدیریت، تحصیلات مدیریت و سابقه و تجربه کاری مدیریت است. جهت بررسی داده‌ها متغیرهایی چون اندازه شرکت، ضریب ریسک قطعی، ریسک پیش‌بینی شده و نوع صنعت به عنوان متغیر کنترل مدنظر قرار گرفت. برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از مدل‌های رگرسیون داده‌های تابلویی با اثرات ثابت استفاده شده است. با توجه به آزمون کلمگروف اسمیرنوف که جهت نرمال سنجی داده‌ها انجام گردید، هم‌چنین با برآورد مدل داده‌های تابلویی با اثر ثابت مشخص شد که فرضیه اول، دوم و سوم یعنی دوره ی تصدی مدیریت، سابقه و تجربه کاری مدیریت و تحصیلات مدیریت بر انحراف سود میان سود گزارش شده و حسابرسی شده تاثیر گذار می‌باشد.

### ۵-۴- مقایسه نتایج این تحقیق با تحقیقات قبلی

درخصوص فرضیه اول می‌توان گفت نتیجه این فرضیه با فرضیه آنیتا و هم پژوهان (۲۰۱۰) مطابقت دارد، زیرا آنیتا در تحقیق خود به این نتیجه دست یافت که دوره تصدی مدیریت با عملکرد شرکت رابطه معنی داری دارد که نتایج این تحقیق نیز حاکی از وجود رابطه معنی دار میان دوره تصدی مدیریت با انحراف میان سود حسابرسی شده و سود پیش‌بینی شده می‌باشد.

در رابطه با فرضیه دوم می‌توان گفت نتیجه این فرضیه با پارموس و سچولز (۲۰۱۰) در خصوص رابطه مدیریت سود با استفاده از قوانین و استانداردها که نتایج آن عدم رابطه معنی دار میان

مدیریت سود و استفاده از قوانین و مقررات است، مغایرت دارد. زیرا طبق نتایج این تحقیق رابطه معنی داری میان میزان تحصیلات مدیریت و انحراف بین سود حسابرسی شده با سود گزارش شده توسط مدیریت وجود دارد.

درخصوص فرضیه سوم می توان گفت نتیجه این فرضیه با فرضیه ال مک لیلند و هم پژوهان (۲۰۱۲) مطابقت دارد. آن ها به بررسی افق حرفه ای، سابقه و دوره تصدی مدیر عامل بر روی عملکرد آینده شرکت پرداختند و معتقد بودند که میان سابقه مدیریت و عملکرد شرکت رابطه معنی داری وجود دارد.

## ۵-۵- پیشنهادها

پیشنهادهای در دو قسمت به شرح زیر ارائه می گردد.

### ۵-۵-۱- پیشنهادهای مبتنی بر نتایج پژوهش

#### ۵-۵-۱-۱- پیشنهاد مبتنی بر فرضیه اول:

با توجه به نتایج آزمون فرضیه اول می توان نتیجه گیری کرد که در شرکت های با مدیریت با ثبات کاری مواجه باشد دارای کاهش فاصله بین سود گزارش شده و حسابرسی شده می باشند. هر چه دوره تصدی مدیریت بیشتر باشد، شناخت او از کار و تخصص او در آن صنعت خاص بالا رفته و موجب افزایش کیفیت کار وی خواهد شد. لذا شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران باید به این مسئله توجه ویژه ای داشته باشند و سعی در ثبات مدیریت کنند تا انگیزه لازم برای مدیران بوجود آید.

#### ۵-۵-۱-۲- پیشنهاد مبتنی بر فرضیه دوم:

با توجه به نتایج فرضیه دوم می توان نتیجه گیری کرد که شرکت هایی با کادر مدیریتی تحصیل کرده دارای فاصله کمتری میان سود گزارش شده و حسابرسی شده می باشند. هر چه میزان دانش تئوری مدیریت بیشتر باشد، روش کار مدیریت اصولی تر و قانونمندتر خواهد بود. لذا شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران باید سعی در استخدام مدیران با تحصیلات بالا داشته باشند.

#### ۵-۱-۳- پیشنهاد مبتنی بر فرضیه سوم:

با توجه به نتایج فرضیه سوم می‌توان نتیجه‌گیری کرد که شرکت‌هایی که دارای مدیران با سابقه و با تجربه کاری بالا هستند، دارای فاصله کمتری بین سود گزارش شده و حسابرسی شده می‌باشند. هرچه میزان سابقه کاری مدیریت از لحاظ تجربی بیشتر باشد، درایت مدیریت بیشتر می‌شود و کار وی دارای کیفیت بالاتری خواهد بود. لذا شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران باید به این مسئله توجه داشته و در کنار تحصیلات مدیران به سابقه کاری آن‌ها نیز توجه لازم را داشته باشند.

#### ۵-۲- پیشنهادهایی برای پژوهش‌های آتی

با توجه به اهمیت پدیده انحراف زمانی سود به نظر می‌رسد انجام پژوهش‌های بیشتر و با در نظر گرفتن جوانب دیگر به روشن شدن این موضوع کمک نماید. این پژوهش می‌تواند به عنوان الگویی جهت پژوهش‌های بعدی قرار گیرد. بررسی تک تک عوامل تاثیر گذار بر سود گزارش شده و حسابرسی شده می‌تواند موجبات درک بیشتر مفهوم و اهمیت این مهم را فراهم آورد. آنچه پیشنهاد می‌شود شامل موارد زیر می‌باشد:

- از آنجایی که دوره زمانی حسابرسی نیز ممکن است در تعیین انحراف سودها تاثیرگذار باشد، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی موضوع دوره زمانی حسابرسی نیز در تعیین انحراف سودها مد نظر قرار گیرد.
- در این پژوهش از معیارهای اندکی از شاخص‌های مدیریتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران استفاده شده است، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی از دیگر شاخص‌های کیفیت مدیریتی نیز استفاده شود.
- از آنجایی که در این پژوهش نمونه‌های آماری به تفکیک نوع صنعت مورد بررسی قرار نگرفته است و متغیر نوع صنعت ثابت در نظر گرفته شده است. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی رابطه بین انحراف سودها و کیفیت حسابرسی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با تاکید بر نوع صنعت نیز انجام گیرد.

## منابع

### منابع فارسی

۱. استیفن پی ر ۱۳۷۸. مبانی رفتار سازمانی. مترجمان، دکتر علی پارسائیان، دکتر سید محمد اعرابی، نشر دفتر پژوهشهای فرهنگی، چاپ پنجم، صفحه ۲۵
۲. پورحیدری ا، همتی د. ۱۳۸۳. اثر قراردادهای بدهی، هزینه های سیاسی، طرح های پاداش و مالکیت بر مدیریت سود. فصل نامه بررسی حسابداری و حسابرسی دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، سال یازدهم، شماره ۳۶، ص ۴۷-۶۴.
۳. ثقفی ع، پوریا نسب آ. ۱۳۸۹. نظریه مدیریت سود. فصل نامه تحقیقات حسابداری، سال دوم، شماره ششم، ص ۶۰.
۴. شباهنگ ر. ۱۳۸۷. تئوری حسابداری. مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی سازمان حسابرسی.
۵. کمالی ا. ۱۳۸۷. تاثیر افزایش اهرم مالی، میزان جریان نقدی آزاد و رشد شرکت بر مدیریت سود شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه اصفهان.

۶. مشایخی ب. صفری م. ۱۳۸۵. وجه نقد ناشی از عملیات و مدیریت سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس تهران. فصل نامه بررسی های حسابداری و حسابرسی دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، سال سیزدهم، شماره ۴۴، ص ۳۵-۵۴.
۷. مهرانی س. باقری ب. ۱۳۸۸. بررسی اثر جریانهای نقد آزاد و سهامداران نهادی بر مدیریت سود. تحقیقات حسابداری، شماره دوم، ص ۷۱-۵۰.
۸. نوروش ا. ابراهیمی کردار ع. ۱۳۸۴. بررسی و تبیین رابطه ای ترکیب سهامداران با تقارن اطلاعات و سودمندی معیارهای حسابداری عملکرد. فصل نامه بررسی های حسابداری و حسابرسی دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، سال دوازدهم، شماره ۴۲، ص ۹۷-۱۲۴.
۹. ولک داد ت. ۱۳۷۷. تئوری حسابداری. ترجمه علی پارسائیان، انتشارات ترمه، جلد اول و دوم.
۱۰. هندرکسن ا. ون بردا م. ۱۳۸۵. تئوریهای حسابداری. ترجمه علی پارسائیان، انتشارات ترمه، جلد اول و دوم.
۱۱. هیأت تدوین استانداردهای حسابداری. ۱۳۸۶. مبانی نظری حسابداری و گزارشگری مالی در ایران. مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی سازمان حسابرسی.

#### منابع لاتین:

۱. Agrawal A. Jayaraman N. 1994. *The dividend policies of all-equity firms: a direct test of the free cash flow theory*. Managerial and Decision Economics 15, 139-148.
۲. Bebchuk Lucian A. Jesse M. Fried. 2003. Executive compensation as an agency problem. *Journal of Economic Perspectives*, 17, 3 :71-93.
۳. Bebchuk, Lucian A. 2005. The case for increasing shareholder power. *Harvard Law Review*, 118, 3 (January): 833-914.
۴. Bebchuk, Lucian A. 2005. The myth of the shareholder franchise. *Harvard Law and Economics Discussion Paper No. 565*. SSRN.com/abstract=829804.

- ⦿. Christensen P. Jerald A. 2002. Economics of Information, Volume I: Information in Markets. New York, LLC: Springer-Verlag.
- ↯. Chung R., Firth, M. Jeong-Bon K .2005. Earnings management, surplus free cash flow, and external monitoring .Journal of Business Research, 58, 766- 776.
- ↰. Coase Ronald H. 1937. The nature of the firm. *Economica*, New Series, 4, 16.(November): 386-405.
- ⋈. Coles J.W. McWilliams V.B. Sen N. 2001. An Examination of the Relationship of Governance Mechanisms to Performance. *Journal of Management*, 27, 23 – 50.
- ↱. Core John E. Wayne R. David F. 2003. Executive equity compensation and incentives: A survey. *Economic Policy Review*, 9, 1(April): 27-50.
- ↲. DeAngelo A. Linda E. 1986. Accounting numbers as market valuation substitutes: A study of management buyouts of public stockholders. *The Accounting Review*, 61, 3 (July): 400-420.
- ↳. Donaldson T.L. Preston, L.E. 1995. The Stakeholder Theory of the Corporation: Concepts ,Evidence, and Implications , *Academy of Management Review*, 20, 65-91.
- ↴. Dye Ronald A. 1988. Earnings management in an overlapping generations model. *Journal of Accounting Research*, 26, 2 (Autumn): 195-235.
- ↵. Hansen James C. 2004. Additional evidence on discretionary accrual levels of benchmark beaters .Working Paper, University of Illinois at Chicago. AAA2004 Annual Meeting Paper, Orlando, FL.
- ↶. Hart Oliver. 1995. Corporate governance: Some theory and implications. *The Economic Journal*, 105, 430 (May): 678-689.
- ↷. Hart Oliver. 1995. *Firms, Contracts, and Financial Structure*. Oxford: Oxford University Press.
- ↸. Jensen M. Meckling W. 1976. Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs, and ownership structure. *Journal of Financial Economics* 3(4): 305-60.
- ↹. Jones J. Jennifer J. 1991. Earnings management during import relief investigations. *Journal of Accounting Research*, 29, 2 (Autumn): 193-228.
- ↺. Jordan Charls E. Stanley J. 2004. The case of goodwill impairment under SFAS No. 142, *Journal of applied business research*, No. 2.
- ↻. Kahneman D. Tversky A. 1979. Prospect theory: an analysis of decisions under risk .*Econometrica* 47: 263-291.



٢٠. Kirschenheiter M . Nahum M. 2000. Can "big bath" and earnings smoothing co-exist as equilibrium financial reporting strategies?. *Journal of Accounting Research*, 40, 3 (June): 761-796.
٢١. Koonce L. Mercer M. 2005. Using psychology theories in archival financial accounting research .*Journal of Accounting Literature*. 24: 175-214.
٢٢. Kreps David M. 1990. *Game Theory and Economic Modeling*. Clarendon Lectures in Economics. Oxford:Clarendon Press.
٢٣. La Porta R. Florencio L. Andrei S. 1999. Corporate ownership around the world. *Journal of Finance*, 54, 2 (April): 471-517.
٢٤. Lehn K. Poulsen A. 1989. Free cash flow and stockholder gains in going private transactions. *The Journal of Finance*, 771-787, July.
٢٥. MANZHEN F. 2008. *A STUDY OF FOREIGN EARNINGS MANAGEMENT USING AN EMPIRICAL DISTRIBUTION APPROACH* , The University of Texas,
٢٦. Ohlson J. 1995. Earnings, book values, and dividends in equity valuation. *Contemporary Accounting Research*, 11, 2, 661-687.
٢٧. Perry H. Susan E. Thomas H. Williams. 1994. Earnings management preceding management buyout offers. *Journal of Accounting and Economics*, 18, 2(September): 157-179.
٢٨. Petruska Karin A. 2008. *Accounting conservatism cost of capital, and fraudulent financial reporting*. Kent State University Graduate School of Management. A dissertation submitted for the degree of Doctor of Philosophy.
٢٩. Rajgopal S. Lakshmana S. Ana Simpson. 2007. *A catering theory of earnings management* . London School of Economics, Working paper.
٣٠. Ronen T. Varda L. 2002. On the tension between full revelation and earnings management: A reconsideration of the revelation principle. *Journal of Accounting, Auditing and Finance*, 17,4 (Fall): 273-294.
٣١. Schipper K. 1989. Commentary on Earnings Management, *Accounting Horizons*. 3(4): 91-102.
٣٢. Scott, William R. 2003. *Financial Accounting Theory*. Third edition. Upper Saddle River, NJ:Prentice Hall.
٣٣. Stein Jeremy C. 1989. Efficient capital markets, inefficient firms: A model of myopic corporate behavior. *Quarterly Journal of Economics*, 104,4(November): 655-669.

୩୧. Sunder Shyam. 1999. Classical stewardship, and market perspectives on accounting: A synthesis. In Shyam Sunder and Hidetoshi Yamaji, eds. *The Japanese Style of Business Accounting*. Westport, CT: Quorum Books: 17-31.
୩୨. Teoh Siew H. Ivo W. Wong T.J. 1998. Earnings management and the long-run market performance of initial public offerings. *Journal of Finance*, 53, 6(December): 1935-1974.
୩୩. Teoh Siew H. Ivo W. Wong T.J. 1998. Earnings management and the underperformance of seasoned equity offerings. *Journal of Financial Economics*, 50, 1 (October): 63-99.
୩୪. Walsh P. Russell C. Frank C. 1991. Big bath accounting using extraordinary items adjustments: Australian empirical evidence. *Journal of Business Finance and Accounting*, 18, 2 (January): 173-189.
୩୫. Watts R.L. Zimmerman J.L. 1983. Agency Problems, Auditing, and the Theory of the Firm: Some Evidence. *Journal of Law and Economics*, 26, October, 613 – 633.
୩୬. Watts Ross L. Jerold L. Zimmerman J.L. 1990. Positive accounting theory: A ten year perspective. *The Accounting Review*, 65, 1 (January): 131-156.
୩୭. Weisbach M.S. 1988. Outside directors and CEO turnover. *Journal of Financial Economics* 20, 431–460.
୩୮. Xie B. Davidson W.N. DaDalt P.J. 2003. Earnings Management and Corporate Governance: The Role of the Board and the Audit Committee. *Journal of Corporate Finance*, 9, 295 – 316.

منابع اینترنتی:

سازمان بورس و اوراق بهادار

<http://www.seo.ir>

پایگاه اطلاع رسانی بازار سرمایه

<http://www.sena.ir>

پایگاه آموزشی - فرهنگ سازی بازار سرمایه

<http://www.sidsco.ir>

شبکه اطلاع رسانی کدال

<http://www.codal.ir>

بورس اوراق بهادار تهران

<http://www.irbourse.com>

مدیریت فناوری بورس تهران

<http://www.tsetmc.com>

مدیریت پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی سازمان بورس

<http://www.rdis.ir>

عرضه اینترنتی کتب آموزشی بازار سرمایه

<http://www.bourseshop.ir>

نرم افزار بورس همراه

<http://www.mobilebourse.ir>

## پیوست

پیوست ۱: پایایی متغیر انحراف سود گزارش شده از سود حسابرسی شده

Null Hypothesis: Stationarity

Series: X1

Date: 06/23/16 Time: 13:22

Sample: 1389 1393

Exogenous variables: Individual effects, individual linear trends

Newey-West automatic bandwidth selection and Bartlett kernel

Total (balanced) observations: 245

Cross-sections included: 49 (20 dropped)

| Method                            | Statistic | Prob.** |
|-----------------------------------|-----------|---------|
| Hadri Z-stat                      | 69.6332   | 0.0000  |
| Heteroscedastic Consistent Z-stat | 68.6954   | 0.0000  |

\* Note: High autocorrelation leads to severe size distortion in Hadri test, leading to over-rejection of the null.

\*\* Probabilities are computed assuming asymptotic normality

پیوست ۲: پایایی متغیر دوره تصدی مدیریت

Null Hypothesis: Stationarity  
 Series: X2  
 Date: 06/23/16 Time: 13:24  
 Sample: 1389 1393  
 Exogenous variables: Individual effects, individual linear trends  
 Newey-West automatic bandwidth selection and Bartlett kernel  
 Total (balanced) observations: 345  
 Cross-sections included: 69

| Method                            | Statistic | Prob.** |
|-----------------------------------|-----------|---------|
| Hadri Z-stat                      | 86.1431   | 0.0000  |
| Heteroscedastic Consistent Z-stat | 139.181   | 0.0000  |

\* Note: High autocorrelation leads to severe size distortion in Hadri test, leading to over-rejection of the null.

\*\* Probabilities are computed assuming asymptotic normality

پیوست ۳: پایایی متغیر تحصیلات مدیریت

Null Hypothesis: Stationarity  
 Series: X3  
 Date: 06/23/16 Time: 13:25  
 Sample: 1389 1393  
 Exogenous variables: Individual effects, individual linear trends  
 Newey-West automatic bandwidth selection and Bartlett kernel  
 Total (balanced) observations: 165  
 Cross-sections included: 33 (36 dropped)

| Method                            | Statistic | Prob.** |
|-----------------------------------|-----------|---------|
| Hadri Z-stat                      | 59.5735   | 0.0000  |
| Heteroscedastic Consistent Z-stat | 91.7348   | 0.0000  |

\* Note: High autocorrelation leads to severe size distortion in Hadri test, leading to over-rejection of the null.

\*\* Probabilities are computed assuming asymptotic normality

پیوست ۴: پایایی متغیر سابقه کاری و تجربه

Null Hypothesis: Stationarity  
Series: X4  
Date: 06/23/16 Time: 13:26  
Sample: 1389 1393  
Exogenous variables: Individual effects, individual linear trends  
Newey-West automatic bandwidth selection and Bartlett kernel  
Total (balanced) observations: 345  
Cross-sections included: 69

| Method                            | Statistic | Prob.** |
|-----------------------------------|-----------|---------|
| Hadri Z-stat                      | 86.1431   | 0.0000  |
| Heteroscedastic Consistent Z-stat | 140.892   | 0.0000  |

\* Note: High autocorrelation leads to severe size distortion in Hadri test, leading to over-rejection of the null.

\*\* Probabilities are computed assuming asymptotic normality

پیوست ۵: آزمون چاو

Redundant Fixed Effects Tests  
Equation: Untitled  
Test cross-section fixed effects

| Effects Test             | Statistic | d.f.     | Prob.  |
|--------------------------|-----------|----------|--------|
| Cross-section F          | 1.3954643 | (68,265) | 0.0181 |
| Cross-section Chi-square | 74.210704 | 68       | 0.2830 |

پیوست ۶: آزمون هاسمن

Correlated Random Effects - Hausman Test  
Equation: Untitled  
Test cross-section random effects

| Test Summary         | Chi-Sq. Statistic | Chi-Sq. d.f. | Prob.  |
|----------------------|-------------------|--------------|--------|
| Cross-section random | 30.46045          | 7            | 0.0000 |

\*\* WARNING: estimated cross-section random effects variance is zero.

پیوست ۷: آزمون کائو

Kao Residual Cointegration Test  
 Series: X1 X2 X3 X4 X5 X6 X7 X8  
 Date: 06/23/16 Time: 13:58  
 Sample: 1389 1393  
 Included observations: 345  
 Null Hypothesis: No cointegration  
 Trend assumption: No deterministic trend  
 User-specified lag length: 1  
 Newey-West automatic bandwidth selection and Bartlett kernel

|                   | t-Statistic | Prob.  |
|-------------------|-------------|--------|
| ADF               | -6.749322   | 0.0000 |
| Residual variance | 6787.042    |        |
| HAC variance      | 1839.402    |        |

پیوست ۸: نتایج برآورد مدل تحقیق

Dependent Variable: X1  
 Method: Panel EGLS (Cross-section weights)  
 Date: 06/23/16 Time: 14:02  
 Sample: 1389 1393  
 Periods included: 5  
 Cross-sections included: 69  
 Total panel (unbalanced) observations: 341  
 Linear estimation after one-step weighting matrix  
 Cross-section SUR (PCSE) standard errors & covariance (no d.f. correction)

| Variable | Coefficient | Std. Error | t-Statistic | Prob.  |
|----------|-------------|------------|-------------|--------|
| C        | -2.929826   | 2.913840   | -2.005486   | 0.0155 |
| X2       | -0.120462   | 0.166177   | -0.724906   | 0.0469 |
| X3       | -0.857348   | 0.125677   | -6.821815   | 0.0000 |
| X4       | -0.233922   | 0.555813   | -2.420865   | 0.0374 |

Effects Specification

Cross-section fixed (dummy variables)

Weighted Statistics

|                    |          |                    |           |
|--------------------|----------|--------------------|-----------|
| R-squared          | 0.245749 | Mean dependent var | -0.353430 |
| Adjusted R-squared | 0.032282 | S.D. dependent var | 37.41087  |
| S.E. of regression | 36.79170 | Sum squared resid  | 358711.8  |
| F-statistic        | 2.151225 | Durbin-Watson stat | 2.592877  |
| Prob(F-statistic)  | 0.010591 |                    |           |

Unweighted Statistics

|                   |          |                    |           |
|-------------------|----------|--------------------|-----------|
| R-squared         | 0.197858 | Mean dependent var | -2.209040 |
| Sum squared resid | 733857.8 | Durbin-Watson stat | 3.052767  |

## **Abstract**

The main objective of this study was to investigate the role of companies listed on the Tehran Stock Exchange in the diversion of profits is audited and reported. In other words we can say that this investigation a test to determine the ability of management to reduce the deviation between the audited profits and the reported earnings. For this study, a sample of 69 companies listed on the Tehran Stock Exchange, in the period from 1389 to 1393 were studied. The research reported earnings deviation of the dependent variable and the independent variable audited profit of tenure, management, education management and business management experience. To test the hypothesis of panel data with fixed effects regression models were used. According to Smirnov test for normality survey data was conducted Klmgrvf Also, the panel data with fixed effect model was determined that the hypotheses Second and third, the history and experience of management and management education of diversion of profits to affect reported earnings and audited And the first hypothesis of the study sample was rejected.

**Keywords:** sensitivity of investment to changes in cash flow, institutional ownership, board independence, ownership concentratio





**Islamic Azad University**

**Shahr-e- Qods Branch**

**Faculty of Humanities, Department of Accounting**

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of  
M.A in Accounting

Title

**Management of the Companies Listed in Tehran Stock Exchange  
for the Deviation of Audited Profit and Reported Profit.**

Supervisor

**Dr. Roya Darabi**

Advisor

**Dr. Sirous Tadbiri**

By

**Mahsa Alimadad**

**July 2016**

